

Plenum

Onsdag 22.11.2023 kl. 14.00—20.50

3. Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2024—2027

Statsrådets redogörelse SRR 1/2023 rd

Utskottets betänkande FiUB 7/2023 rd

Enda behandlingen

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 3 på dagordningen presenteras för enda behandlingen. Riksdagen beslutar nu utifrån finansutskottet betänkande FiUB 7/2023 rd om ett ställningstagande med anledning av redogörelsen.

Debatten inleds med att finansutskottets ordförande Markus Lohi presenterar redogörelsen och därefter följer en snabbdebatt i fråga om de anföranden som ledamöterna anmält sig för i förväg. Debatten inleds med en gruppanföranderunda där anförandena får vara högst fem minuter långa. Efter gruppanförandena ges finansminister Riikka Purra möjlighet att hålla ett fem minuter långt anförande. Övriga på förhand anmälda anföranden hålls i gruppanförandeordning och de får vara högst fem minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst fem minuter långa. Dessutom kan jag ge ordet för repliker enligt eget övervägande.

Debatt. — Utskottets ordförande, ledamot Lohi, varsågod.

Debatt

14.06 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö koskien valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027 on tämmöinen aika paksu asiakirja kaikkine liitteineen. En tätä esittelyssä lue ihan kokonaan, vaan nostan täältä muutamia keskeisiä näkökulmia, joita valtiovarainvaliokunta omassa mietinnössään haluaa nostaa esille.

Arvoisa puhemies! Ensinnä talouden näkymistä ja haasteista.

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024—2027 pohjautuu valtiovarainministeriön lokakuussa julkistettuun ennusteeseen. Sen perusteella Suomen talouskasvun arvioidaan olevan noin nollan tuntumassa vuonna 2023, mutta kiihtyvän 1,2 prosenttiin ensi vuonna ja olevan 1,6 prosentin tasolla vuonna 2027. Hallituskauden alussa taloustilannetta on heikentänyt hintojen ja korkotason nousu, joka vähentää yksityistä kulutusta ja investointeja. Inflaation arvioidaan kuitenkin nopeasti hidastuvan, ja kotitalouksien ostovoiman vahvistumisen sekä kestävään kasvuun liittyvien investointien ennustetaan nopeuttavan talouskasvua vuodesta 2024 alkaen. Hintojen ja korkotason nousu näkyy myös julkisen talouden menoissa, samoin kuin monet jo edellisellä vaalikaudella linjatut menotasoa nostavat toimet.

Valtiovarainministeriön talousennustetta pidettiin valiokunnan asiantuntijakuulemisissa hieman optimistisempänä kuin muita syksyllä julkistettuja talousennusteita etenkin vuo-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

den 2024 osalta. Yleisesti talouskasvun arvioitiin olevan noin 0 ja 1 prosentin välillä. Esimerkiksi Suomen Pankki ennustaa vain 0,2 prosentin kasvua ensi vuodelle.

Suomen talouden rakenteellisia ongelmia ovat heikko tuottavuuden kasvu ja vähäiset tuotannolliset investoinnit. Tuottavuuskasvua hidastaa muun muassa tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan verrattain vähäinen määrä ja muita kehittyneitä teollisuusmaita alemmalle tasolle jäänyt nuorten koulutusaste. Vaikka työllisyysaste on viime vuosina noussut merkittävästi, työttömyysaste on kuitenkin edelleen korkea ja osaavasta työvoimasta on pulaa. Valtiovarainministeriö ennustaa työllisyysasteen nousevan kehyskaudella 75,2 prosenttiin.

Julkisessa taloudessa on pysyvä rakenteellinen menojen ja tulojen epäsuhta. Valtiovarainministeriö arvioi julkisyhteisöjen bruttovelan osuuden bruttokansantuotteesta nousevan 74,2 prosentista 81,6 prosenttiin vuodesta 23 vuoteen 27. Julkisen talouden velkasuhde on erkaantunut merkittävästi muista Pohjoismaista.

Valtionhallinto on julkisen talouden alasektoreista alijäämäisin, ja sen mittava alijäämäisyys sekä velkaantuminen jatkuvat edelleen. Valiokunta korostaa, että talouskehitykseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia, kuten maailmantalouden kehitys, Ukrainan sodan kesto, maailman muiden konfliktien laajuus sekä korkojen taso. Epävarmuuden keskellä julkisen talouden tasapainottaminen on aiempaakin tärkeämpää. Julkinen talous kohtaa myös entistä velkaantuneempaa jo aiemmin olemassa olleet haasteet, kuten väestön ikääntymisen tuomat menopaineet ja verotulojen alenemisen työikäisen väestön vähenytessä. Lisäksi kehyskaudella menoja lisäävät muun muassa tuki Ukrainalle ja puolustuksen strategiset hankinnat.

On hyvä huomioda, että Suomen talouden tilanne voi kehittyä ennustettua heikompaan suuntaan. Erityisenä ongelmana voidaan pitää rakennusalan tilannetta, joskin hallituksen hankkeet maa- ja vesirakentamisessa joiltain osin paikkaavat talonrakennuksen heikkoja näkymiä.

Tavoitteen saavuttamiseksi hallitus sitoutuu vaalikauden aikana vahvistamaan julkista taloutta pysyvästi kuudella miljardilla eurolla vuoden 27 tasolla. Tarkoitus on sopeuttaa menoja hallituksen päätöksiin nettomääräisesti noin neljällä miljardilla eurolla, ja lisäksi tavoitellaan rakennepoliittisin toimin julkisen talouden vahvistamista noin kahdella miljardilla eurolla.

Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että hallituksen asettamista tavoitteista on laaja yhteisymmärrys. Esiin nostettiin kuitenkin huoli siitä, että tavoitteiden toteutumiseen liittyy merkittävää epävarmuutta ja että vaalikauden aikana todennäköisesti tarvitaan lisätoimia ja keinovalikoiman joustavoittamista ja laajentamista. Valiokunta pitää huolia perusteltuina ja on tyytyväinen siihen, että hallitusohjelman mukaisesti hallitus seuraa aktiivisesti toimenpidekokonaisuuden toteutumista sekä on sitoutunut tarvittaessa reagoimaan korvaavilla toimenpiteillä.

Valiokunta toteaa, että yllä kuvatulla tavoitteenasettelulla Suomi ylittää edelleen koko vaalikauden ajan vakaus- ja kasvusopimuksessa asetetun julkisen talouden velkakriteerin ja myös keskipitkän aikavälin MTO-tavoitteen saavuttaminen jää vuoden 27 jälkeiseen aikaan.

Sitten muutama sana finanssipolitiikan linjasta.

Valiokunta tukee hallituksen finanssipoliittista linjaa ja pitää välttämättömänä julkisen talouden velkaantumiskehityksen taittamista. Valiokunta pitää perusteltuna, että kuluvalle hallituskaudella pääosan sopeutuksesta on tullava menojen hillinnästä.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että veroaste oli 43 prosenttia vuonna 2022, ja valtiovarainministeriö arvioi sen laskevan 40 prosenttiin vuoteen 27 mennessä. Veroasteen aleneminen johtuu muun muassa fossiilisten polttoaineiden ynnä muiden valmisteverotuksen ohjausvaikutuksen toimivuudesta. Hallitus on kuitenkin linjannut, että se ei päätösperäisesti kiristä kokonaisveroastetta. Hallitusohjelmassa veromuutosten kokonaisvaikutus on arvioitu verotusta lievästi, noin 100 miljoonaa euroa, keventäväksi. Lisäksi työttömyysvakuutusmaksun alennus lisää veromenetyksiä nettomääräisesti 700 miljoonalla eurolla.

Muutama sana valtiontalouden kehysäännöstä mietinnön mukaisesti: Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin perusteltuna, että Ukrainan tukemiseksi tarkoitettu uusi ja tilapäinen puolustusmateriaali-, siviilimateriaali- ja humanitaarinen apu katetaan kehysten ulkopuolelta. Nämä menot otetaan huomioon kehystason rakennekorjauksena, eli vaalikauden kehystä nostetaan menoja vastaavasti.

Valiokunnan mietinnössä nostetaan esille myös talouskasvun edistämisen merkitys. Julkisen talouden velkaantumisen taittamiseksi valiokunta pitää hallituksen tavoin laajoja toimia talouskasvun ja työllisyyden edistämiseksi välttämättöminä.

Valiokunta pitää t&k-panostuksia hyvin tärkeänä instrumenttina tulevan kasvun tukemisessa ja painottaa etenkin rahoituksen vaikuttavuuden arviointia kohteiden valinnassa tulevana vuosina. On myös tärkeää huomata, että kansallisen neljän prosentin tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että julkinen rahoitus saa vivutettua yksityistä t&k-panostusta kasvuun.

Valiokunta ottaa mietinnössään kantaa myös menoleikkausten kohdentumiseen ja toteaa, että hallituksen linjauksissa menojen leikkaukset kohdistuvat mittavasti sosiaaliturvaan ja sosiaali- ja terveyspalveluihin. Sosiaaliturvan leikkaukset herättävät perustellusti kysymyksen tulonjakovaikutuksista. Sosiaali- ja terveysministeriön laskelmat vuodelle 2024 suunnitelluista toimista osoittavatkin tuloerojen kasvavan. Kun otetaan huomioon työllisyyden lisäyksen kautta tuleva vaikutus, käytettävissä olevien tulojen Gini-kerroin näyttäisi nousevan runsaat kaksi prosenttiyksikköä. Tämä merkitsisi tuloerojen asettuvan karkeasti Ruotsin, Ranskan, Hollannin ja Saksan tasolle, selvemmin Norjaa ja Tanskaa suuremmiksi. Tulontasauksen asteella, markkinatulojen ja käytettävissä olevien tulojen Gini-kertoimien erolla mitattuna Suomi säilyy kuitenkin yhä OECD-maiden eniten tuloja tasaavien maiden joukossa.

Arvoisa puhemies! Osa julkista taloutta on myös hyvinvointialueiden talous ja rahoitus. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän yleiskatteellinen valtionrahoitus on vuonna 24 yhteensä noin 24,7 miljardia euroa, mikä on noin neljä miljardia euroa enemmän kuin vuoden 23 varsinaisessa talousarviossa. Muutosta selittää suurelta osin se, että noin 1,9 miljardia euroa vuoden 23 rahoituksesta maksettiin jo joulukuussa 22. Hyvinvointialueiden vuoden 2024 tuloksi kirjattava rahoitus kasvaa yhteensä noin miljardilla eurolla verrattuna vuoden 23 vastaavaan tasoon. Eli siis ero vuoden 23 ja 24 rahoitustasossa on noin miljardi euroa.

Vuoden 23 rahoitus oli hyvinvointialueille alimittainen. Se perustui kuntien vuoden 2022 talousarviotietoihin, jotka olivat noin 0,7 miljardia euroa alemmat kuin sittemmin valmistuneet tilinpäätöstiedot, minkä lisäksi kustannustason nousu on ylittynyt syksyllä 2022 ennustetun. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä voisi olla noin miljardi euroa vuoden 2023 tilinpäätösennusteiden perusteella. Valiokunnan tietoon on tuotu se, että alijäämän kattamisen vaatimus on osalle alueista

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

haasteellinen muun muassa alkuperäisen siirtolaskelman alimittaisen rahoituksen takia, mikä voi johtaa myös lyhytnäköisiin sopeutusratkaisuihin sekä alueiden ja niiden tuottamien palveluiden eriytymiseen. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että valiokunnan mietinnössä luonnollisesti myös käsitellään kuntatalouden tilaa ja valtiontalouden vastuita ja riskejä. Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon johdosta, ja kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta.

Arvoisa puhemies! Tähän mietintöön on jätetty neljä vastalauseita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

14.18 Ville Valkonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajalle kattavasta esittelystä! Terve talous on hyvinvoinnin perusta. Suomessa valitettavasti tuo perusta horjuu. Bruttokansantuotteella mitattuna isänmaa on jäänyt pahasti takamatkalle muista Pohjoismaista jo 15 vuotta. Tällä tahdilla Viro menee meistä ohi 30-luvun puolivälissä. Elintaso on ylläpidetty velaksi. Valtiontalous ei ole ollut tasapainossa kertaakaan sitten vuoden 2008. [Jussi Saramo: Kokoomus on ollut hallituksessa!] Velkaantuminen on nopeaa ja kestänytöntä. Tammikuussa presidentti Sauli Niinistö puki asian sanoiksi näin: ”Me olemme Suomessa tottuneet pitämään yllä elintasoja, jota ei ole ansaittu. Se on maksettu velkarahalla.” [Ben Zyskowitz: Niinistö on viisas mies!] — Näin on.

Suomi on valtavan hieno maa, mutta pysyy sellaisena vain, jos pystymme pitämään parempaa huolta taloudestamme. Nyt tosiasiat on tunnustettu. Orpon hallitusohjelmassa talouspolitiikka kaartaa selvästi oikealle. [Jussi Saramo: Ja lisää velkaa!] Tilanteen korjaaminen vie vuosia, mutta valtiovarainministeriön arvion mukaan yhdeksän miljardin sopeutusohjelma kahden vaalikauden aikana taittaa velkasuhteen. Tähän kokoomus eduskunta-vaaleissa sitoutui.

Talouspolitiikan tuleekin perustua parhaaseen asiantuntijuuteen ja tutkittuun tietoon. Hallituksen finanssipoliittinen linja perustuu suoraan VM:n valmisteluun. Suomelle sopeutustoimia ja rakenteellisia uudistuksia ovat suositelleet lisäksi useat riippumattomat tahot [Jussi Saramo: Mites se osinkovero?] kuten Suomen Pankki, Kansainvälinen valuutarahasto IMF ja talouspolitiikan arviointineuvosto. Todistustaakka on siis raskas sille, joka väittää, että juuri heidän puoluetoimistossaan osataan taloustiedettä paremmin kuin näissä tahoissa.

Arvoisa puhemies! Suomi ei onneksi ole akuutissa kriisissä, joten taloutta ehditään sopeuttamaan harkitusti, ja tämä on tietenkin paljon viisaampaa kuin äkkijarrutus. Esimerkiksi Kreikan talouskriisin aikaan työttömyysturvaa leikattiin yli viidenneksellä ja eläkkeitäkin hurjat 15—44 prosenttia. Nämä ovat todellisen kriisin katkeria hedelmiä, ja korostan, että kukaan ei toivo Suomeen tällaisia toimenpiteitä. Juuri siksi meidän tulee toimia nyt. Odottelulla tilanne ei parane.

Suomen työikäinen väestö vähenee nopeasti ja alle puolet suomalaisista on töissä. Siksi hallituksen linja on työn linja. Tahdomme, että mahdollisimman moni nyt työtä vailla oleva työllistyy ja voi itse hankkia oman elantonsa. Jokaisen työikäisen ja työkykyisen tulee olla töissä. [Jussi Saramo: Työnnätte heidät toimeentulotuelle!]

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Veronkiristyksillä emme voi kuvitellakaan hoitavamme noin 10 000 miljoonan euron vajetta valtiontaloudessa. Veronkiristykset lyövät työtä ja kasvua aina korville. Mikään maa ei ole onnistunut verottamaan itseään vauraaksi.

Arvoisa puhemies! Mikään maa ei myöskään ole onnistunut säästämään itseään vauraaksi. Siksi Orpon hallitus uskaltaa panostaa kasvuun ja tulevaisuuteen. On hienoa, että koko eduskunta on sitoutunut tavoitteeseen nostaa Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenot neljään prosenttiin bkt:sta vuoteen 30 mennessä. Tästä julkisen talouden suunnitelmassa pidetään kiinni. Kokoomuksen eduskuntaryhmä tukee hallituksen kasvupolitiikkaa. Erityisen hienona Suomelle näemme panostukset koulutukseen ja osaamiseen. Pidämme elintärkeänä, että hallitus toteuttaa sopeutusohjelmansa sekä uudistaa työmarkkinat ja sosiaaliturvajärjestelmän. Näistä uudistuksista ei voi peruuttaa eikä niitä voi vesittää.

Uudistuksia kritisoivalta vasemmisto-oppositiolta odotamme mielenkiinnolla aitoja vaihtoehtoja, joiden VM:n tai eduskunnan tietopalvelun todentama työllisyysvaikutus ulottuu hallitusohjelman lukuihin ja kuuden miljardin julkisen talouden vahvistamiseen. Vähempi on epäuskottavaa hattarahöttöä — älkää esitelkö suomalaisille satuja ja toiveunia. [Ben Zyskowitz: Hyvin sanottu!]

Arvoisa puhemies! Demokratia ei ole sampo. Me emme voi äänestää tai unelmoida maamme vauraaksi. Vauraus syntyy vain työstä. Valtio ei menestystä tee, mutta valtion tärkeimpiä tehtäviä on luoda tekijöille ja yrityksille mahdollisuudet menestyä. [Jussi Saramo: Kokoomus ei oppinut mitään viime vuosikymmenestä! — Vasemmalta: Se oli niin vahva puheenvuoro, että omat ainakin uskoo!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

14.23 Ville Vähämäki ps (ryhmäpuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Haluan ensiksi kiittää valtioneuvostoa ja valtiojohtoa niistä päätöksistä, joita ollaan tehty viime viikkoina Suomen ja suomalaisten suojaamiseksi. Haluan kiittää myös oppositiota siitä tuesta, jota näihin toimiin on annettu. Ja vielä kiitokset sille henkilöstölle, joka näitä päätöksiä toteuttaa ja suojaa Suomea — kiitos.

Edellinen julkisen talouden suunnitelman mietintö sisälsi ponsia. Eduskunta edellytti yhdessä ponnassa hallituksen jatkavan toimia julkisen talouden vakauttamiseksi. Tämä oli siis edellisen hallituksen mietintö. Ponnassa nostettiin esille kasvutekijöitten vahvistaminen, työllisyysasteen nostaminen ja tuottavuuden kasvattaminen. Tämän ponnien hengessä keväisenä päivänä joukko kansanedustajia asteli Säätytalolle valmistelemaan valtiontalouden kehyksiä.

Julkisen talouden suunnitelma on nimensä mukaisesti suunnitelma. Maailman muutosvauhti on melkoinen. Se, mitä keväällä sovittiin julkisen talouden kehikoksi, on tänään ainoassa käsittelyssä täysistunnossa. Mutta uutta julkisen talouden suunnitelmaa luodaan taustalla kaiken aikaa, ja se on käsittelyssä jo ensi keväänä.

Puhemies! Yleistä taloustilanteesta: Suomen talouskasvu on nollan tuntumassa loppuvuonna, mutta kiihtyy ennusteiden mukaisesti ensi vuonna. Inflaatio hidastuu nopeasti, ja tämä nostaa kotitalouksien ostovoimaa. Ostovoimaa kasvattavat lisäksi työtulovähennyksen kasvattaminen ja lapsivähennyksen käyttöönotto osana työtulovähennystä. Kauden aikana 500 miljoonaa lisää kansalaisten ostovoiman kasvattamiseen, ja jo ensi vuonna 160 miljoonaa polttoaineitten hinnan keventämiseen. Ostovoiman kasvu, inflaation hidastuminen ja investoinnit tulevat nostamaan talouskasvua vuodesta 24 alkaen.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Jos sitten taas katsotaan kontekstia, meillä talouskehitykseen liittyy huomattavasti teki-
jöitä, joita emme pysty ennakoimaan. Niitä ovat muun muassa maailmantalouden kehitys,
Venäjän hyökkäyssota ja muitten konfliktien laajuus ja mahdollinen leviäminen. Valtion-
talouteen, talouskasvuun sekä kuluttajien ostovoimaan vaikuttavat huomattavasti keskus-
pankkien tekemät päätökset.

Puhemies! Hallituksen finanssipoliittiset tavoitteet ovat selkeät. Haluamme kääntää
Suomen velkaantumiskehityksen. Velkasuhde on taitettava. Julkista taloutta on vahvistet-
tava. Näistä asioista vallitsee laaja konsensus. Tämän vaalikauden aikana julkista taloutta
on vahvistettava pysyvästi. Vain tämä luo pohjan kestäväälle kahden vaalikauden aikana ta-
pahtuvalle talouden oikaisulle.

Julkisen talouden suunnitelma sisältää samalla Suomen vakausohjelman ja vastaa EU:n
vaatimukseen pitkän aikavälin budjettisuunnitelmasta. Tätä EU:n finanssipoliittista kehik-
koa uudistetaan tällä hetkellä. Tästäkin näkökulmasta ajatellen kahden vaalikauden aikana
tapahtuva julkisen talouden oikaisu on oikea valinta. Pystymme siis toteuttamaan kasvua
luovia toimenpiteitä. Finanssipolitiikan linja on ensi vuonna elvyttävää ja tiukkenee vaali-
kauden loppua kohden.

Puhemies! Valiokunta pitää mietinnössään hallituksen tavoin laajoja toimia talouskas-
vun ja työllisyyden ylläpitämiseksi välttämättöminä. 100 000 uutta työllistä hallituskau-
den aikana on yhteinen tavoitteemme. Suomen talouden ongelmia ovat heikko tuottavuus-
kasvu ja tuotannollisten investointien vähyys. Lupamenettelyt sujuvoittaminen on
keskeinen keino investointien vauhdittamiseksi. Tuottavuuskasvua on hidastanut vähäi-
nen tutkimus- ja kehitystoiminta, mutta hallitus on sitoutunut nostamaan tki-panostuksia
yhteisesti sovitulle tasolle vuoteen 2030 mennessä. Lakisääteisesti tutkimus- ja kehittämis-
panoksia nostetaan vuosittain noin 280 miljoonaa.

Puhemies! Suomi säilyy menoleikkauksista huolimatta kuitenkin eniten tuloja tasaa-
vien maiden joukossa OECD:n tilastoissa. Tulonjakovaikutusten mittaaminen täytyy teh-
dä koko hallituskauden aikana tehtäville toimenpiteille, jolloin tulee huomioiduksi myös
pieni- ja keskituloisille suunnattu 500 miljoonan työtulovähennys kokonaisuudessaan.

Vielä muutamia yksittäishuomioita:

Hyvinvointialueitten osalta valiokunta painottaa aluekohtaisen tiedon käyttöä tulevissa
julkisen talouden suunnitelmissa. Luotetun, kattavan tiedon käyttö ja tiedolla johtaminen
ovat avainasemassa.

Kuntatalouden osalta saimme uutisia viime viikolla: valtionosuuden lisävähennys ai-
heutui ennakoitua pienemmistä pääomatuloista vuodelta 2022. Lisävähennys jaksotetaan
vuosille 25—27, eikä sitä tehdä ensi vuonna. Käsitykseni mukaisesti tässä toteutetaan hy-
vää hallintotapaa. Laskenta valmistui valitettavan myöhään.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota valtion vastuiden kasvuun. Vastuut koostuvat
valtionvelasta, eläkevastuista ja valtiontakauksista. Keskeinen toimi, millä näitä voidaan
pienentää, on talouskasvun vauhdittaminen, ja siihen tämä julkisen talouden suunnitelma
antaa hyvät mahdollisuudet. [Jussi Saramo: Oli se ehkä vähän rehellisempi kuin kokoo-
muksella! — Aki Lindén: Maltillinen niin kuin Vähämäellä yleensä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

14.29 **Joona Räsänen sd** (ryhmäpuheenvuoro): [Ben Zyskowitz: Tietääkö Räsänen, mis-
tä puhuu?] — Tarkistin äsken.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Arvoisa puhemies! Ennen eduskuntavaaleja kokoomus julisti suureen ääneen, että nyt on oikea aika lopettaa velkaantuminen. Perussuomalaiset puolestaan lupasivat, että pienituloisilta ei leikata. Suurista puheista huolimatta julkisen talouden velkaantuminen ei ole loppumassa vaan velkaa otetaan jopa enemmän kuin edellinen hallitus otti. [Välihuuto vasemmalta] Samalla pienituloisilta leikataan rajusti ja suurituloisimpia hemmotellaan uusilla veronkevennyksillä. Julkinen talous ei siis hallituksen politiikalla vahvistu, mutta lapsiperheköyhyys kyllä lisääntyy, ihmisten arjen turvallisuus järkkyy, nuorten tulevaisuudenusko heikkenee ja työmarkkinoiden luottamus romutetaan. Moni kansalainen kysyykin, miten ihmeessä näin järjetön ja tasapainoton yhtälö on saatu aikaan. [Ben Zyskowiec: Multa ei ole kysynyt kukaan!]

Arvoisa puhemies! Suomen taloudella on kiistatta pitkäaikaisia ongelmia. Velkaantuminen on jatkunut 15 vuotta, eikä käännettä ole näkyvissä. Vuotuiset vajeet tästä eteenkin päin ovat 10 miljardin tasolla. Jotta kehitys saadaan käännettyä, tarvitsemme määrätietoisia toimia menojen vähentämiseksi, tulojen lisäämiseksi ja kasvun vauhdittamiseksi. Taloutemme suurimmat haasteet ovat pitkään jatkunut hidas tuottavuuden kasvu ja ikärakenteen myötä heikkenevä osaavan työvoiman saatavuus. Näihin haasteisiin hallituksen politiikka tarjoaa hyvin vähän vastauksia.

Akuutin suhdannetilanteen taustalla puolestaan vaikuttavat suureksi osaksi keskuspankin korkopolitiikka, joten yleinen elvytys ei ole perusteltua, mutta täsmätoimia varsinkin rakennusalan vaikean tilanteen helpottamiseksi tarvitaan. Nyt ei ole oikea aika istua käsien päällä ja odottaa.

Arvoisa puhemies! Talouden kasvu ja kasvava työllisyys ovat pitkässä juoksussa kestävin tapa kääntää velkasuhteemme laskuun. Tarvitsemme myös sopeutustoimia niin menokuin tulopuolelta. SDP lähtee siitä, että hyvinvointiyhteiskunnan ydintehtävistä emme ole valmiita leikkaamaan. Emme myöskään kannata hallituksen ideologisesti värittyä työmarkkinapolitiikkaa. Tuottavuuden kasvattamiseksi on tärkeää siirtää painopiste säilyttävistä ja ilmastolle haitallisista tuista talouttamme uudistaviin tukiin. SDP esittääkin, että muun muassa tki-verokannustinta laajennetaan useammalle yritykselle muiden tki-panostusten lisäksi. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi esitämme vielä enemmän panostuksia koulutukseen kuin hallitus tekee. Hallituksen tulee myös luopua politiikastaan, jolla Suomen maakuva heikennetään kansainvälisten osaajien silmissä, eikä ole myöskään järkevää poistaa osa-aikatyön kannusteita.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan kuulemat asiantuntijat toivat perustellusti esille, että julkisen talouden sopeutus tulisi tehdä oikeudenmukaisemmin myös tuloja hyödyntäen. Näin myös uskottavuus toimenpiteitä kohtaan vahvistuisi, sillä tulopohjan unohtaminen heikentää mahdollisuuksia velan hoitamiseen ja lisää lisäpaineita leikkauksille. Hallituspuolueiden kansanedustajat eivät ole halunneet tätä asiantuntijoiden suositusta myöntää, mutta onneksi sentään valtiovarainministeri Purra on näemmä muuttanut omaa näkemystään.

SDP haluaa vahvistaa veropohjaa ja tukkia verotuksen porsaanreikiä sekä karsia talouden uudistamista hidastavia verotukia. [Sinuhe Wallinheimo: Miksei niitä tehty viime kaudella?] SDP:n vaihtoehdossa pieni- ja keskituloisten palkansaajien sekä eläkeläisten ansiotuloverotus kevenee enemmän kuin hallituksen mallissa, sillä teemme täysimääräiset indeksitarkistukset. Muidenkin veromuutosten jälkeen veroaste Suomessa on edelleen kuitenkin laskeva.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Arvoisa puhemies! Tulemme esittämään tässä salissa viikon päästä oman vaihtoehdon, jossa julkista taloutta vahvistetaan oikeudenmukaisemmin ja vähintään samassa suhteessa kuin hallitus on tekemässä ja jossa panostetaan aktiivisesti kasvuun sekä työllisyyteen tässä ja nyt.

Arvoisa puhemies! Teen vastalauseemme mukaiset lausumaehdotukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

14.34 Mika Lintilä kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talouden tilanne on vakava, ja tulevaisuuden näkymät ovat erittäin huolestuttavia. Luottamusindikaattorit eri aloilta kertovat huolta tulevasta, ja samaan aikaan konkurssien määrä on kasvanut merkittävästi. Taantuma tekee tuloaan, ja jo nyt voidaan sanoa, että valtiovarainministeriön ennuste tulevalle vuodelle on yltiooptimistinen ja se ei tule toteutumaan. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] Rakentaminen on jo lamassa, ja teollisuus on seuraamassa perässä. Työmarkkinoilla kyttee yhteenotto hallituksen ja ammattiyhdistysliikkeen välillä. Nähtävissä olevassa tulevaisuudessa tässä maassa uhkaavat kasvaa lähinnä työttömyys ja velka. Talouden kasvun nousua tai merkkejäkään siitä ei näy. Lopulta vakavinta on, että ihmisten ja yritysten luottamus huomiseen horjuu. Talous on pohjimmiltaan henkimaailman asioita, ja se perustuu näkymään huomista. Luottamuksen myötä tulee kaikki muu — tai on sitten tulematta.

Arvoisa puhemies! Suomen talouden ongelmiin on monta syytä, ja iso osa niistä tulee maailmalta. Toisiamme syyttelemällä Suomen talous ei tule nousemaan. Nousun eväät kannattaa — mieluiten yhdessä — laittaa siihen, miten talous käännetään kasvu-uralle. Keskusta esittää oman kasvuvaihtoehtonsa hallituksen linjalle. Keskusta on kuitenkin valmis yhteistyöhön. Voimme tukea hallituksen ajamia asioita, jos ne ovat mielestämme oikeita. Toivomme, että hallitus on vastavuoroisesti valmis samaan ja tekemään toimia, jotka vastaavat tämän hetken ongelmiin. Isänmaan edun pitää nyt mennä puolue- ja valtapoliittikan edelle. Onko hallituksella tässä tilanteessa riittävä reagointi- ja päätöksentekokyky?

Helsingin Sanomien pääkirjoitus 2.11. otsikoi ja kuvasi talouden tilanteen erittäin osuvasti: "Suomen taloudesta alkaa loppua vauhti". Kaikki kaikessa on talouden kasvu. Kasvu, kasvu, kasvu. Sopeuttaakin pitää, mutta ei Suomi yksin sillä nouse. Keskusta pitää oikeana hallituksen linjaa lisätä tutkimuksen ja kehityksen voimavaroja. Kovenevassa kansainvälisessä kilpailussa me suomalaiset pärjäämme vain osaamisella, joka on parempaa kuin muilla tai jota muilla ei ole. Myönteiset vaikutukset talouteen tulevat kuitenkin vasta tulevaisuudessa, ja tämän edellytys on rakentaa ketju innovaatioista vientiin. Talouden huonoa kehitystä pitää pystyä oikaisemaan tässä ja nyt. Tarvitaan vaikutuksiltaan kautta maan tuntuvaa elinkeino- ja teollisuuspolitiikkaa.

Hallituksen kasvupolitiikka on valitettavan kunnianhimotonta. Siksi keskusta esittää nopeasti toteutettavaksi lähes puolen miljardin euron kasvupakettia. Sillä tuettaisiin ennen muuta rakennusalan työpaikkoja ja alan yritysten pystyssä pysymistä vaikeiden aikojen yli. Korjaus- ja rakentamishankkeita tulisi koko Suomeen. Osana kasvupakettia keskusta vahvistaisi itäisen ja pohjoisen Suomen elinvoimaa, kun kaikki kanssakäyminen sotaa käyvän Venäjän kanssa on loppunut. Rahat kasvupakettiin saataisiin perumalla Turun tunnin junan pääomittaminen. Tunnin juna on kallis ja kannattamaton. [Aki Lindénin välihuuto]

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Keskusta esittää myös ammattidieselin pikaista käyttöönottamista. Se helpottaisi liikenteen kuljetuskustannuksia ja tukisi maamme vientiteollisuutta. Lisäksi esitämme, että hallitus harkitsee uudelleen suhtautumistaan työperäiseen maahanmuuttoon. Ohittamaton tosiasia on, että Suomi ei pärjää, jos emme saa tänne lisää eri alojen osaajia.

Arvoisa puhemies! Keskustalla ja hallituksella on sama päämäärä: Suomen talous pitää laittaa kuntoon. Vasemmiston ajama velka- ja alijäämpolitiikka johtaisi lopulta hyvinvointiyhteiskunnan murtumiseen. [Jussi Saramo: Tehän sitä ajatte!] Isoimmat erot hallitukseen ovat siinä, että keskusta ei leikkaisi perheiltä eikä ajaisi hallituksen tavoin alas terveys-, vanhus- ja muita lähipalveluita. Kumpikin tulee sekä inhimillisesti että pidemmällä ajalla taloudellisesti kalliiksi. Toisin kuin hallitus, keskusta ei myöskään alentaisi veroja velaksi. Se on vastuutonta politiikkaa, kun talouden alijäämä jo ensi vuonna lähentelee 12:ta miljardia. Sen sijaan käyttäisimme verotusta maltillisesti osana talouden tasapainottamista.

Arvoisa puhemies! Kyllä Suomi tästäkin selviytyy, mutta vain yhteistyöllä sekä pitämällä jokainen suomalainen ja koko maa mukana. Vastakkainasettelu ja maata kahtia jakava politiikka on vihonviimeistä, mitä tällä hetkellä tarvitaan. [Johannes Koskisen välihuuto] Toivottavasti etenkin hallituksessa kypsyy [Puhemies koputtaa] ymmärrys, että Suomi pärjää vain kokonaisena. Valta ja vastuu on teillä.

Puhemies! Valiokunnan mietinnöstä poiketen keskusta esittää vastalauseen 2 mukaista kannanottoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.40 Saara Hyrkkö vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikka on uhkapeliä luonnon ja lasten kustannuksella. Panoksena on paitsi puhtaat uimavedet ja arvokkaat aapasuot myös Suomen talouden kestävyys. Orpon hallituksen vahvistuorolla luonnonsuojelun rahoitus romahtaa ja luontokatoon liittyvät taloudelliset riskit sivuutetaan.

Miksi puhun luonnon köyhtymisestä, kun käsittelyssä on julkisen talouden suunnitelma? [Oikealta: Niinpä!] Koska luonnon kestävyys on taloudellisen kestävyuden elinehto. Luontoa tärkeämpää pääomaa meillä ei ole. Tämän muuten tietää myös suomalainen finanssiala, joka kokoontui maanantaina ensimmäiseen luontohuippukokoukseen ja sitoutui maailmanlaajuisiin luontotavoitteisiin. Se, jos mikä, herättää toivoa. Ihmiset ovat liikkeellä ja raha on liikkeellä, mutta hallitus tuntuu torkkuvan takapenkillä. Ympäri maailmaa pankit, vakuutusyhtiöt ja sijoittajat ovat hoksanneet, että rahavirrat on käännettävä pois luontoa tuhoavasta toiminnasta, ja koska luontokadon pysäyttämisellä on kiire, muutos voi vielä yllättää nopeudellaan. Suomen ja suomalaisten päättäjien ei kannattaisi tipahdtaa keltasta ratkaisevalla hetkellä vaan varmistaa, että juuri täältä löytyy paras mahdollinen toimintaympäristö yrityksille, jotka haluavat kantaa vastuuta luonnosta. Voin vakuuttaa, että ikimetsien avohakkuut eivät ole nyt, tai koskaan, oikea tapa rakentaa maabrändiä. [Sebastian Tynkkynen: Yhden asian puolue!]

Arvoisa puhemies! Suomen kilpailukykyä ja hallituksen talouspolitiikan uskottavuutta rasittaa myös tempoileva ilmastopolitiikka. Toki hallitus sanoo puuttuvansa isojen savupiippujen päästöihin, ja se on hyvä, mutta se ei riitä. Suomi on sitoutunut vähentämään päästöjä myös liikenteessä ja maataloudessa. Näillä sektoreilla hallituksen päätökset vievät päinvastaiseen suuntaan. Riski on, että Suomi päätyy pulittamaan pitkän pennin, jotta

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

saamme ostettua muilta EU-mailta päästövähennysyksiköitä. Aikamoista uhkapeliä tämäkin, ja silti, tämänkin riskin hallitus sivuuttaa täysin.

Det är förresten inte värt att skylla på EU när räkningen faller i brevlådan. Finland har alla möjligheter att hålla fast vid en trovärdig klimatpolitik om vi bara beslutar oss för det. Det handlar inte bara om våra förpliktelser inom EU, utan framför allt om våra löften till finska barn och unga.

Arvoisa puhemies! Vihreiden mielestä haitoilla tulee olla hinta ja työn tekemisen kannattavaa. Siksi käynnistäisimme vihreän verouudistuksen, jolla vauhditetaan vihreää siirtymää ja kiertotaloutta, vahvistetaan julkista taloutta ja tuottavuutta sekä parannetaan ympäristön tilaa. Vihreässä verouudistuksessa verotetaan kevyemmin työn tekemistä ja teettämistä ja vastaavasti ankarammin haittoja, kuten ympäristön tarvelemistä ja luonnonvarojen ylikulutusta. Samassa yhteydessä poistaisimme asteittain elinkeinoelämän murrosta hidastavat ja kilpailua vääristävät ympäristölle haitalliset tuet.

Osana vihreää verouudistusta keventäisimme ansiotuloverotusta jo ensi vuonna noin 200 miljoonaa euroa enemmän kuin Orpon hallitus. Kohdentaisimme veronkevennykset lapsiperheköyhyyttä vähentävällä ja työllisyyttä edistävällä tavalla, siis oikeudenmukaisemmin kuin hallitus omansa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on valinnut toisenlaisen tien. Kyvyttömyydestä uudistaa verotusta kärsivät niin ympäristö kuin talouskin. Hallituksen tulopolitiikka on suorastaan höveliä. Veropohja hapertuu miljardeilla, kun hallitus antaa kokonaisveroasteen laskea, ja tästä johtuen julkisen talouden velkaantuminen jatkuu järkyttävällä tahdilla. Mikäli hallitus ei suostu ottamaan verotusta työkalupakkiin tulevien vuosien aikana, tulemme näkemään entistä rajumpia menoleikkauksia — ellei hallitus sitten toteaa, että julkisen talouden vahvistamiseen liittyvät tavoitteet olivatkin vain juhlapuheita.

Verotus ei ole itsetarkoitus, mutta ei myöskään mikään mörkö. Se on keino turvata ja kehittää hyvinvointivaltion tuiki tärkeitä palveluita ja toisaalta ohjata ihmisten ja yritysten toimintaa kestävämpään suuntaan. Vähemmän uppiniskainen suhtautuminen verotukseen parantaisi hallituksen uskottavuutta julkisen talouden vahvistamisessa.

Arvoisa puhemies! Hallitus antaa ymmärtää, että Suomella ei olisi vaihtoehtoja, että lapsilta ja luonnolta olisi pakko leikata, ikään kuin se olisi ainoa tapa huolehtia Suomen taloudesta. Näin ei muuten ole. Vihreiden valinnat ovat toisenlaisia. Me emme leikkaisi lapsilta ja nuorilta, me panostaisimme heihin. Me emme lisäisi ympäristölle haitallisia tukia vaan karsisimme niitä, ja me emme jakaisi hövelisti veroalennuksia velaksi vaan toteuttaisimme vihreän verouudistuksen ja verottaaisimme työtä kevyemmin kuin hallitus, ja kuitenkin me ottaisimme vähemmän velkaa kuin Orpon hallitus esittää.

Arvoisa puhemies! Emme me väitä, että talouden tuominen yhden planeetan rajoihin on helppoa tai edes kivutonta, muutos ei koskaan ole, mutta varmaa on, että mitä pitempään päättäjät viivyttelivät välttämättömien uudistusten tekemistä, sitä vaikeampaa kaikesta tulee. Sellaista vaihtoehtoa kun ei ole, että kaikki jatkuisi ennallaan.

Arvoisa puhemies! Teen vihreiden vastalauseen mukaisen kannanottoehdotuksen, jossa ehdotamme hallituksen ryhtyvän toimiin muun muassa valtiontalouden tulojen vahvistamiseksi ja talouden huolestuttavan velkakehityksen hillitsemiseksi, vihreän verouudistuksen toteuttamiseksi sekä sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi talouden tasapainotuksessa.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

14.46 Minja Koskela vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Petteri Orpon hallitus on noussut valtaan tarinalla, jonka juonenkuljetuksen keskiössä oli lupaus velkaantumisen vähentämisestä. Tarinaniskijälle tyypilliseen tapaan hallituspuolueet rakensivat vaalikampanjoissaan vihollisaselman. Velasta tuli peikko ja nykyisistä hallituspuolueista sankari. ”Marinin hallitus velkaantuu holtittomasti”, julistivat nykyiset hallituspuolueet ennen vaaleja. He lupasivat, että saadessaan valtaa velanotto vähenee. Vaan kuinkas sitten kävikään? [Oikealta: Velkasuhde taittuu!]

Arvoisa puhemies! Poliitikassa tarinallistaminen on sallittua, mutta satuilu ei ole. Suuresta velkatarinastaan huolimatta Orpon hallitus velkaantuu pelkästään ensi vuonna enemmän kuin Marinin hallitus velkaantui pahimman kriisivuoden jälkeen. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] Velkaantuminen jatkuu koko kehyskauden ajan, ja koska hallitus on kykenemätön kantamaan vastuuta, niin uusin juonenkäännös on aiemman hallituksen syytely. Fakta on kuitenkin tämä: Hallitus nousi valtaan lupauksella taittaa velkaantuminen, ja tämän lupauksen hallitus on rikkonut. Se ei ole Marinin hallituksen syy, vaan Orpon hallituksen politiikan seuraus.

Arvoisa puhemies! Hallituksen velkaantuminen johtuu siitä, että hallitus ei ole kykenvä käsittelemään taloutta kokonaisuutena, johon vaikuttavat menojen lisäksi tulot. Alijäämä kasvaa rajuista leikkauksista huolimatta siksi, että hallitus ei puutu millään tavalla veroasteen laskuun. Sen sijaan hallitus suuntaa veroaleja kaikkein rikkaimmille suomalaisille. Vasemmistoliitto on esittänyt, että julkisen talouden vahvistamiseksi valtion kehysmenettelyä uudistettaisiin ottamaan paremmin huomioon menojen lisäksi tulot. Meidän vaihtoehdossamme valtiontaloutta tasapainotetaan myös puuttumalla harmaaseen talouteen sekä kaikkein rikkaimpien veroetuihin ja vahvistamalla koulutusta, tutkimusta, työllisyyttä, työperäistä maahanmuuttoa ja työntekijöiden hyvinvointia. Tätä kautta voidaan kääntää laskevan veroasteen trendi ja vahvistaa julkista taloutta kestäväällä tavalla. Tarvitsemme osaajia, ihmisiä ja inhimillisyyttä, ja kaikkeen tähän vasemmistoliitto haluaa panostaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen velkatarinan punchline kuuluu, että ”velkaa ei saa jättää tulevien sukupolvien maksettavaksi”. Siitä huolimatta hallitus on jättämässä konkreettisen alijäämän ja hyvinvointivelan lisäksi tuleville sukupolville ilmastovelkaa, jonka takaisinmaksu on valtionvelkaakin kinkkisempi kysymys. Hallitus leikkaa rajusti ympäristön ja ilmastonsuojelusta, lisää tietoisesti liikenteen päästöjä ja heikentää hiilinielua. Pahimmillaan hallitus ajaa Suomen tilanteeseen, jossa meidän on ostettava päästöoikeuksia EU:lta siksi, että laiminlyömme hiilensidonnallisen kotimaassa. Tilanteen parantamisen sijaan hallitus on keskittynyt kiistelemään julkisuudessa siitä, pitäisikö ilmastotekojätkä kutsua vihreiksi vai puhtaiksi. Ilmastokriisi ei odota sitä, että Petteri Orpo saa rivinsä suoriksi. Ilmastokriisi on täällä jo, ja sillä välin, kun hallitus torailee semantiikasta, lajeja katoaa ja metsäpaloja syttyy. [Hannu Hoskosen välihuuto] Hyvä hallitus, kantakaa vastuuta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka lisää eriarvoisuutta, köyhyyttä ja pahoinvointia sekä kasvattaa tuloeroja. Hallitus perustelee epäinhimillisiä päätöksiään työllisyyden lisäämisellä, mutta leikkaamalla sosiaaliturvaa ja poistamalla asumistuen ja työttömyysturvan suojaosat hallitus tosiasiaa pudottaa ihmisiä toimeentulotuelle, joka estää työllistymisen. Samaan aikaan hallitus leikkaa hyvinvointialueilta, jotka ovat koko yhteiskunnan hyvinvoinnin selkäranka. [Ville Valkosen välihuuto] Meidän vaihtoehdossamme hallituksen 1,4 miljardin sote-leikkaukset perutaan ja työllisyyttä kohennetaan kurittamisen sijaan

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

vahvistamalla ihmisiä tukevia rakenteita, kuten työllisyyspalveluiden resursseja. Emme myöskään hyväksy opiskelijoiden toimeentulon rajua heikentämistä ja lainapainotteisuuden lisäämistä. Tulevaisuudessa tarvitaan hyvinvointia, ja sitä ei luoda niin, että pakotetaan opiskelijat valmistumaan valtava lainataakka ja henkinen kuorma harteillaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus tarvitsee tarinan, koska se ei pysty katsomaan totuutta silmiin. Hallituksen talouspolitiikka on älyllisesti epärehellistä ja rakennettu puhtaasti oikeistoideologian ehdoilla. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] Orpon hallitus ottaa niiltä, joilla on kaikkein vähiten, ja antaa niille, joilla on kaikkein eniten. Velkaantuminen ei taitu, koska hallitus välttää tietoisesti tarttumasta toimiin, joiden avulla velkaantuminen voitaisiin taistaa. [Ville Valkonen: Velkasuhde taittuu!] Hyvä hallitus, vielä ehditte laatia uskottavan ja oikeudenmukaisen käsikirjoituksen tälle teidän tarinallenne, mutta se edellyttää parempaa poliittista mielikuvitusta. [Sebastian Tynkkynen: Seuraava!]

Arvoisa puhemies! Lopuksi teen vastalauseen 4 mukaisen kannanottoehdotuksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

14.51 **Mats Löfström r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade herr talman! Planen för de offentliga finanserna är ett verktyg som inte är välkänt i samhället men som har stor praktisk betydelse. Medan arbetet med budgeten fokuserar på en 12 månaders period, görs planen för de offentliga finanserna med tanke på de kommande fyra åren.

I dessa tider då världen förändras i rask takt och Finlands skuldsättning har ökat markant måste vi konstant hålla i minnet det långa perspektivet. De beslut som fattas i dag ska vara ett svar på frågan: ”Hur vill vi att Finland ser ut om fyra, tio eller tjugo år?”

Finansutskottet betonar i sitt betänkande att Finlands ekonomiska utveckling är förenad med betydande osäkerheter, såsom världsekonomin utveckling, omfattningen av världskonflikter och räntornas nivå. Utskottet framför att det i denna osäkerhet blir allt viktigare att balansera den offentliga ekonomin.

Arvoisa herra puhemies! Viime vuodet ovat osoittaneet, että suomalaisen yhteiskunnan on aina oltava varautunut erilaisiin yllätyksiin. Pandemialla ja Venäjän raakalaismaisella ja laittomalla hyökkäyssodalla Ukrainassa on ollut ja on edelleen merkittäviä suoria ja välillisiä seurauksia Suomen taloudelle. Jotta kykenisimme käsittelemään tämän tyyppisiä šokeja ja yllätyksiä, taloutemme on oltava tasapainossa ja terveellä pohjalla. Siten meillä on taloudellista liikkumavaraa, kun tapahtuu sellaisia asioita, joihin emme voi itse vaikuttaa. Valtiontalouden logiikka on täysin sama kuin kotitalouksillakin, eli aina on hyvä, jos on olemassa puskuri odottamattomien asioiden varalle. Ilman tasapainoista valtiontaloutta olemme huomattavasti haavoittuvaisempia. Sen takia kestävässä taloudessa on myös oikeastaan kyse huoltovarmuudesta.

Ärade herr talman! För SFP och för oss i svenska riksdagsgruppen är det viktigt att vi får kakan att växa, så att vi inte behöver skära kakan i allt mindre bitar. Därför måste vi stärka Finlands tillväxt, skapa fler arbetstillfällen och ge framgångsrika företag möjlighet att lyckas och internationaliseras för att stärka vårt lands ekonomi och export. Det är så som vi tryggar vår välfärd, det är så som vi i framtiden bättre kan ta hand om de svaga i vårt samhälle.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Tillväxten kommer inte i gång av sig själv. Regeringen kommer därför att göra stora satsningar under hela regeringsperioden på forskning, utveckling och innovationer. Många länder i världen gör enorma satsningar på forskning och Finland har inte råd att bli efter. Så som också ekonomiutskottet påpekar bör dessa satsningar riktas så att de så effektivt som möjligt ökar de privata investeringarna.

Genom samarbete kan efterlängtrade innovationer kring till exempel ny energiteknik se dagens ljus, vilket inte bara kan skapa exportintäkter utan också bidra till den gröna omställningen i Finland och hela världen. En central komponent i att öka tillväxten är även att det ska vara lockande för finländska och utländska företag att göra investeringar i Finland.

Regeringen arbetar på flera olika plan för att stärka Finlands konkurrenskraft. Ibland kan också enskilda beslut ha stor betydelse. Beslutet om att permanent halvera farledsavgifterna är ett exempel på ett enskilt beslut som har stor betydelse för den finska exporten, då 95 procent av utrikeshandeln går med fartyg.

Arvoisa puhemies! Koulutus on ollut Suomen menestyksen avain kuluneina vuosikymmeninä, ja sitä se tulee olemaan myös jatkossa. Hallitus panostaa ensi vuonna 50 miljoonaa euroa peruskouluun ja pysyvän rahoituslisäyksen suuruus on 200 miljoonaa euroa vuonna 2027. Näillä rahoilla pyrimme siihen, että jokainen lapsi oppisi lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan, ja siihen, että jokainen opettaja saisi tehdä sitä, minkä parhaiten osaa, eli opettaa. Olemme kaikki kuulleet huolestuttavia viestejä kouluista, ja nyt aiomme varmistaa, että kouluilla on työrauha ja että ne voivat keskittyä siihen, missä ne ovat parhaita.

Hallitus työskentelee työllisyysasteen nostamiseksi 80 prosenttiin viimeistään vuonna 2031. Hallitus haluaa, että kynnys työn vastaanottamiselle olisi alhainen, yritysten mahdollisuudet uusien ihmisten työllistämiseen paranisivat ja Suomi olisi avoin yhteiskunta, jonne työperäiset maahanmuuttajat ovat tervetulleita. Suomessa uusia työpaikkoja ja kasvua luovat yritykset. Sen takia hallitus uudistaa työmarkkinoita muun muassa paikallista sopimista edistämällä.

Ärade herr talman! I svenska riksdagsgruppen arbetar vi hårt för att vårt välfärdssamhälle står på en stabil grund. Det handlar om en komplicerad ekvation där vi beslutsfattare balanserar mellan ekonomiska realiteter, finländarnas behov och framtida utmaningar. En långsiktig plan kring Finlands ekonomi är ett viktigt verktyg i det arbetet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.57 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tällä vaalikaudella hallituksen tavoitteena on saada velkasuhteen kasvu taantumaan — huom. taantumaan, ei pienenemään. Hallitusohjelmassa sovitut sopeutukset eivät tunnu mukavilta, mutta emme me voi elää holtittomasti yli varojemme. Esityksiä protestoidaan, ja oppositio, joka ei omalla kaudellaan kyennyt kasvavien menojen hillintään, ottaa tilanteesta kaikesta ilon irti. Vallalla tuntuu olevan ajatus, ettei saavutetuista eduista voi eikä tarvitse tinkiä. Ilmeisesti jotkut täällä ihan oikeasti uskovat, ettei valtion ottamia lainoja tarvitse kenenkään maksaa takaisin.

Kuitenkin tämäkin hallitus ottaa — niin kuin täällä moni on todennut — lisää velkaa, [Jussi Saramo: Enemmän kuin edellinen!] jotta esimerkiksi opiskelijoiden koulutus olisi jatkossakin ilmaista, opintolainoista saisi ajoissa valmistuttuaan [Niina Malmin välihuuto]

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

lähes 40 prosenttia anteeksi ja heillä olisi mahdollisuus asua asunnossa, jonka kuluista yhteiskunta edelleen maksaa valtaosan. [Minja Koskelan välihuuto]

Arvoisa puhemies! Sopeutustoimista huolimatta velkasuhde kasvaa ennustejaksolla hiljalleen. [Jussi Saramo: Kun rikkaille annetaan lisää!] Osaltaan toimien vaikutusta heikentää korkomenojen kasvu — siis ne yli kolme miljardia, jotka käytämme valtionvelan korkoihin vuodessa. Milloinhan nämä velat ovat syntyneet? Ei vielä tällä kaudella.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus panostaa työhön ja työllisyyteen.

Den här regeringen satsar på arbete och sysselsättning.

Mahdollisimman monen työelämän ulkopuolella olevan työkykyisen ja -ikäisen saaminen tukien piiristä työelämään on tärkeää niin yksilön kuin yhteiskunnankin kannalta. Se on paras tapa torjua syrjäytymistä ja vähävaraisuutta.

Arvoisa puhemies! Myös yrityksiltä vaaditaan yhteiskuntavastuuta. Yritysten tulee mahdollisuuksiensa mukaan pyrkiä tarjoamaan ihmisille pysyviä, kokopäiväisiä työpaikkoja. Kvartaalitalous ei ole yhteiskunnan kannalta se toimivin ratkaisu. Työrauha yhteiskunnassa varmistetaan parhaiten silloin, kun sekä työnantajan että työntekijän näkökulmat huomioidaan ja toimitaan oikeudenmukaisesti molempia tahoja kohtaan. Tässä taloudellisessa tilanteessa Suomella ei ole varaa yhteenkään turhaan työtaisteluun — ei yhteenkään turhaan työtaisteluun. [Jussi Saramo: Kannattaisi perääntyä!] Tämä olisi jokaisen hyvä muistaa.

Ainoastaan korkea työllisyys yhdessä riittävän investointitason kanssa mahdollistaa talouden kasvun ja sitä kautta tarvittavat verotuotot. On huolehdittava yritysten kilpailukyvyistä eritoten lähimpiin kilpailijamaihimme verrattuna. Oikealla veropolitiikalla vahvistetaan ostovoimaa ja talouskasvua. Ennakoitavalla ja vakaalla sääntelyllä sekä oikean tasoisella verotuksella turvataan yrittämiselle ja investoinneille vakaa toimintaympäristö.

Suurimpien ongelmien taustasy on väestön pahasti vinoutunut ikärakenne. Siitä pitkälti aiheutuu julkisen talouden pysyvä rakenteellinen menojen ja tulojen epäsuhta sekä paheneva työvoimapula esimerkiksi hyvinvointialueille. Sote-uudistuksen valuviat ovat jo nähtävissä, mutta lopullinen totuus hyvinvointialueiden tilanteesta tullaan näkemään vasta muutaman vuoden kuluttua.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit pitävät erittäin tärkeänä, että väestökehityksen surulliset käyrät saadaan kääntymään. Me emme voi eikä meidän pidä ulkoistaa Suomen syntyvyyttä ja ajatella, että maahanmuutto hoitaa väestönkasvun tavoitteen. Meidän on löydettävä kannustimia, joiden avulla syntyvyys saadaan nopeasti nousuun. Hallitusohjelmassa on monia hyviä kirjauksia, mutta tarvitsemme lisää toimia, jotta voimme jatkossa iloita nykyistä suuremmasta määrästä pieniä kansalaisia. Mallia voisi hyvin ottaa muista maista, joissa syntyvyys on saatu käännettyä nousuun.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Orpon hallituksen tavoitteena on Suomi, jossa hyvinvointiyhteiskunnan tärkeimpien palveluiden rahoitus on turvattu myös tuleville sukupolville. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi hallitus toteuttaa kunnianhimoisia kasvua vauhdittavia uudistuksia sekä tekee välttämättömiä toimia julkisen talouden tasapainottamiseksi, ja juuri näin pitääkin olla. On siis tärkeää, että hallitusohjelman talouspoliittisten tavoitteiden toteutumista seurataan tarkkaan ja hallitus arvioi julkisen talouden tilannetta sekä päättää mahdollisista tarvittavista lisätoimista puoliväliriihessä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

15.02 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): [Jussi Saramo: VM:ssä on hyviä ajatuksia osinkoverotukseen! Kannattaa kuunnella valtiovarainministeriötä!] — Saramo, ole hiljaa. [Naurua]

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen talouden tilanne on synkempi kuin vielä ymmärretään tai uskalletaan sanoa ääneen. Viime neljänneksellä menimme tekniseen taantumaa 0,9 prosentilla. Helppoja ratkaisuja tai pikaisia lääkkeitä ei ole. Velkaralli kiihtyy, kasvu on nollassa, ja politiikassa ei saada mitään aikaan. Tämä päättyy seinään, ennemmin tai myöhemmin. Näin ei voi jatkua. Emme voi jättää näitä velkoja lapsillemme. Sekä yksityisen että julkisen puolen pitää parantaa, kilpailukykyä ja jalostusarvoa pitää nostaa ja työntekoa sekä yrittäjyyttä pitää kasvattaa.

Ennen eduskuntavaaleja luvattiin kääntää talouden suunta, mutta Suomi velkaantuu neljässä vuodessa vähintään 45 miljardia euroa. Pelkästään korkokulut vievät liikkumavaran julkisessa taloudessa.

Hallituksen tavoitteissa on paljon hyvää, mutta vain tavoitteissa. Kaikkien tavoitteiden ja suunnitelmien äiti on saada päätöksiä aikaiseksi ja panna ne toimeen. Niitä odotellessa.

Suomi tarvitsee kasvutarinan. Ongelmana on se, että hallitus painaa kaasua ja jarrua yhtä aikaa. Halutaan lisätä tuulivoimaa, mutta tehdään rakentaminen vaikeammaksi. Halutaan työperäistä maahanmuuttoa ja tehdään sille esteitä. Asioita selvittelään aivan liian kauan, syntyy vain löysiä kompromisseja, ja oikeat päätökset jäävät tekemättä tai niiden tekeminen kestää liian kauan.

Ja valitettavasti alamäki jyrkkenee. Vuosikymmenen lopulla törmäämme karmean yhtälöön, kun työvoiman määrä putoaa ja samaan aikaan erityisesti nuorten miesten koulutustaso laskee.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kilpailu maailmalla kiristyy, lama painaa päälle, ja suomalaisten ostovoima heikkenee vuosi vuodelta. Nyt ei ole aikaa selvittää ja perustaa työryhmiä. Nyt on tehtävä päätöksiä. Uusia työpaikkoja syntyy vain yritysten kasvusta ja investoinneista, joita pitää paljon selkeämmin tukea ja kannustaa.

Työmarkkinat kaipaavat uudistuksia. Olemme vähintään 20 vuotta Ruotsia jäljessä. Ja meille suunnitellaan yleislakkoa tälle talvelle, eli ei hyvältä näytä.

Yritys- ja osinkoverotukseen ei ole tulossa mitään muutoksia. Yrityksiä pitäisi verotuksella kannustaa kasvuun, investoimaan ja palkkaamaan lisää ihmisiä töihin.

Suomi tarvitsee kasvutarinan. Nyt pitäisi panna kaikki panokset talouskasvuun ja kansainväliseen kilpailukykyyn. Työ ja yrittäminen pitää nostaa kunniapaikalle niin, että suomalaiset vaurastuvat, talous kasvaa ja julkinen talous saadaan tasapainoon.

On oikein, että yritetään kannustaa 100 000 ihmistä töihin. Mutta mistä niitä työpaikkoja ihmisille löytyy, kun työpaikat viedään alta? Lokakuussa työllisiä oli 31 000 vähemmän kuin vuosi sitten ja työttömiä 28 000 enemmän. Ja pahempaa on tulossa. Nyt tuntuu kuin kaikki päätökset tehtäisiin juuri väärään aikaan.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallitus pitää ikävät asiat loitolla. Talouskasvun lisäksi ilmastosta tai työperäisestä maahanmuutosta ei ole puhuttu mitään. Myös sote on niin sekava ja rikki, että luottamus koko poliittisen järjestelmän toimivuuteen alkaa olla lujilla.

Nyt on vastuunkannon aika. Nyt ei ole vastakkainasettelun aika. Meidän on pidettävä kaikki mukana. Suomi kuuluu jokaiselle. Suomalaisten tunne yhtenäisyydestä, yhdenvertaisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta on vaarassa. Siihen ei pienellä kansalla ole varaa. Pistää kysymään, kuinka huonosti Suomella pitää mennä, että yhdessä heräämme laittamaan asiat kuntoon?

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kaikkien investointien pitää tähdätä kasvuun. On käsittelemättä, että tässä taloudellisessa tilanteessa lähdetään myymään valtion tuottavaa omaisuutta jopa neljällä miljardilla eurolla ja pannaan miljardeja euroja Turun junarataan, tai nykyiseen länsirataan, niin että Turkuun päästään 15 minuuttia nopeammin. On pakko löytää tuottavampia investointeja, jos oikeasti haluamme talouden kasvuun. Ratamiljardit pitäisi sijoittaa tekoölyyn, digitalisaatioon, energiamurrokseen ja rakennusteollisuuteen. Virossa ei annettu taloyhtiöiden mennä konkurssiin. Siellä tuotettiin taloja varastoon, joita myydään, kun Ukrainan sota loppuu. Tässä yksi idea.

Olen tästä Suomen suunnasta erittäin huolissani. Taloudellinen itsenäisyys on erittäin tärkeää. Se on yhtä tärkeää kuin ulkoinen turvallisuus. Suomi tarvitsee kasvutarinan. [Mika Lintilä: Yllättävän hyvä puheenvuoro! — Markus Lohi: Hyvin keskustalainen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.08 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia valtiovarainvaliokunnalle tekemästänne työstä ja ryhmille näistä esitetyistä huomioista.

Talouden tilanne on tosiaan kääntynyt jälleen heikompaan suuntaan. Tulevien vuosien kasvu on aneemista, ja yleisen korkotason nousu nostaa velanhoidokustannuksiamme. Suomi kohtaa hitaan kasvun samalla, kun kansainvälinen toimintaympäristö on muuttunut entistä arvaamattommaksi.

Arvoisa puhemies! Olen asettanut eilen ministeriön asiantuntijaryhmän valmistelemaan lisäsopeutustoimia kevään kehysriihtä silmällä pitäen. Voi hyvin olla, että hallitus joutuu päättämään lisäsäästöistä jo ennen puoliväliä. Emme voi jatkaa velkaantumista tätä tahtia. Työryhmä arvioi työssään uusien säästötoimien lisäksi uusia rakennetoimia ja verotuksen roolia julkisen talouden tasapainottamisessa. Politiikkaa tehdään ajassa, ja meidän on kyettävä katsomaan myös tulopuolta. On toki luultavaa, että veronkorotukset eivät ole kitukasvuisen kansantalouden parasta polttoainetta. Mutta menojen leikkaaminenkin tuntuu olevan ainakin osalle ylivoimaisen vaikeaa.

Hyvinvointialueiden alijäämät ovat kasvussa, ja valtiontalouden kehyksissä pysyminen edellyttää lisäsäästöjä. Samoin mahdolliset kompensatiotoimet kuntien peruspalveluiden valtionosuuksien osalta edellyttävät menojen leikkaamista muualta, mikäli valtiontalouden kehykset halutaan pitää ehjinä, ja tämä hallitus haluaa.

Valtionosuuksien leikkaus liittyen sote-siirtolaskelmaan ei vaikuta ensi vuonna, sillä vaikutus jaksetaan vuosille 2025—2027. Mutta tämäkin on ylimääräistä kulua valtiolle. Kehyksissä pysyminen on tärkeää myös luottoluokittajien ja pääomamarkkinoiden silmissä. Emme palaa edellisen hallituksen toimintamalliin. Kehysmenettelyn merkitys korostuu korkean valtionvelan oloissa. Menoja on kerta kaikkiaan pakko saada hillittyä.

Arvoisa puhemies! Valtionvelan kasvamisen ohella valtion takausvastuut ovat nousseet huolestuttavan korkealle. Ken ottaa takaakseen, ottaa maksaakseen. Valtio ei muodosta tässä poikkeusta. Riskit voivat realisoitua, ainakin osittain. Valiokunta on kiinnittänyt valtion kasvaviin takausvastuuihin huomiota — ja syystä. Niitä on jo melkein 70 miljardia euroa. Velkaa on jo yli 150 miljardia, siis pelkästään valtiolla. Kuntien ja hyvinvointialueiden velat tulevat tämän kaiken päälle. Olemme myös tätä menoa pian EU:n finanssipoliittisella tarkkailuluokalla.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Finanssipolitiikan linja on kuitenkin elvyttävää korkean inflaation oloissa. Kireämpi finanssipolitiikka olisi ainakin rakenteellisesti perusteltua, joskin hallitus seuraa aktiivisesti esimerkiksi rakennusteollisuuden tilannetta.

Arvoisa puhemies! Keskustelimme eilen täällä välikysmyksen yhteydessä hallituksen toimien kokonaisvaikutusarvioista. Budjetin lähetekeskustelun yhteydessä julkaisimme ensi vuoden osalta vaikutusarviot, jotka on tehty virkavastuulla valtiovarainministeriössä ja sosiaali- ja terveysministeriössä. Niiden kertoma on hyvinkin maltillista ja täysin eri tasolla kuin opposition päivästä toiseen jatkuva pelottelu.

85 prosenttia suomalaisista kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot pysyvät suurin piirtein samana tai nousevat. Suuria eli 10 prosentin tulonmenetyksiä kohdistuu noin kolmelle prosentille. Suurimmat vaikutukset kohdistuvat ryhmiin, [Aki Lindénin välihuuto] joilla on hyvät mahdollisuudet työllistyä ja nostaa omia tulojaan. Nämä arviot ovat staattisia.

Tuloerot eivät hallituksen toimien vuoksi kasva juuri ollenkaan. Tätä voidaan kutsua tehokkaaksi talouspolitiikaksi — saamme sopeutettua julkista taloutta oleellisesti, ilman merkittävää kasvua tuloeroissa. Työllisyysvaikutukset ovat tässä tietenkin keskeisiä, ja siksi rakenteellisten uudistusten merkitys on valtava. Ihmiset ovat pääosin rationaalisia ja reagoivat taloudellisiin kannustimiin.

Arvoisa puhemies! Suomen julkinen talous on tienhaarassa. Riskitietoisuus on onneksi lisääntynyt, ei vähiten korkotason vuoksi. Kasvaneet korkomenot ovat konkretiaa, ja se auttaa meitä poliitikkoja ymmärtämään, kuinka vakavassa paikassa olemme — ainakin osaa poliitikoista.

Hyvinvointialueiden valtavat ja kasvavat alijäämät ovat keskeinen riskitekijä valtiontaloudelle ja kehyksissä pysymiselle. Joudumme miettimään tosissamme, miten alueiden ohjaus saadaan toimimaan ja miten valtion menoautomaatiikkaa saadaan hillittyä. Alueilla tulee olla omakin vastuu taloudestaan.

Rakenteelliset toimet auttavat myös. Hallituksen tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen 80 prosenttiin vuoteen 31 mennessä. Korkea työllisyys ei kuitenkaan riitä, jos työn arvonlisä on matala. Tarvitsemme korkean teknologian kasvua ja vientiä. Julkiset menot rahoitetaan viime kädessä yksityisellä arvonlisällä ja yrittämisellä. [Puhemies koputtaa] Työpaikat syntyvät kannattavan liiketoiminnan myötä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Debatoitihalluiset edustajat voivat pyytää minuutin mittaista puheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

15.14 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ongelma ei koskaan ole ollut se, että täällä ei verotettaisi tarpeeksi. Suomi on aina kuulunut ja kuuluu jatkossakin maailman kireimpien verottajien joukkoon. Haaste on se, että meille on rakennettu tänne vuosikymmenien varrella liian suuri menotaakka näitten vähäisten ja vähenevien veronmaksajien niskaan.

Kun täällä on taas kuulunut varsin eriskummallisia käsityksiä veroista, niin hyvä kerrata: Hyvät vasemman laidan edustajat, veronmaksajien rahat eivät ole teidän rahojanne. [Vasemmalta: Eivätkä teidän!] Se, että verotus kevenee, ei tarkoita sitä, että annetaan yhtään kenellekään. Edelleen meillä vouti ottaa jokaisesta palkasta. Nyt jos työntekijä saa hieman enemmän itselleen, niin se on ainoastaan oikein. Se lisää työnteon kannustimia. Kun täällä jopa keskusta on väläyttänyt nyt veronkiristystyksiä, niin kertokaa suomalaisille:

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

kenen verotusta Suomessa vielä pitää kiristää? Kertokaa yksityiskohtaiset ehdotukset, olkaa hyvä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

15.15 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Meillä on todellakin tilanne, että meillä on investoinneissa vähäisyyttä, ja sitten on myöskin tämä tutkimus- ja tuotekehitys, mutta tännehan on tulossa valtavasti panostuksia, vuosittain 280 miljoonaa. Nyt katsotaan näitä tämän hallituksen tekemiä panostuksia, vaikka tekoäly ja kvanttietokone, mihinkä laitetaan panostuksia: Meillä on maailman nopeimpia tietokoneita Suomessa, Kajaanissa. Mietitään, että jatkuvasti tutkijat pystyvät käyttämään näitä tietokoneita hyödykseen, muun muassa luomaan omia suomen kielestä muodostettuja kielimalleja. Muutama viikko sitten tutkijat julkaisivat taas uuden kielimallin, jota voitaisiin käyttää tuottavuuden kasvattamiseen koko julkishallinnossa, kun tuotetaan näitä keskustelevia tekoälyjä, mitkä voivat asiakkaitten kanssa sitten keskustella ja antaa ohjeita. Mutta meidän täytyy tätä säädöskehikkoa vain katsoa läpi, jotta me pystytään oikeasti ottamaan näitä käyttöön. Meillä on paljon työkaluja, [Puhemies koputtaa] ja meidän täytyy saada julkiseen talouteen ja julkiselle puolelle tuottavuutta lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.16 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy tässä alkuun todeta, että edustaja Valkonen ei varmaan juuri kuunnellut, mitä valtiovarainministeri Purra totesi. Monissa asioissa on täältä annettu kritiikkiä, mutta äskeisestä olen aivan samaa mieltä: on aivan totta, että hallitus joutuu katsomaan myös uusia toimenpiteitä. Julkisen talouden tilanne vain heikkenee, ja siinä paikassa, kun niitä toimenpiteitä katsotaan, on vain ja ainoastaan järkevää, että huomioidaan myös tämä tulopuoli. Varmasti sieltäkin on löydettävissä elementtejä, joilla julkista taloutta voidaan tasapainottaa. Jos nyt katsotaan tätä, vaikka ensi vuodenkin osalta, ja otetaan pois työn verotus — jota me itse asiassa olemme keventämässä enemmän kuin hallitus — niin tässä kirjassa useilla sadoilla miljoonilla euroilla tehdään reikää meidän tulopohjaamme, mikä näkyy sitten siinä, että velka, mitä tämä hallitus ottaa, on isompi kuin mitä viime hallitus otti. Ja sitten kun katsotaan vaikka näitä muita toimenpiteitä, niin varmasti kuvittelisi, että valtiovarainministerin papereista löytyy sellaisia verokohteita, joita voisi uudistaa, kuten esimerkiksi tämä listaamattomien yhtiöiden huojennettu verokanta, [Puhemies koputtaa] jota kaikki riippumattomat asiantuntijat kyllä kannattavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

15.18 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä edustaja Vähämäen kanssa, että meillä on paljon potentiaalia — tämä supertietokone taitaa olla vieläkin maailman kolmanneksi voimakkain kvanttikone — mutta siinä, että ne kaupallistetaan, on meillä haastetta.

Pikkasen korvaan särähti ministeri Purran tämä, että hän on eilen perustanut työryhmän, joka arvioi uusia leikkauksia. Eikö olisi kannattanut samalla perustaa työryhmä, joka olisi

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

hahmotellut uusia kasvuelementtejä? Tämä maa ei vain pelkillä sopeuttamisilla tule nousemaan, eli kyllä me tarvitaan sitä kasvua.

Yksi asia, jolla me saataisiin liikkeelle kasvua, on tämä meidän luvitusjärjestelmä. Kun meillä on siellä jonossa liian paljon investointeja, niin ehkä teidän kannattaisi nyt hoitaa tämä tilanne ja lähteä ennakkolliseen luvitukseen. Eli esimerkiksi luvitetaan teollisuusalue, jolla on olemassa tietyt arvot, kriteerit, joiden perusteella yritys, joka voi osoittaa, että heidän arvonsa ovat näiden alla, on valmis tulemaan sinne sisälle. Eli tietyllä tavalla ennakkollinen luvittaminen, [Puhemies koputtaa] tämä saisi nämä investoinnit nopeaan liikkeeseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.19 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Valkonen kysyi, että kenen verotusta pitäisi kiristää. Vihreät itse asiassa verottaisi työntekoa jo ensi vuonna noin 200 miljoonaa euroa kevyemmin kuin hallitus. Haittoja sen sijaan verottaisimme ankarammin. Minua ihmetyttää, että tällaisiinkaan uudistuksiin hallituksella ei ole rohkeutta tai valmiutta.

Minä puolestani kysyn, että kun on ilmeistä, että hallituksen tähän asti päättämät toimet eivät tule riittämään talouden tasapainottamiseksi, ja kun näihin hallituksen tavoitteisiin ja verotukseen ei ilmeisesti saa koskea, niin mistä te aiotte leikata enemmän. Suomalaisilla on oikeus tietää. Tähän asti päättämänne leikkaukset kasautuvat lapsille, nuorille, jo valmiiksi vaikeassa tilanteessa oleville. Ne syventävät railoja tässä yhteiskunnassa, murentavat tasa-arvoa ja niihin liittyy myös valtava riski, kun esimerkiksi lapsiperheköyhyys syvenee. Minua ihmetyttää, että hallitus sivuuttaa täysin tämän valtavan riskin, jota näihin leikkauksiin liittyy, sen sijaan, että suoraselkäisesti toteaisitte, että näin on ja näin aiomme varmistaa, että ne riskit eivät realisoidu. Tällaista ikään kuin vähän pidemmälle katsovaa ajattelua toivoisin hallitukselta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

15.20 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on monissa hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroissa vedottu asiantuntijalausuntoihin suhteessa tähän kuuden miljardin euron sopeutukseen. Nyt on varmasti hyvä muistuttaa, että tästä sopeutusmäärästä, tavasta tai edes aikataulusta ei ole olemassa mitään ekonomistien konsensusta. Sen sijaan on kyllä useita asiantuntijahuomioita siitä, että kun te sivuutatte täysin tämän tulopuolen, niin se vähentää oikeutusta näiltä leikkauksilta — jotka ovat minusta lähtökohtaisesti arvovalintana hyvin outoja, kun te sysäätte samalla ihmisiä toimeentulotuelle ja lapsiperheitä köyhyyteen. Jos teitä kiinnostaa valtionvelka, niin te kiinnostutte tästä tulopuolesta ja te kiinnostutte siitä, että pelkästään ensi vuonna veroaste laskee jopa 2,5 miljardia euroa. [Ben Zyskowitz: Ai hallituksen toimilla?] Nämä ovat teidän arvovalintojanne, ja niistä maksavat tulevaisuuden sukupolvet, joista te väitätte olevanne huolissanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

15.21 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun maailma muuttuu nopeasti ja Suomen velkaantuminen on lisääntynyt merkittävästi, meidän on koko ajan muistettava ajatella pitkällä tähtäimellä. Valtiovarainvaliokunta korostaa, että Suomen ta-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

louskehitykseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia: maailmantalouden kehitys, Ukrainan sodan kesto, maailman muiden konfliktien laajuus sekä korkojen taso. Tässä valitettavassa epävarmuudessa julkisen talouden tasapainottaminen on vielä entistäkin tärkeämpää, ja me tarvitsemme kasvua.

Ärade talman! De senaste åren har visat att vi som samhälle alltid måste vara beredda på olika typer av överraskningar. Pandemin och Rysslands brutala krig i Ukraina hade och har stora direkta och indirekta följder för Finlands ekonomi. För att ha förmågan att hantera den här typens chocker och överraskningar måste man ha en sund bas med en balanserad ekonomi som innebär utrymme när saker man inte kan påverka händer.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.22 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi vuotta sitten saimme lukea uutisista, että rakennusalan suhdannetilanne oli parantunut alkuvuonna, kun talouskasvu oli kiihtynyt. Näin arvioi silloin rakennusalan suhdanneryhmä Raksu tiedotteessaan. Suhdanneryhmän mukaan olikin olemassa vaara asuntomarkkinoiden ylikuumenemisesta ja rakentamisen suhdannetta tukivat alhaiset korot. Lisäksi ammattimaiset asutussijoittajat olivat paljon liikkeellä. Raportin mukaan valtion asuntotuotannon korkeita tukitasoja olisi pitänyt tarkistaa suhdannetilanteeseen paremmin sopiviksi. Näin oli tilanne kaksi vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Me Suomessa elämme markkinataloudessa. On ikävää tietysti, että rakennusfirmat menevät konkurssiin, mutta kysyn valtiovarainministeriltä: onko mitään järkeä tässä tilanteessa lisätä tukea alalle, joka on juuri ollut ylikuumenunut, kun korkotasoa on aivan eri tasolla kuin millä se oli silloin aikaisemmin? Puhumattakaan tästä [Puhemies koputtaa] paljon kiistellystä asuntotuesta — onko siinä mitään järkeä, että korotettaisiin se takaisin [Puhemies koputtaa] samalle tasolle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

15.24 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Me kuvitellaan olevamme pohjoismainen valtio, kuvitellaan olevamme hyvinvointivaltio, mutta kuinka totta se sitten loppujen lopuksi on? Se on totta, että Suomi on vaarallisesti velkaantunut hyvinvointivaltio.

Nyt kun katsotaan, mitä tässä olisi pitänyt tehdä ja minkä takia esimerkiksi sitä velkaakin pitää ottaa edelleen, niin se johtuu kyllä puhtaasti siitä, että ne välttämättömät rakenteelliset muutokset, mitä teidän olisi pitänyt jo viime kaudella tehdä, ovat tekemättä. Silloin viime kaudella velkaa otettiin valtavasti mutta ei pidetty huolta velanmaksukyvyistä, ja tämä asia on saatava ihan oikeasti kuntoon. Perusjäämä on meillä negatiivinen, mikä on erittäin huolestuttava asia, sillä kun puhutaan hyvin useasti eteläisen Euroopan maista, jotka ovat hyvin paljon velkaantuneita, ne ovat positiivisella puolella perusjäämän kanssa, ja tämä on äärimmäisen huolestuttava asia. Kun nämä kaikki talouden uhat, [Puhemies koputtaa] ihan sieltä kestävyysvajeesta lähtien, ynnätään, te ymmärrätte sen, [Puhemies koputtaa] mitenkä isosta asiasta on kysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

15.25 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä ryhmäpuheenvuoroissa kuvastuivat erot puolueiden suhtautumisessa julkiseen velkaantumiseen. Orpon hallituksen tavoite on vahvistaa julkista taloutta pysyvästi kuudella miljardilla eurolla, ja se on mielestäni erittäin vastuullista talouspolitiikkaa.

Täällä on opposition riveistä kuultu kritiikkiä sitä kohtaan, että hallitus ei ole vielä saanut tätä velkakehitystä käännettyä. No, toki aikaa on kulunut vasta vajaa puoli vuotta siitä, kun hallitus nimitettiin, ja on myös muistettava, kuten täällä on tänään todettukin, että merkittävä osuus tästä lisävelasta, jota julkinen talous nyt valitettavasti joutuu ottamaan, on muun muassa tämän valtionvelan yli kolme miljardin euron korko, lisäksi viime kauden epäonnistunut sote-uudistus, josta aiheutuvia alijäämiä hallitus joutuu nyt valitettavasti paikkaamaan. [Ben Zyskowicz: Aikamoinen lasku tuli kunnillekin!] Katsonkin, että hallitus ja erityisesti valtiovarainministeri Purra tarvitsevat ja ansaitsevat nyt työrauhan edellisen hallituksen virheiden korjaamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä. [Seppo Eskelinen saapuu täysistuntosaliin — Naurua]

15.27 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sattuipas hyvin. — Hallituksen julkisen talouden suunnitelma ei pysty talouspolitiikallaan vastaamaan tähän suhdannetilanteeseen ja haasteisiin ja torjumaan pienimmissä määrinkään esimerkiksi työllisyyden vaikutuksia. Toinen iso ongelma tässä on, että talouden pienetkin tasapainotustoimenpiteet kohdistuvat historiallisen epäoikeudenmukaisesti pienituloisiin.

Hallituksella on erityisen vaikeaa ollut löytää säästökohteita hyvätuloisten osalta. Näitä talkoita tarvittaisiin. Pienituloisten lista on pitkä ja vaikutukset arkeen käsittämättömän rajuja. Budjettiesitys pitää sisällään sen vaikutukset: 40 000 pienituloista lisää — 12 700 lasta — ja 47 000 ihmistä lisää toimeentulotukeen, mihin on varauduttu 100 miljoonalla budjetissa.

Ensi viikolla tulette näkemään meidän vaihtoehtobudjetissa, että tämän talouden oikaisun voi tehdä myös paljon oikeudenmukaisemmin. [Ben Zyskowicz: Kertokaa kuitenkin ne suurituloisiin kohdistuvat säästökohteet jo nyt!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.28 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme politiikassa siirtyneet suurten kysymysten aikaan. Kysymys voi olla jopa siitä, miten säilytämme rauhan ja tämän maan vapauden tai miten pärjää maa, jossa ei enää synny lapsia, tai miten vältämme tämän maan taloudellisen vararikon.

Hallitus on luvannut kääntää velkalaivan, mutta valitettavasti valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on aika yksimielisesti tullut hyvinkin selväksi, että tässä tavoitteessa ei tulla onnistumaan, mikä on erittäin valitettavaa, koska tämä ongelma on yhteinen. Olisi tärkeää, että me saisimme tämän tehtyä. Syitähän on monia, mutta ainakin kaksi. Ensimmäinen on se, että Suomi pitää saada kasvu-uralle, meillä on erittäin matala talouskasvu. Ja toinen syy on se, että meidän veroaste erittäin voimakkaasti laskee.

Otan esimerkin: Jos meillä olisi samanlainen veroaste, eli se, minkä verran bruttokansantuotteesta veroja kerätään, vuonna 27 kuin vuonna 21 oli, me saisimme kymmenen miljardia lisää. No, ei tietenkään näin korkeana sitä voida pitää, mutta jos meidän pitää valita,

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

valitsemme [Puhemies koputtaa] vuoden 2021 veroasteen tai vaihtoehtona tämän maan taloudellisen konkurssin, niin kyllä minä valitsisin mieluummin sen vuoden 21 veroasteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

15.29 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikan haasteena on se, että satsaukset kestävyysmurrokseen jäävät liian vähäisiksi ja myös ilmasto- ja luontotyö menee nyt takapakkia. Kuitenkin tiedämme, että se kaikki, mihin meidän talouskin perustuu, on lähtöisin luontopääomasta ja siitä on syytä pitää huolta.

Verotuksen osalta ihmettelen kyllä itsekkin sitä, että hallitus kategorisesti sulkee verotuksen pois keinovalikoimastaan, vaikka lukuisat asiantuntijat valtiovarainvaliokunnassa nostivat tämän esille. Kyse on myös siitä, että kun mietitään meidän veroastetta, niin on kyse siitä, mitä veroilla saa. Suomessahan sillä saa paljon enemmän kuin monessa muussa maassa, ja tämän esimerkiksi Sixten Korkman toi hyvin esille.

Olisin myös odottanut, että nyt, kun kokoomus on hallituksessa, niin vihreää verouudistusta olisi todellakin hyödynnetty, eliikä ympäristölle haitallisia asioita olisi verotettu ja työn verotusta kevennetty. Nyt tehtiin työn verotuksen keventämistä, mutta ei ollenkaan käytetty verotusta työkaluna siihen, että voimme ympäristöhaittoja vähentää ja fossiilisia vähentää — päinvastoin fossiilisia veroja kevennettiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

15.31 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä luodaan oikeiston toimesta nyt sellaista totuutta, että terve talous syntyy vain äärimmäisen epäoikeudenmukaisilla toimilla. Jättimäiset sosiaaliturvaleikkaukset ja sote-palveluiden alasajo murjovat maamme pienituloisia köyhyyttä ja pahoinvointia kasvattaen. Tulopuoli on kokonaan unohdettu, ja samaan aikaan hallitus jakelee veronalennuksia kaikista rikkaimmille — velkarahalla.

Arvoisa puhemies! Tämä oikeiston valitsema linja on kyllä kitkerää hattaraa, joka ei elä ajassa. Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti tulee tämän hyvin osoittamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja, ledamot Andersson, Otto, varsågod.

15.31 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi tarvitsee nyt kasvua, tarvitsemme enemmän ihmisiä töihin ja useampia menestyviä yrityksiä. Se on ainoa mahdollisuus pitkällä aikavälillä turvata hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuus.

Hallitus luo edellytyksiä kasvulle ja turvaa maamme kilpailukyyn. Perusopetuksen rahoitusta vahvistetaan pysyvästi 200 miljoonalla eurolla ja tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin tehdään historialliset panostukset. Samalla hallitus uudistaa työmarkkinoita tavalla, jotka Ruotsi ja Saksa esimerkiksi ovat tehneet jo vuosia sitten ja jotka ovat luoneet perustan näiden maiden taloudelliselle menestykselle.

Ledamot Hyrkkö kritiserade också i dag regeringens klimatpolitik och mitt svar är samma: Regeringen främjar målmedvetet den gröna omställningen. Det är det mest effektiva sättet

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

att komma upp till klimatmålen. Där vinner både klimatet, näringslivet, arbetsplatserna och ekonomin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

15.33 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnostavia näkökulmia. Tietenkin odotamme myöskin ihan konkreettisia vastaehdotuksia, jotta voimme yhdessä tämän erittäin hankalan tilanteen korjata. Suomen rajojen ympärillä on terroristivaltio, joka käy sotaa ja joka aiheuttaa myös uhkaa Suomelle. Meidän talous on, niin kuin tiedätte, erittäin karneassa tilanteessa. Minun mielestäni meidän pitäisi löytää tässä salissa yhteinen näkemys siitä, että me korjataan tämä, ja mahdollisimman vähän annetaan kuvaa äänestäjille ja niille molemmille katsojille, jotka meitä tuolta netin läpi katsovat. Nämä ovat korjattavissa, ja tämä hallitus yrittää vakavasti ja tarkasti näitä korjata.

Niitä asioita, mitä nyt ehkä puheen kirjoittamisen lomassa on saattanut unohtua, muutama tällainen tarkennus, jotka haluaisin ystävällisesti tehdä sinne kollegoille:

Kun täällä puhutaan, että verotusta ainoastaan rikkaimpien osalta kevennetään, niin kaikkien työtä tekevien verotusta on tämä hallitus keventämässä. Meillä on progressiivinen verotus.

Kun kollegani Saramo kysyi siitä, miksi hallitus ottaa lisää velkaa, niin on ehkä hyvä [Puhemies koputtaa] muistuttaa, että velat eivät nollaannu silloin, kun hallitus vaihtuu. [Puhemies koputtaa] Pelkästään korkoihin menee 3,7 miljardia. Tässä on paljon asioita, [Puhemies koputtaa] joita me yhdessä kannamme meidän historiamme... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, aika on päättynyt. — Edustaja Koskela, Jari, olkaa hyvä.

15.34 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Tästä on hyvä jatkaa Aalto-Setälän jälkeen. Elikä oppositiopuolueissa ja niiden vastalauseissa on esitetty tässä pitkin syksyä, että hyvinvointialueille pitäisi antaa kaksi vuotta lisää alijäämiensä kattamiseen. Me tiedämme, että alueilla nämä alijäämät ovat suurempia kuin arvioitiin, että se miljardi on muuttunut ehkä jo puoleksitoista miljardiksi tällä hetkellä, ja hyvinvointialueilla on todella suuria vaikeuksia tämä asia selvittää ja hoitaa. Tämä sote-uudistus jo itsessään on ollut alirahoitettu ja ehkä jo susi syntyessäänkin, ja tästä ei ole paljon kukkia meille päättäjille tullut — en usko, että myöskään sinne edellisen hallituksen päättäjille.

Mutta kysyisin nyt valtiovarainministeriltä: olisiko tästä kahden vuoden lisääjasta todellista hyötyä vai käykö siinä niin, että siirretään ongelmia vain eteenpäin, että syntyy lisäkustannuksia? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.35 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä kyllä ymmärrän niitä kansalaisia, joita kummastuttaa se, mitä ennen vaaleja sanottiin ja mikä nyt tästä julkisen talouden suunnitelmasta käy ilmi. Kokoomus lupasi, että velkaantuminen taitetaan, käännetään laskuun, ja perussuomalaiset lupasivat puheenjohtaja Purran suulla, että

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

pienituloisilta ei leikata. Tosiasiassa velkaa otetaan enemmän kuin Marinin hallituksen aikana, ja kyllä ne leikkaukset osuvat sinne pienituloisiin ihmisiin. Tätä kyllä voi perustellusti kyseenalaistaa: tämäkö on se linja? Tällä linjalla hallitus ei saa otetta taloudesta, Suomi on taantumassa. Valtiovarainministeri Purra tässä juuri lupasi, että kevään kehysriihessä tarvitaan lisää säästöjä, lisää leikkauksia.

Se on kyllä valitettavaa, että tästä budjetista ja julkisen talouden suunnitelmasta puuttuvat kasvun elementit, koska pelkillä säästöillä me emme käännä Suomea nousuun. Pitäisi saada lisää investointeja, pitäisi saada lisää panoksia nuorten ja opiskelijoiden koulutusmahdollisuuksiin, ja ennen kaikkea me tarvitsisimme työperäistä maahanmuuttoa. Haluaisinkin nyt tästä jälkimmäisestä kysyä, koska hallituksella on ollut sangen itsepintainen linja, [Puhemies koputtaa] että työperäistä maahanmuuttoa ei lisätä vaan kolmen kuukauden potkulailla lähetetään viesti, [Puhemies koputtaa] että tänne ei tarvitse tulla tekemään työtä: Ministeri Purra, oletteko te valmis tätä [Puhemies koputtaa] harkitsemaan uudelleen kehysriihessä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.37 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan selvää, että valtion velkakierre on saatava pysähtymään. Mutta ihmettelen varsinkin vihreiden ja vasemmistoliiton esityksiä valtavista ilmastomaksuista. Teidän suuresti ihailemanne guru, ilmastoprofessori Ollikainenhan puhui tässä aikanaan, että 7—8 miljardilla ostetaan päästöoikeuksia tuolta Euroopasta. Eiköhän olisi parempi, arvoisat edustajakollegat, että ensimmäisenä oikaistaan väärät päästöluvut ja väärät nieluluvut? Noin 15 miljoonaa tonnia siellä on vääriä lukuja, mikä maksaa Suomelle vähintään miljardin, ylikin, jo tänä päivänä. Energian hinta nousee.

Arvoisat edustajakollegat varsinkin vasemmistossa, tämä pitäisi kuunnella. Tänäpä nä poltetaan yhden valtavan sellutehtaan verran puuta, tukkipuuta ja kuitupuuta, kattiloissa, ja tähän tarkoittaa, arvoisat vasemmistolaiset, että teidän työmiehiänne ja -naisianne kohta sanotaan irti tehtaista, kun ne pannaan kiinni, kun puut loppuvat. Poltetaan surutta tukkipuuta tänä päivänä. Olen omin silmin nähnyt, monessa laanissa käynyt viime viikonloppunakin katsomassa. Meillä leikitään suomalaisten työmiesten tulevaisuudella, ja ilmasto politiikan kanssa tällä ei ole mitään tekemistä. Vihreät ajavat Espanjasta tänne muovijätettä, ja sitä poltetaan täällä helsinkiläisten [Puhemies koputtaa] kotien lämmittämiseksi. Eikö teillä ole... [Antti Lindtmanin välihuuto] — No, se lämpöputki [Puhemies koputtaa] tulee sieltä teiltä Helsinkiin päin. Älkää viisastelko, edustaja ja kunnioittamani puheenjohtaja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.38 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin tartun kokouksen kysymykseen, kenen verotusta täällä pitäisi kiristää. Verotushan ei ole isetarkoitusta, vaan tärkeä työkalu hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen ja myös yhteiskunnan uudistamiseen. Työkalua fiksusti käyttämällä voidaan työn ja yrittämisen verotusta keventää ja siirtää verotuksen painopistettä ympäristön kuormittamisen verottamiseen. Tämä tukisi talouden uudistamista, ohjaisi elinkeinoelämää kestäviin ratkaisuihin ja auttaisi ratkomaan ihmiskunnan suuria kohtalonkysymyksiä, ilmastokriisiä ja luontokatoa, ja tämä voidaan tehdä hyvinvoinnista tinkimättä.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Suomi voi olla ympäristökriisien ratkaisemisessa ja hyvinvointiyhteiskunnan uudistamisessa kokoaan suurempi, mutta se tarkoittaa rohkeaa tulevaisuuteen katsomista peräpeiliin tuijottamisen sijaan. On valitettavaa, että hallituksen veropolitiikka on ponnetonta ja uudistukset vihreässä verotuksessa jäävät tekemättä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan tässä kohdassa valtiovarainministerille mahdollisuuden vastata, ja sen jälkeen jatkamme kyllä debattia, jos siihen vielä koetaan tarvetta. — Ministeri Purra, olkaa hyvä, kolme minuuttia.

15.39 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Se sama tietynlainen irrationaalisuus täällä leimaa tätä keskustelua opposition osalta siinä, että samassa puheenvuorossa saattaa tulla kritiikkiä ylimääräisiä leikkauksia kohtaan ja sama puheenvuoro sitten päättyy kuitenkin siihen, että velkaa ei vähennetä riittävän paljon. Mutta nämä kaikki ovat hyvin perusteltuja, ja meidän veropolitiikka on myös varsin maltillista niiden vaikutuksien osalta, joihin täällä kuitenkin epäsuorasti jatkuvasti viitataan.

Mitä tulee hallitusohjelman mukaisiin sopeutustoimiin, niin me olemme lähestulkoon täysin aikataulussa, joka hallitusohjelmaan on kirjattu. Kaikki toimet etenevät omassa hyvässä järjestyksessään, osa on annettu eduskunnalle, osa annetaan ensi vuonna, ja olemme täysin tässä linjassa, joka on siis nouseva. Eli vuoden 27 tasossa sopeutustoimet ovat korkeimmillaan ja myös näiden rakenteellisten uudistusten vaikutus. Pääosin nämä kaikki toimet perustuvat valtiovarainministeriön arvioihin, niin työllisyysvaikutuksista kuin säästövaikutuksista.

Tulopuoli on täällä noussut useissa puheenvuoroissa esille. Haluan muistuttaa, kuten muun muassa täältä salin oikealta puoleltakin jo tehtiin, että tässä maassa meidän kokonaisveroaste on hyvin korkea. Me tasaamme tuloja erittäin merkittävästi, meidän rajaveroasteet ovat korkeita ja niin edelleen. Se, että kokonaisveroastetta ei tällä hallituskaudella päätöksemme mukaisesti haluta nostaa, on kyllä arvovalinta. Me haluaisimme varmasti laskea sitä vielä entisestään, mikäli tämä julkisen talouden tila antaisi siihen mahdollisuuden. Mutta me, totta kai, huomioimme tämän kokonaisuuden, ja veropolitiikassa on mahdollista tehdä erilaisia ratkaisuja, kuten täällä keskustelussa on useaan otteeseen kuvattu.

Se, mikä sitten ensi vuoden osalta vaikuttaa erityisesti siihen, että työntekijän käteen jää enemmän rahaa, ostovoima paranee, reaaliansiot kehittyvät oikeaan suuntaan, liittyy erityisesti työttömyysvakuutusmaksujen alentumiseen, toisaalta esimerkiksi inflaation hidastumiseen. Eivät kai nämä ole sellaisia asioita, joita sieltäkään puolelta vastustetaan? Toisaalta me teemme monenlaisia veroratkaisuja, joista osa on kiristäviä ja osa löysentäviä.

Puhemies! Tästä keskustelimme jo eilen, mutta nostan jälleen esille nämä kaksi veroa, jotka erityisesti saavat aikaan ahdistusta, eli solidaarisuusveron alarajan nosto ja sitten toisaalta olutveron kevennys. Mikäli te olette huolissanne näistä kahdesta muutoksesta, joista, huom., se toinen pitkälti rahoittaa todennäköisesti itse itsensä, ainakin teki niin meidän länsinaapurissamme, niin pyydän teitä huomioimaan, että esimerkiksi tämä niin sanottu solidaarisuusveron alarajan noston kustannus on siitä ensi vuoden alijäämästä 0,5 prosenttia. Tällaisista summista puhutaan. Ymmärrän, että te vaihtoehtobudjeteissanne haluatte peruuttaa nämä kaksi muutosta, mutta te ette kovin pitkälle siinä vielä pääse tämän velan nopeamman taittamisen suhteen. [Katri Kulmunin välihuuto]

Ja mieluusti, puhemies, jatkan kysymyksiin vastaamista seuraavassa puheenvuorossa.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.43 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien vastalauseessa kiinnitetään huomiota rakennusalan tilanteeseen, ja sillä on epäilemättä vaikutusta myöskin ensi vuoden ja sitä kautta myöskin pitemmän ajan julkisen talouden tilanteeseen.

Arvoisa valtiovarainministeri, kun sanoitte, että emme esitä vaihtoehtoa, niin esitän nyt tässä yhden vaihtoehdon, jolla voitaisiin turvata nuorten ensiasunnonostajien mahdollisuus ostaa asuntonsa yhtä matalalla verotuksella tai ilman varainsiirtoveroa kuten tänäänkin. Jos pitäisimme sijoittajien osalta verotuksen nykytasolla — ei siis tarvitse kiristää yhtään, vaan pidetään nykytasolla — ja kohdennettaisiin varainsiirtoveron alennus vain oman asunnon ostajiin, niin tällä saataisiin tilaa, että voisimme pelastaa sen, että nuoria ensiasunnonostajia ei tarvitse ryhtyä verottamaan. Suhteessa hallituksen esitykseen tämän hintalappu on nolla euroa. Tässä olisi vaihtoehto, arvoisa valtiovarainministeri. Tämä kohdistuisi silloin heihin, jotka muuttavat työn perässä, jota te tavoittelette. Käykö tämä vaihtoehto, jolla voitaisiin pelastaa?

Sitten kysyisin vielä lopuksi: koska teitte tosiasiallisen linjauksen varainsiirtoveromuutoksista hallituksessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.44 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä valtiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi on oikeassa siinä, että tämä harjoitus on yhteinen. Kyllä tässä joutuu niin nykyinen kuin seuraavakin hallitus kovien sopeuttamistoimien eteen. Me lähdemme siitä, että todellakin kuudella miljardilla nyt tällä kaudella sopeutettaisiin — en tiedä, tuleeko se toteutumaan — ja sitäkin vasten meidän on varauduttava siihen, että lisäsopeutustoimia tarvitaan. Esimerkiksi ay-jäsenmaksujen verovähennyksen poisto voisi olla yksi semmoinen kohde, josta saisi 220 miljoonaa euroa. [Oikealta: Ei huono!]

Arvoisa puhemies! Näköjään keskusta haluaa tälle kaudelle noin 4,5 miljardin sopeutustoimet, mikä tarkoittaisi sitä, että tässä yhdeksän miljardin tavoitteessa seuraavalle jäisi sitten saman verran. Sosiaalidemokraattien vaihtoehtoa en ole kuullut, sitoutuvatko he yleensä tähän yhdeksään miljardiin kahdessa kaudessa, ja mikä on heidän painopisteensä. Se olisi hyvä kuulla tässä keskustelun aikana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

15.45 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous todella pitää laittaa kuntoon. Ei edes siksi, että se olisi itsetarkoitus, vaan siksi, että ihmisten hyvinvointi ja turvallisuus ja terve talous kietoutuvat monin tavoin toisiinsa, ovat ikään kuin toisistaan riippuvaisia. Ilman tervettä taloutta ei ole ihmisten hyvinvointia tai turvallisuutta, ja ilman hyvinvoivia ihmisiä ja turvallisuutta ei ole tervettä taloutta. Siksi keskusta jakaa tämän hallituksen tavoitteen julkisen talouden tervehdyttämisestä, mutta me tekisimme sen oikeudenmukaisemmalla ja uskottavammalla ja inhimillisemmällä tavalla — tavalla, joka tukisi paremmin ihmisten hyvinvointia ja turvallisuutta ja siten myös tervettä taloutta.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Ensinnäkään emme leikkaisi hyvinvointialueilta, vaan me turvaisimme ihmisten lähipalvelut. Emme myöskään leikkaisi lapsilta ja perheiltä hallituksen esittämällä tavalla. Rakentaisimme todellakin voimakkaammin kasvua ja koko Suomen elinvoimaa, kuten edustaja Lintilä puheenvuorossaan kuvasi. Ja mitä veroihin tulee, emme myöskään alentaisi veroja velaksi, vaan ottaisimme itse asiassa jo ensi vuonna hallitusta vähemmän velkaa.

Kaikkein tärkeintä on, että ihmisillä koko Suomessa riittää tulevaisuudenuskoa ja toivoa paremmasta huomisesta, [Puhemies koputtaa] sillä talous on lopulta myös hyvin vahvasti luottamuskysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian, olkaa hyvä.

15.47 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun käy läpi vihervasemmiston uusia lääkkeitä, henki ei kohta kulje.

Vihreät esittävät vihreää verouudistusta. En mene syvemmälle, ettei tarvitsisi kokea painajaisia näin päiväsaikaan.

Kun hallitus parantaa työnteon kannustimia ja keventää työn verotusta pieni- ja keskituloisiin painottaen, demarit haluavat suomalaisille veronkiristysä.

Samaa virttä veisaa keskusta, kun se vaatii ”maltillista verosopeutusta”, eli siis suomeksi veronkiristysä. [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa — Susanne Päivärinta: Eikö?]

Vasemmisto haluaa hyvinvointialueille verotusoikeuden. Sen tietää, mikä veron lypsämisen lutkutut kansalaisilta alkaisi.

Täytyy sanoa, että onneksi kansa äänesti oikeiston valtaan eikä antanut heittää itseään vasemmiston bussin alle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.48 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ei suinkaan ole tarkoitus aiheuttaa painajaisia kenellekään myöskään päiväsaikaan eikä öisin. Mutta kuulisin kyllä mielelläni hallituksen näkemyksiä ja valtiovarainministerin näkemyksen tähän talouden uudistamisen kysymykseen, niihin riskeihin, joita ympäristökriisit aiheuttavat taloudelle sekä globaalisti että myös täällä Suomessa. Te olette vastuussa, te olette hallituksessa, ja minusta suomalaisilla olisi oikeus kuulla, miten te suhtaudutte näihin ja miten te näitä riskejä hallitsette.

Minusta parasta olisi, jos hallitus ottaisi lusikan kauniiseen käteensä ja rohkaistuisi uudistamaan Suomen taloutta, jotta niille edustaja Hoskosen mainitsemille työmiehille olisi työtä myös tulevaisuudessa. Luontoa tuhoavan toiminnan tekohengittämisen tie on nimittäin pian kuljettu loppuun.

Ledamot Andersson kommenterade klimatpolitiken, och som jag sagt tidigare stöder jag åtgärder som regeringen gör för att minska utsläppen.

Mutta siihen en ole toistuvien kysymysten jälkeenkään saanut vastausta, että mitä te aiotte tehdä maankäyttösektorin ja taakanjakosektorin päästöille. Näillä sektoreilla onnistuminen on yhtä lailla välttämätöntä, ja silti näitä tosiasioita ei voitu edes kirjoittaa valiokunnan

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

mietintöön, mikä herätti minussa kyllä huolen siitä, että hallitus aikoo [Puhemies koputtaa] tyystin sivuuttaa nämäkin riskit.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

15.49 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena edustaja Hyrkölle: Tosiaan, kun mietitään näitä ilmastotoimenpiteitä, pitää miettiä niiden vaikutavuutta ja mittakaavaa. Teollisuuden vihreä siirtymä on ihan omassa luokassaan vaikuttavuudeltaan. Ja kun me nyt puhutaan täällä taloudesta, on tärkeää muistaa, että Elinkeinoelämän keskusliitto on arvioinut, että se investointipotentiaali, mikä vihreässä siirtymässä on, on jopa sata miljardia euroa, aivan valtava mahdollisuus niin elinkeinoelämälle kuin ilmastolle, ja sitä kautta luodaan työpaikkoja, vastataan päästötavoitteisiin ja saadaan lisää verotuloja.

On syytä kiinnittää huomiota myös siihen, että työnantajajaritysten määrä on Suomessa laskenut hälyttävästi viime vuosien aikana, ja juuri siksi hallitus myös uudistaa työmarkkinoita kunnianhimoisesti. Esimerkiksi vihdoinkin saadaan paikallisen sopimisen laajentaminen kaikentyyppisiin yrityksiin eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

15.50 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä paikallisesta sopimisesta, kun tarvitsee täällä vissiin tasaisesti sataviiskymppisestä terästangosta vääntää: paikallinen sopiminen on työpaikalla tapahtuvaa toimintaa, joka koskee koko henkilöstöä, ja siitä sovitaan etukäteen myös siellä paikallisesti. Työehtosopimuksissa on usein kohtia, joissa mainitaan erikseen, mistä asiasta voidaan sopia paikallisesti. Työ- ja virkaehtosopimukset sekä lait antavat mahdollisuuksia sopia aika monesta asiasta: työajoista, työn vaativuuden luokituksista, tulokseen perustuvasta palkkauksesta, osasta palkankorotuksista sekä henkilöstön asemasta, toimenkuvasta ja koulutuksesta.

Kysynkin siis, että kun tästä paikallisesta sopimisesta nyt pitää saada vielä helpompaa, niin mitä tähän edelliseen listaan pitää saada lisää? Mitkä ovat sellaisia asioita, mistä ei nyt voi sopia paikallisesti? Koska paikallisesti sopien voidaan aina sopia paremmin, mutta jos tarkoitus on sopia huonommin, niin sitä varten tarvitaan lainsäädäntö, ja lainsäädännön täytyy lähteä heikomman tukemisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

15.51 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on kuultu puhetta, että jos veroaste olisi parin vuoden takaisella tasolla, niin meillä olisi kymmenkunta miljardia enemmän varoja käytettävissämme valtiolla. [Markus Lohi: Vuonna 27!] Tästä voi saada sen käsityksen, että Orpon hallitus olisi niin rankalla kädellä alentamassa verotusta, että vuonna 27 tämä kymmenen miljardia euroa tämän vuoksi puuttuu. No, tähän ei ole totta, jos tällaista mielikuvaa annetaan.

Tämä veroasteiden vertailu ja siinä tapahtuva alenema johtuu ennen kaikkea veropohjan rapautumisesta, ja tosiasia on siis se, että pääministeri Orpon hallituksen aikeilla, nykyisillä hallitusohjelman mukaisilla aikeilla, verotusta kevennetään nettomääräisesti vuoden 27 tasossa noin 100—200 miljoonalla eurolla. Jonkun mielestä tämä voi olla liian vä-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

hän, monen mielestä näköjään tämä on liikaa, mutta on turha kuvitella, että tällä noin 100—200 miljoonalla eurolla voitaisiin korvata miljarditason säästöt tai miljarditason alijäämä. Mielestäni olisi reilua, että te siellä vasemmalla, tai yleensä oppositiossa, ette antaisi tästä asiasta väärää kuvaa ihmisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

15.53 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysymyksen on tietenkin sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja tasapainosta. On aivan totta, että monet näistä leikkauksista koostuvat pienistä puroista, jotta niistä saataisiin jonkinlaista suurempaa vaikuttavuutta, mutta kyllä, hyvä hallitus, teidän pitäisi silloin käyttää sitä samaa logiikkaa myös puhuttaessa veronkevennyksistä. Jos te naureskelette sille, että olutveron kevennys on niin vähäinen tai tämä solidaarisuusveron alarajan nosto on niin vähäinen, niin kyllä nämä monet yksittäiset miljoonaleikkaukset ovat vielä vähäisempiä sen alijäämän kattamisen kannalta. Veronkevennyksillä on myös merkitystä sille julkisen talouden tasapainolle, ja jos te haluaisitte olla logiikassanne oikeudenmukaisia ja rehellisiä, niin te myöntäisitte, että kyllä, julkinen talous olisi paremmassa tasapainossa ilman näitä, sano taanko, pieniä veronkevennyksiä, mitä te teette olutveroon tai siihen solidaarisuusveron alarajan nostoon, mutta sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kannalta ne ovat kyllä erittäin kyseenalaisia ja ne heikentävät julkisen talouden tasapainoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

15.54 Antti Kangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Jos tämä valtio olisi yritys, olisi rahoittaja lopettanut sen rahoituksen aikaa sitten. Normaalissa rahoituspolitiikassa yrityksille ja yksityisille annetaan myös haastavissa tilanteissa mahdollisuus korjata toimintaa ja muuttaa sitä kestävämpään suuntaan. Suomen valtio ei ole edellisillä kausilla osoittanut minkäänlaisia toimenpiteitä sen suhteen, että sillä olisi vakaa aikomus sopeuttaa toimintaa olemassa oleviin olosuhteisiin. Mikäli tämä valtio olisi yksityinen yritys, sen rahoitus olisi lopetettu, ja niin tulee myös käymään valtion osalta, mutta se raja on huomattavasti korkeammalla ja se tulee myöhemmin vastaan. Ja mitä verotukseen tulee, mikäli me olisimme OECD-maiden keskimääräisessä verotuksessa, meidän alijäämämme olisi noin 35 miljardia euroa. Se pitää muistaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.55 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti ensi viikolla me keskitymme vaihtoehtobudjetissa vuoteen 24, mutta nyt meillä on käsittelyssä koko tämä neljän vuoden jakso. Keväällä, kun puhuimme talouspolitiikasta, meillä oli tiedossa noin kahdeksan miljardin alijäämä, nyt puhumme 9—10 miljardista, jopa enemmästä. Silloin esitin itse julkisessa keskustelussa — tarkistin sen vielä äsken — Facebookissa 15.3.2023 näkemyksen siitä, että kahdeksan miljardin alijäämä on katettavissa todellakin, niin kuin ekonomistit suosittelevat, kahdeksassa vuodessa eli kahdessa kaudessa sillä tavalla, että siitä kolmasosa saataisiin katettua talouskasvulla — tällä hetkellä talouskasvua ei ole, mutta oletettavasti kahdeksan vuoden jaksolla sitä on, eli silloin ei nosteta vastaavasti veroastetta, vaan kasvavasta taloudesta tietty osa menee sitten kuitenkin sinne julkisen talou-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

den tasapainotukseen — kolmasosa menosopeutuksella ja kolmasosa tuloja lisäämällä. Ihmettelenkin, miksi poistettiin äänestämällä tätä [Puhemies koputtaa] verosopeutusta koskeva asia tästä mietinnöstä, jota nyt käsittelemme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

15.57 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen linja on työn linja. Viimeaikaisten keskusteluiden perusteella näyttää siltä, että oppositio linja on valitettavasti pelottelun linja, mitään muuta linjaa täällä salissa nimittäin ei ole kuultu eikä nähty. Oppositio maalaa kuvaa toivottomuudesta ja väittää, että työn linja tuhoaa työmarkkinasääntelyn sekä hyvinvointiyhteiskunnan.

Arvoisa oppositio! Talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi, ei verottaminen. Uskottava talouspolitiikka edellyttää myös suoria säästötoimia, ja siksi me niitä teemme. Edellisen hallituskauden toimet sekä talouden yleinen kehitys ovat johtaneet siihen, että valitettavasti hallitus joutuu myös pohtimaan lisäsäästötoimenpiteitä, kuten valtiovarainministeri totesi. Säästöt pyritään kuitenkin toteuttamaan tavalla, joka huomioi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen. Hallituksen työn linjaa tukee myös se, että hallitus siirtää verotuksen painopistettä työnteosta muihin kasvun kannalta vähemmän haitallisiin veroihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.58 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio ei ole eri mieltä siitä, etteikö työtä pitäisi saada ja 80 prosentin työllisyysastetta tavoitella, mutta nyt on hälyttäviä merkkejä koko ajan yllä: Kasvuluvut ovat lähellä nollaa kaikkien ennustelaitosten mukaan, konkurssiaalto on rakennusallalla, teollisuuden tilauskirjat tyhjenevät koko ajan, vihreä siirtymä ei etene, kaikkia tällaisia viestejä tulee. Lisäksi viimeiset työttömyysluvut kertovat, että yli 20 000 työtöntä on tullut lisää, työpaikkoja on yli 20 000 vähemmän. Nämä ovat niitä todellisia lukuja, joiden piirissä me nyt elämme.

Minä kysyisin: mitä asioita tehdään, että me saadaan kasvua ja tuottavuutta aikaiseksi? Niitä toimia tällä hallituksella ei ole. Jos yhtä innokkaasti panostettaisiin noihin asioihin kuin leikkauksia tehdään, niin me voitaisiin päästä tästä eteenpäin. Tehdään enempi yhteistyöpolitiikkaa, ja voisin sanoa erään kaupungin, missä sitä pystytään tekemään, eli tehtäisiin vähän enempi [Puhemies koputtaa] tamperelaista yhteistyöpolitiikkaa. [Antti Lindtman: Tampereen-mallilla!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.59 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisen suomalaisen, erityisesti lasten ja nuorten, kannalta kaksi aivan tärkeintä asiaa ovat turvallisuus ja talous. Niistä hallitus huolehtii.

Olemme yleensäkin perusasioiden äärellä: mitkä ovat valtion keskeisimmät tehtävät, ja miten ne kyetään hoitamaan myös jatkossa — nimittäin talouskurilla. Mihinkään taivaasta tippuvaan talouskasvuun ei ole tuudittautuminen, sellaista ei ole näköpiirissä. Ei ole myöskään olemassa mitään taianomaista kasvukorttia, jota salin keskeltä vilautettiin. Taisi kei-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

novalikoimaan kuulua myös tukipaketti, mikäpä muukaan, kun rahanjakoon edellisellä kaudella totuitte.

Hallituksella on monia toimia, joilla kyllä vauhditetaan kasvua, kuten luvituksen helpottaminen ja muu byrokratian purku, mutta ne eivät ole hopealuoteja tähän tilanteeseen. Tarvitaan myös säästöjä, leikkauksia, rakennemuutoksia, valitettavasti.

Sopeuttamista kannattaa alkaa harjoitella siellä oppositiossakin, jos joskus vielä hallitukseen mielitte vastuuta kantamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Saamani tiedon mukaan täällä on vielä neljä kappaletta henkilöitä, jotka eivät ole vielä saaneet puheenvuoroa. — Seuraavaksi edustaja Lindtman.

16.01 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkynen puolusti hallituksen veropolitiikkaa sillä, että kuten hän totesi, hallituksen veropolitiikka painottuu, veronalennukset painottuvat pieni- ja keskituloisiin. No, katsotaan, miten on asianlaita hallituksen omassa talousarvioesityksessä.

14 000 euroa kuukaudessa ansaitsevat — ministerin tuloluokka — tulevat saamaan veroasteen laskun, joka on kaksinkertainen verrattuna opettajan tuloluokkaan, siis kaksi kertaa veroaste tulee nimenomaan suurituloisilta laskemaan. Käteen jäävä tulo ensi vuonna tulee olemaan jopa kahdeksan kertaa suurempi kuin se, mikä opettajille jää käteen tässä muutoksessa.

Arvoisa edustaja Tynkkynen, hyvät perussuomalaiset, jos teidän mielestänne 14 000 euroa kuukaudessa tienaava ministerin tuloluokka on pieni- ja keskituloinen, niin mikä on mielestänne suurituloinen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Valkonen.

16.02 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspolitiikka taittaa velkasuhteen. Nyt jos oppositiosta joku tavoittelisi sitä, että hallituksen pitäisi nimellinen velkaantuminen ensi vuoteen tai tämän vaalikauden aikana lopettaa, niin sehän tarkoittaisi kymmenen miljardin lisäsopeutusta. Sellaista ei kukaan vakavissaan voi šokkihoitona Suomelle tarjota. Hallitus ei myöskään kevennä, kuten täällä aikaisemmin edustaja Zyskowicz hyvin toi esille, verotusta velaksi, vaan me teemme juuri painopisteen siirtoa pois työn verotuksesta haittojen verotukseen. Siis hallitushan kiristää tupakkaveroa, alkoholiveroa, nikotiinipussien veroa, arvonlisäverotusta ja tekee työnteosta kannattavampaa. [Välihuutoja vasemmalta] Te esittelette täällä veronkiristysä jonain ihme luotina, jolla kymmenen miljardin alijäämä voitaisiin jollain tavalla kattaa. Se on aivan hirvittävä uutinen kasvulle, [Aki Lindén: Vain osa!] ja sitä se olisi työnteolle. Kertokaa nyt, jos aidosti näin esitätte, mikä on se lisävero, jota te esitätte: mitä tarkalleen pitäisi verottaa enemmän?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Perhonen.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

16.03 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edelliselle puhujalle toteaisin, että ollos huoleton. Varmasti ensi viikolla kaikki oppositiopuolueet omat vaihtoehtobudjettinsa esittelevät, ja pääsette niitä sitten arvostelemaan.

Valtiovarainministeri Purra nosti jo aiemmin esiin tämän solidaarisuusveron, jota on täältä useampaan kertaan arvosteltu, ja itsekin jatkan siitä. Minusta se on oikein hyvä esimerkki oikeastaan sen takia, että vaikka se on pistemäinen, niin se on hyvä esimerkki siitä, että edes Suomen suurituloisimmat eivät kannata tämän veron alentamista. Ja samaan aikaan, kun tämä tekee noin 60 miljoonan euron loven Suomen valtiontalouteen, te sanotte, että se on ihan ok, se on hyvä asia — mutta kun katsotaan esimerkiksi lastensuojelun jälkihuollon ikärajaa, niin siellä paljon pienempi, noin 20 miljoonan euron säästö onkin teille liikaa, se on välttämättömyys, se on pakko leikata. Tämä epäsopuisuutta osoittaa sen, millä tavalla hallitus on kyvytön sopeuttamaan oikeudenmukaisesti toimiaan, huomioimaan sekä tämän tulo- että menopuolen.

Kiitän vielä valtiovarainministeriä siitä, että toivottavasti työryhmä, jonka olette perustaneet, nyt sitten ehkä korjaa myös hieman tätä kurssia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vielä edustaja Seppänen. — Ja haluaako ministeri käyttää vielä? Selvä, seuraavaksi sitten ministeri. — Edustaja Seppänen.

16.05 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eilen tässä salissa vasemmisto väitti, että hallituspuolueet ovat keksineet kuvitteellisen velkalaivan. Olen todella hämmästynyt tästä. Tämä jos joku on vastuutonta vasemmistopopulismia, suoranaista valehtelua suomalaisille. [Pinja Perholehdon välihuuto] Suomi elää kuten muut Pohjoismaat — sillä erotuksella, että meillä ei ole varaa siihen. Olemme talouden suhteen Kreikan tiellä. Mikäli näitä uudistuksia ja säästöjä ei tehdä, hyvinvointiyhteiskunta on aidosti vaarassa, ja meidän on itse ratkaistava tämä ongelma.

Vasemmiston lääkkeet ovat samat kuin aikaisemmin: verojen korottaminen, ahkeruudesta rankaiseminen. Tämän hallituksen linja on toinen, se on työn linja. Tavoittelemme 80 prosentin työllisyysastetta. Se on parasta lääketä niin pienituloisille perheille kuin julkiselle taloudelle. Veronalennuksilla pidetään sisämarkkina toiminnassa ja jätetään suomalaiselle työntekijälle ja perheille rahaa elämiseen enemmän.

Ja hyvät vihreät, napapiirin pohjoispuolellakin on elämää, ja siellä tarvitaan liikkumiseen autoa. Miinus 26 astetta pakkasta, kun sieltä lähdin tiistaina. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja sitten ministeri, olkaa hyvä.

16.06 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten täällä hallituksen riveistä jo kerrottiinkin, niin tosiaan tämä kokonaisveroasteen tietynlainen lasku, joka tässä mietinnössäkkin huomioidaan, liittyy tähän yleiseen veropohjan rapautumiseen, missä erityisesti esimerkiksi fossiilisiin polttoaineisiin liittyvät verot tulevat vähenevän. [Krista Mikkosen välihuuto] Tämä on tämä kokonaisuus, jonka tiellä me olemme tässä jonkin aikaa jo olleet. Niihinkin kyllä hallitus hakee kestäviä ratkaisuja, mutta me emme ole sitä mieltä, että meidän pitää verottaa kaikkea aina vain enemmän, kuten täältä vasemmalta selvästi ehdotetaan.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Sitten, kuten olen tästä pöntöstä tänäänkin jo sanonut, tämä niin sanotun solidaarisuusveron alarajan noston kustannus ei suinkaan tee sellaista lovea meidän verotuottoon kuten jälleen täältä sosiaalidemokraateista esitettiin, ainakaan mikäli meidän tilanteemme yhtään jäljittelee Ruotsissa sosiaalidemokraattien tekemää, huomattavasti suurempaa muutosta tähän veroon. Silloin tämä hyvin voimakkaasti uudelleen rahoitti itseänsä, mutta totta kai ymmärrän, että tällaisten symbolistenkin seikkojen esiin nostaminen on tärkeää, ja olen siitä aivan samaa mieltä kanssanne, että näin teidän tuleekin tehdä.

Rakennusalaan liittyen esitettiin kysymyksiä.

Aivan kuten täällä kuvattiin, niin valitettavasti se, että me olemme taantumassa, vaikuttaa asiaan. Ylipäättänsä tietylainen kupla on puhkeamassa, itse näen sen kuplan suurimpana korkoihin liittyen. Me olemme lopettaneet elämästä siinä epänormaalissa, hyvin alhaisen korkojen ajassa — meidän olemme nyt lähempänä sitä normaalia. Toki tämä aiheuttaa monenlaista harmia eri puolilla, mutta nyt me olemme lähempänä sitä normaalia kuin olimme tuossa melkoisen pitkään. Ei ole järkevää tehdä veronmaksajien rahalla erilaisia tukitoimia pistemäisesti suhdanteen ollessa ikävä tilanteessa, jossa rakennusallalla joka tapauksessa maksetaan vielä siitä, että velkavivulla ja nollakoroilla on tehty myös sellaisia hankkeita, jotka eivät ole olleet taloudellisessa mielessä järkeviä. [Antti Lindtmanin välihuuto]

Keskustasta esitettiin myös aivan osuvia huomioita siihen, että millään pelkillä leikkauksilla ei tätä maata saada jaloilleen. Siispä hallitus tekeekin hyvin monenlaisia kasvu-toimia, olipa kyse sitten tki:stä, investoinneista, infrapaketeista tai luvituksen järkevöittämisestä. Nämä ovat kaikki erittäin tärkeitä.

Puhemies! Vielä tästä Turun tunnin junasta, josta esitettiin keskustan suunnalta, että kun se peruutetaan, niin sillä saadaan sitten aikaiseksi jotain muuta. Huomautan, että tämä kuuluu tähän hallituksen infrapakettiin, joka rahoitetaan valtion omaisuutta myymällä. Turun tunnin junassa erityisesti hallitusohjelmassakin mainitut yhteysvälit, joista toinen on tämä Espoo—Hista—Vihti—Lohja, ovat Uudenmaan ruuhka-alueiden kannalta erityisen järkevä ja kannatettava suuntaus.

Puhemies! Vielä tästä varainsiirtoverosta, josta eilenkin täällä puhuttiin ja aiemminkin on puhuttu. Tämä hallituksen veromuutos ja -uudistus on saanut hyvin paljon kiitoksia. Se ei saa sitä sosiaalidemokraateilta. Ymmärrän, koska se koskettaa myös ensiasunnon ostajia ja on heille heikennys. Muistutan kuitenkin, että kokonaisuudessaan tämä on siis valtiontaloudelle kustannus, [Antti Lindtman: Kyllä!] eli me kevennämme tätä verotusta yleisesti, ja sillä voi olla hyvinkin hyödyllisiä vaikutuksia. Verotukseen liittyvät muutokset, joilla on markkinavaikutuksia, tietenkin ajoitetaan tarkkaan. Varainsiirtoveroon tehdyt muutokset ovat kokonaisuus, jota pohdittiin myös suhteessa tähän paljon keskustelussa olevaan rakennusalan ja asuntomarkkinoiden tilanteeseen, ja hallitus päätti tästä kokonaisuudesta ja sen yksityiskohdista virallisesti syksyllä.

Puhemies! Aivan lopuksi vielä: Edustaja Kangas nosti erittäin tärkeästi esille luottoluo-kittajien ja pääomamarkkinoiden merkityksen tässä, kun julkisen talouden tilaa pyritään korjaamaan. Näin se juuri on. Emme voi riskeerata sitä, että taloutemme tila menee niin huonoksi, että esimerkiksi luottoluokitus heikkenee. Se maksaisi meille entistä enemmän.
— Kiitos.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä sieltä pari kolme vastauspuheenvuoroa tästä, ainoastaan siis Lindtman, Mikkonen, Honkonen ja sitten Hyrkkö, ja sitten mennään listalle. — Lindtman.

16.11 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tästä varainsiirtoveron muutoksesta. Toistan vielä, että esitin juuri äsken mallia, joka olisi kustannusneutraali suhteessa hallituksen esitykseen, eli sijoittajien verotus pidettäisiin ennallaan, siis nykytasolla, kohdistettaisiin ainoastaan omaa asuntoa hankkiviin, ja sillä saataisiin tila, että pelastettaisiin nuorten ensiasunnon ostajien varainsiirtoverovapaus. Ja se rakentava ehdotus, kustannusneutraali suhteessa hallituksen esitykseen, käykö tämä? Jos ei, niin miksi?

Ja arvoisa valtiovarainministeri, lokakuun lopulla pääministeri Orpolta Helsingin Sanomat kysyi, sovittiinko varainsiirtoverosta jo hallitusohjelmaneuvoittelussa. Pääministeri vastasi: ”Kyllä se pitää paikkansa”. Valtiovarainministeri Purra, miten kommentoitte tätä pääministerin lausuntoa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Mikkonen.

16.12 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedämme, että ministeri ei puolueen puheenjohtajana ole kiinnostunut ilmastotoimista eikä päästöjen vähentämisestä. Perussuomalaisten ainoa panostus on ollut vaihtaa kaikki ”vihreä siirtymä” -sanat papereissa muotoon ”puhdas siirtymä”.

Mutta uskoisin, että valtiovarainministerinä teitä kyllä huolettaa talous. Sen takia kysyn, että kun Suomi on sitoutunut EU:lle vähentämään päästöjään niin päästökauppa-sektorilla, maankäyttösektorilla kuin taakanjakosektorilla ja nyt hallituksen toimet lisäävät taakanjakosektorin päästöjä ja maankäyttösektorin nielut pienenevät niin, että emme voi hyödyntää niitäkään taakanjakosektorin päästöillä, niin kiinnostaako tämä valtiovarainministeriä talouden näkökulmasta? Koska tähän johtaa tilanteeseen, jossa joudumme ostamaan nieluyksiköitä ja päästövähennysyksiköitä muilta EU-mailta. Siksi ihmettelen, että hallitus ei hoida tätä ilmastopolitiikkaa kuntoon ja maksaisi mieluummin vaikka suomalaisille metsänomistajille hakkuukiertoajan pidentämisestä. Ja se, että näitä ei ole edes suosittu [Puhemies koputtaa] tähän valtiovarainvaliokunnan mietintöön kirjaamaan avoimesti auki, on minusta todellakin törkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Honkonen.

16.13 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minun mielestä tässä valtiovarainministeri puhui aivan oikeasta asiasta, mitä tulee näiden fossiilisten polttoaineiden käytön vähenemisestä syntyvään aukkoon veropohjassa, mikä on vakava asia, koska se vaarantaa valtiontalouden tulevaisuuden monella tavalla. Jos siihen hallitus pystyy löytämään hyviä keinoja, niin niitä kyllä mielellään oppositiosta myös tuemme.

Mutta mitä tulee tähän suurituloisten verotuksen keventämiseen: vaikka on näin, että siitä ei fiskaalisesti merkittävää, valtavaa lovea valtion kassaan synnykään, niin on kyse oikeudenmukaisuudesta. On kyse siitä signaalista, minkä maan hallitus nyt välittää niille pienituloisille perheille, joilta leikataan. On aivan välttämätöntä tehdä näitä säästöjä, myös so-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

siaaliturvaan on välttämätöntä tehdä säästöjä, mutta mikä on reilua? Mikä näyttää oikeudenmukaiselta? Tämä hallituksen politiikka ei siltä näytä, se ei sitä myöskään ole, ja siinä olisi pitänyt valita toisenlainen, reilumpi linja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Hyrkkö.

16.14 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Valkonen totesi täällä aiemmin, että kukaan ei olisi luvannut lopettaa velkaantumista. On kuitenkin niin, että kokoomus ennen vaaleja lupasi lopettaa velaksi elämisen, [Petri Honkonen: Aika moni lupasi!] ja moni suomalainen on syystäkin ihmeissään, että nyt velkaa otetaankin entistä enemmän, ja näin tästä on ikään kuin kysymys tässä ristiriidassa. Siinä olemme kuitenkin yhtä mieltä, että kasvua Suomi tarvitsee.

Edustaja Andersson puhui täällä aiemmin hyvin myös vihreän siirtymän mahdollisuuksista luoda työtä ja kasvua Suomeen. Tämä on aivan totta, ja siksi on ensiarvoisen tärkeää, että tulpat näiden kestävä vihreän siirtymän investointien edestä saadaan poistettua. Ja yksi näistä, itse asiassa yrityskenttämme suurimpia huolenaiheita ja kasvun esteitä tällä hetkellä, on osaavan työvoiman saatavuus. Siksi kannan kyllä edustaja Lintilän tavoin huolta hallituksen maahanmuuttopolitiikasta. Ilman merkittävää työhön johtavan maahanmuuton lisäystä Suomi uhkaa näivettyä, ja tähän minusta hallitus ei ole antanut uskottavia vastauksia. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten haluaako ministeri vielä minuutin, olkaa hyvä, voi siitä paikalta puhua.

16.16 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ottaen huomioon, kuinka paljon vihreät ovat tänään arvostelleet tätä hallituksen ilmasto-
linjaa, edustaja Mikkosen puheenvuoro siitä, että puolueeni on muuttanut hallitusohjelmasta sanoja, ei ehkä ole hirvittävän johdonmukainen argumentti. Varainsiirtoveron muutokset vaikuttavat tälläkin hetkellä juuri siihen suuntaan, johon hallitus toivoikin niiden vaikuttavan. Näemme tulevien kuukausien aikana voimakkaammin näitä vaikutuksia. Meillä ei ole tällä hetkellä minkäänlaista tarvetta peruuttaa tästäkään toimenpiteestä tai muuttaa tätä esitystämme.

Vielä tähän työperäiseen maahanmuuttoon, johon en aiemmissa vastauksissani ehtinyt vastata: Täytyy nyt ymmärtää, että tämä hallitus huolehtii maahantulijoiden laadusta ja määrästä. Kun yksinkertaisesti vain puhutaan, kuinka pitää saada lisää ihmisiä maahan, niin olkaa hyvä, katsokaa tuohon länsinaapuriin, niin näette, mitä silloin tapahtuu. [Timo Harakka: Tuo on halpaa!] Me todellakin teemme toimia, että me saamme maahan sellaisia oikeita osajia, jotka hyödyttävät tätä yhteiskuntaa, hyödyttävät julkista taloutta, hyödyttävät yrityksiä ja joilla löytyy koulutusta ja osaamispääomaa — sen sijaan, ei, me emme aio edistää pääsyä esimerkiksi sellaisille aloille, joissa työehtoja tai jopa palkkaa heikennetään siksi, että siellä on ulkomaalaista työvoimaa. [Timo Harakka: Kiellätkö Woltin?] Tällaisella maahanmuutolla on voimakkaita negatiivisia vaikutuksia julkiseen talouteen, mutta kyllä, esimerkiksi hallituksen tekemä veropolitiikka vaikuttaa juuri siihen, että me saamme niitä oikeita osajia tähän maahan. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten mennään puhujalistalle.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

16.18 Susanne Päivärinta kok: Arvoisa rouva puhemies! Terve talous pohjautuu työhön ja yrittämiseen, ei krooniseen velanottoon. Jotta pystymme rahoittamaan palvelut ja turvallisuutemme sekä pitämään huolta kaikkein heikoimmista, julkinen talous on saatava kestävälle pohjalle. Tiedätkö, että me olemme menettäneet 15 vuotta? Tuona aikana Suomen talous ei ole kasvanut. Rakenteelliset uudistukset, joita me nyt teemme, olisi pitänyt tehdä ja aloittaa hommat jo aikaa sitten. Nyt tehdään. Mutta ei sekään riitä. Me tarvitsemme kasvua, uusia innovaatioita ja tuulta Suomen talouden purjeisiin. Ilman korkeaa osaaamista ja uusia kestävästä kasvua vauhdittavia vientituotteita ja palveluita eväät hyvinvoinnin rahoittamiseksi on kuulkaa äkkiä syöty. Nyt me olemme tilanteessa, jossa Suomen julkisen velan suhde bkt:hen on runsaat 70 prosenttia, kun se Ruotsissa ja Tanskassa on noin 30 prosenttia. Meidän tulee pyrkiä samaan. Ja minä nyt ihmettelen, että jos se onnistuu ruotsalaisilta ja tanskalaisilta, niin miksi se ei onnistuisi meiltä. Se ei ole ainakaan Orpon hallituksesta kiinni.

Arvoisa puhemies! Annan nyt teille toisen esimerkin. Viisitoista, tai sanotaan lähes viisitoista, vuotta sitten lähes konkurssikypsän Irlannin talous lähti jo vuosia sitten aivan ennennäkemättömään nousuun, ja maan bkt asukasta kohden on yksi Euroopan korkeimmista. Ulkomaisia suoria sijoituksia virtaa Irlantiin, maahan, jossa on hippusen yli viisi miljoonaa asukasta. Irlannin talous on voimakkaimmin kasvava talous koko EU:ssa, työllisyysaste on hyvä, työttömiä on vähän. Mistä te luulette sen johtuvan? [Timo Harakka: Puhutaan englantia!] Mistä te luulette, että se johtuu, että Irlanti tekee reilusti ylijäämäisen valtion budjetin toisin kuin me Suomessa? [Timo Harakka: Englantia puhuva veroparatiisi!] Ei tuollainen synny veroja kiristämällä, päinvastoin. Yhteisövero on Irlannissa 12,5 prosenttia, [Timo Harakka: Ei ole kauan!] ja valtio tekee siellä lähes samansuuruisen, kyläkin plusmerkkisen, budjetin kuin me teemme täällä alijäämää. Emmekö siis Suomessa pysty parempaan?

Arvon vasemmisto, haluatteko te Suomeen investointeja, haluatteko te kansainvälisten tai edes pohjoismaisten yritysten pääkonttoreita tänne Suomeen luomaan hyvinvointia ja työllistämään? [Timo Harakka: Nordea!] Noita kumpaakin on harmittavan vähän Suomessa. — Nordea ei yksin riitä. Me haluamme enemmän. Ja jos te haluatte, esimerkiksi te siellä, edustaja Harakka, kun huutelette niin innoissanne, se vaatii yritysmuutoksia ja se vaatii vähän uudenlaista ajattelua. Vanhat eväät on käytetty.

Julkista taloutta on sopeutettava, ja talouskasvua tulee samanaikaisesti vahvistaa. Kyllä kai tämän nyt pitäisi jo olla kaikille selvä. Kuinka monta kuukautta tässä salissa on näitä samoja eipäs—juupas-juttuja jauhettu. Mutta ei se näköjään näytä olevan. Valtiovarainministeriö suositti jo ennen vaaleja, että julkista taloutta tulisi sopeuttaa kuudella miljardilla tällä vaalikaudella ja kolmella miljardilla seuraavalla. Saman mittaluokan asteista sopeutusta ovat suosittaneet myös Suomen Pankki, Kansainvälinen valuuttarahasto, IMF, ja talouspolitiikan arviointineuvosto. Komissio suositteli jo kesällä Suomea painamaan ensi vuoden julkisten menojen kasvun enintään 2,2 prosenttiin. Jos te siellä oppositiossa olette sitä mieltä, että annetaan vaan piut paut noille riippumattomille suosituksille ja valtiovarainministeriön virkavastuulla toimiville virkamiehille ja heidän arvioilleen, niin minä kyllä hyvin mielelläni kuulen sitten teidän arvionne perustat.

Arvoisa rouva puhemies! Ei se ole sattuma, että Orpon hallituksen linja on työn linja. On poistettava työllistämisen ja työllistymisen esteitä, jotta työtä ei jää tekemättä ja verotuloja saamatta. Työllisyysasteen nostolla vahvistamme julkista taloutta ja hyvinvointia. Tehdään Suomesta maa, jossa on järkevää työllistää, maa, jonne myös kansainväliset yritykset

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

haluavat investoida, maa, jossa syntyy innovaatioita. Kestävä talous nojaa myös uusiutuvan energian satsauksiin. Hallituksen tavoitteena on nostaa tki-rahoitus neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta, ja me olemme nyt hyvää vauhtia menossa tuota kohti. Kyllä, näin tehdään.

Minä kutsunkin nyt myös opposition mukaan yhdessä innovoimaan ja puhumaan siitä, miten me saamme luotua Suomeen uutta vaurautta, uutta kasvua niin, että avaa ovia uusille mahdollisuuksille, uusille toimialoille, teknologialle ja vihreälle siirtymälle. Keksi-tään ja ollaan luovia sen sijaan, että me vain näivetytään, tarjotaan vanhoja lääkkeitä, vanhoja veronkiristysehdotuksia ja -vaateita ja sanotaan koko ajan ”ei”. Sanotaan välillä ”kyl-lä”. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

16.23 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Viime hallituskaudella monet ihmettelivät, miksi keskustalla oli niin kova hinku päästä Suomen historian vihervasemmistolaisimpaan hallitukseen. Tuli Rinne ja tuli Marin, mutta keskusta pysyi. Tämän kevään hallitusneuvotteluissa keskustalle olisi monen mielestä ollut tarjolla luontevammat hallituskumppanit, mutta vasemmistopuolueiden miehittämä oppositio oli keskustan valitsema suunta — sinne takaisin riviin muiden rinnalle. Mistä oikein on kyse? Kyse on siitä, että keskusta, toden totta, on löytänyt vihervasemiston kanssa yhteisen sävelen. Punavihermultahallituksen neljä vuotta oli ensimmäinen merkki, ja nyt niitä satelee lisää.

Meillä on käsittelyssä valtiovarainvaliokunnan mietintö, joka koskee julkisen talouden suunnitelmaa tuleville vuosille. Suunnitelma kertoo, miltä valtiontalous näyttää lähivuosi-na ja mitä askelmerkkejä tullaan seuraamaan. Valtiontalous on kuilun partaalla, ja tiukat toimet ovat välttämättömiä. Perimämme velkapommi aiheuttaa jo ensi vuonna yli kolmen miljardin korkomenot. Useimmille on varmaan käynyt jo selväksi, mitkä tämän hallituksen valitsemat keinot ovat, jotta tästä syöksystä päästään ulos. Ne ovat velkakurssin tasa-painottaminen, menosäästöt, työnteon arvostaminen ja Suomen edun asettaminen keskiöön niin ilmastopolitiikan, maahanmuuttopolitiikan kuin EU-politiikankin saralla. Yhtä lailla on käynyt selväksi, että nämä keinot eivät oppositiolle syystä tai toisesta käy.

Kuunnelkaapa, mitä oppositio olisi halunnut tähän mietintöön kirjata — nämä kaikki löytyvät opposition esittämistä vastalauseista: Kun hallitus parantaa työnteon kannustimia ja keventää työn verotusta pieni- ja keskituloisiin painottaen, demarit haluavat suomalaisille veronkiristysä. Samaa virttä veisaa keskusta, kun se vaatii maltillista verosopeutusta eli siis veronkiristysä. Vihreät ehdottivat vähemmän yllättäen vihreää verouudistusta, kaikki päätelköötkö sen seuraukset. Loppuhuipennuksena vasemmistoliitto haluaa pysäyttää veroasteen laskun ja antaa hyvinvointialueille verotusoikeuden — vähemmän veroja kun on huono, enemmän veroja fantastista.

Mitäs muuta täältä löytyy?

Arvoisa puhemies! Hallitus järkevöittää maahanmuuttopolitiikkaa, mutta demareille tämä linja ei tietenkään käy. Se ei yllätä. Mutta myös keskusta haluaisi perua hallituksen tekemät kiristykset maahanmuuttoon, kuten sen, että jos työperäinen maahanmuuttaja ei kolmessa kuukaudessa työllisty, on poistuttava maasta. Tämä on keskustan mielestä huono uudistus. Keskustan rinnalla vanhat hallituskumppanit vihreät vaativat uusia toimia työpe-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

räisen maahanmuuton vauhdittamiseksi ja vasemmistoliitto inhimillistä maahanmuuttopolitiikkaa. Tiedätte seuraukset.

Hallitus on sitoutunut talouden sopeuttamistavoitteeseen, jonka valtiovarainministeriö on esittänyt. Demarit ilmoittivat jo ennen vaaleja, että eivät ole valmiita tähän elintärkeään 6 miljardin tavoitteeseen — eli vielä enemmän vaan velkaa. Keskusta on ollut huolissaan, että eikö tämä hallitus taitakaan velkaantumista. Olemme selittäneet, että kukaan ei ole esittänyt sen taitamista yhdessä vuodessa vaan tällä kaudella sopeutetaan 6 miljardia, aivan kuten valtiovarainministeriö on vaatinut. [Aki Lindénin välihuuto] Velasta huolissaan oleva keskusta nyt kuitenkin esittää, että tällä kaudella riittäisikin vain 4,5 miljardin sopeutus. [Eeva Kalli: Keskusta ottaisi vähemmän velkaa kuin hallitus!] Siis vähemmän säästöjä ja enemmän velkaa on keskustan ratkaisu puheista huolimatta, aivan sama homma kuin viime kaudella.

Alkaa käydä selväksi, miksi meillä oli ensin keskustan ja vihervasemmiston muodostama hallitus ja miksi meillä on nyt keskustan ja vihervasemmiston muodostama oppositio. On myös selvää, mikä olisi Suomen suunta, jos meillä olisikin nyt vallassa Marinin toinen hallitus: enemmän velkaa, enemmän verotusta, enemmän taloudelle haitallista maahanmuuttoa, unohtamatta tietenkään yltiöpäistä ilmastopolitiikkaa. Tämän hallituksen suunta on kuitenkin päinvastainen, [Timo Harakka: Kyllä, taaksepäin!] ja siitä olen onnellinen isänmaani puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

16.28 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Alkuun on todettava, että alkaa jo eduskunnankin kannalta olla hiukan kiusallista se, että valtiovarainministeri ei ole noin kuukauteen vastannut täällä salissakin viimeksi edustaja Lindtmanin esittämään kysymyseen. Kun Helsingin Sanomat kysyi 28. päivä lokakuuta varainsiirtoverosta pääministeri Orpolta, sovittiinko siitä jo hallitusneuvotteluissa, vastaus oli: ”Kyllä se pitää paikkansa.” Samana päivänä valtiovarainministeri Purra kiisti tämän Iltalehdelle. Minusta meillä on oikeus saada tähän vastaus.

Puhemies! Tässä on julkisen talouden suunta sellainen, että pienituloisimmat suomalaiset joutuvat kärsimään kuukausittain jopa satojen eurojen leikkaukset samalla, kun suurituloisimmat suomalaiset saavat taas lisää. Mitä pienituloiset ajattelevat siitä, että tämän salin kansanedustajat samaan aikaan nostavat omia tulojaan hyväosaisten ikiomalla veroalella? Kansanedustajat vakuuttavat silmää räpäyttämättä, että meidän rikastumistamme vaatii kansakunnan etu, että rahan omistaminen on niin kovaa hommaa, että siitä pitää palkita, kun taas rahan puutteessa olevia pitää siitä synnistä rangaista. [Aleksi Jäntti: Taisi olla ensimmäinen sellainen puheenvuoro nyt!]

Puhemies! Pari sanaa ilmastosta ja maahanmuutosta.

Sanna Marinin hallitus sitoutui hiilineutraaliuteen vuonna 2035. Tämän ansiosta Suomi on noussut maailmankartalle puhtaan energian suurvaltana, jonne on luvassa sadan miljoonan euron investointeja. Tätä samaa tämänkin hallitus aivan oikein korostaa ja vahvistaa mutta luo samalla vääristävän kuvan siitä, että ikään kuin energiantuotannon päästövähennyksillä voisi kuitata energian käytön päästösitoumuksia. Ei voi. Suomi sitoutui Sipilän hallituksen aikana energian käytössä eli liikenteessä ja maataloudessa päästövähennyksiin, jotka tarkoituksella jätetään nyt saavuttamatta. Ympäristöministeri Mykkäsen kaudella nämä päästöt lisääntyvät. Sama koskee myös hiilinieluja, joiden pienenemistä ei myös-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

kään voi korvata teollisuuden puolella. Tunnustakaa tämä reilusti. Ja tunnustakaa samalla, että päästölisäyksistä voi seurata satojen miljoonien lisämeno. Vastuulliseen budjetointiin ja virkavastuuseen kuuluu, että julkisen talouden suunnitelmassa pitää esittää tällainen menoriski, jonka valtiovarainministeriö on todennut julkisesti. Tämä satojen miljoonien lasku voi laueta tällä tarkastelujaksolla. Bensapopulismien hintalappu voi siis olla hirmuinen, varsinkin kun se muutaman sentin laskennallinen vaikutus katoaa täysin siihen, että ahkerat suomalaiset, joiden täytyy ajaa pitkää työmatkaa, häviävät satasia vuodessa, kun Marinin ilmastohallituksen työmatkavähennys poistettiin. Päästöt lisääntyivät, työmatkakulut kasvoivat. Jos tässä sanoo, että hallitusneuvottelija oli tyhmä kuin saapas, se on loukkaus ihan hyödyllistä jalkinetta kohtaan.

Puhemies! Lapseni ovat käyneet ja käyvät aika maahanmuuttajavaltaista koulua. Esikoiseni luokkatoverit ovat jo nuoria aikuisia. Tapaan Ahmedia, Amroa ja muita joskus koulussa tai kaupassa tai bussissa. Yksi on kiinteistönvälittäjä, toinen on tuntiopettaja, kolmas aloittaa opinnot Lappeenrannassa. Vetoan, että hallituksesta ei leimattaisi heitä katujengiläisiksi. Suomessa on yli 100 000 toisen polven maahanmuuttajaa. He ovat täällä syntyneitä, käyneet koulut kotimaisilla kielillä, osallistuvat yhteiskuntaan, jos se heille suodaan. Uussuomalaiset ansaitsevat arvostusta, tunnustusta ja kannustusta. He ja heidän lapsensa ovat tulevaisuuden avain, ja se näkyy itse asiassa jo nyt.

Koko 2000-luvun työpaikkojen määrän kasvu on kokonaan maahanmuuton ansiota, tämän on laskenut Tilastokeskuksen tutkija Pekka Myrskylä. Hallitus ei pysty lisäämään työllisyyttä, jos se ei lisää maahanmuuttoa. Tässä talouden asiantuntijat ovat täysin eri mieltä valtiovarainministeri Purran äskeisen lausuman kanssa. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Etlä, arvioi, että tarvitaan joka vuosi yli 40 000 ihmisen nettomaahanmuutto, jotta ikäjakauma pysyy järkevänä. Tämän edellisen hallituksen työministerit jo melkein saavuttivat: nettomäärä kaksinkertaistui kahdessa vuodessa, eikä ukrainalaisia edes lasketa mukaan. Etlan mukaan korkeampi ura verrattuna tähän edelliseen, nihkeämpään uraan kasvat-
taa työpanosta 10 prosenttia 15 vuodessa, ja se heijastuu myös investointien kasvuun.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Entä se velka? Paluu tälle vanhalle uralle tarkoittaisi Etlan mukaan, että velkasuhde ajan myötä nousee vielä puolet nykyisestä eli ylittää reippaasti 100 prosenttia bkt:stä, erotus nykynumeroilla 10 miljardia euroa. Reilu maahanmuuttolin-
ja helpottaa myös kestävyysvajetta reilut viisi miljardia euroa. Näin siis Elinkeinoelämän tutkimuslaitos. Suomi voisi olla kansainvälinen maa ja kansainvälinen esikuva, siihen meillä olisi täydet mahdollisuudet tässä hienossa maassa.

Näillä sanoilla kannatan edustaja Joona Räsänen tekemiä lausumaehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

16.34 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Takanamme ovat vaikeat kriisien sävyttämät vuodet ja jo niitä ennen pitkä vaimean kasvun kausi, joka käynnistyi jo finanssikriisistä vuonna 2008. Näiden vuosien ja tapahtumien johdosta Suomen julkinen talous on velkaantunut ja rahoitusasema heikentynyt. Samalla geopolitiittinen tilanne ja turvallisuusympäristö ovat muuttuneet jännitteisiksi ja epävarmoiksi, mikä tekee tilanteesta entistä vaikeamman. Maailmantalous ei vedä, ja tilauskirjat ohenevat myös Suomessa. Konkurssien määrä on kasvussa, ja luottamusindikaattorit ovat heikentyneet niin yritysten kuin kotitalouksien osalta. On kuitenkin selvää, että kriiseihin pitää varautua myös jatkossa. Siksin julkisen talouden tervehdyttäminen on välttämätöntä.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Keskusta jakaa hallituksen tavoitteen velkasuhteen vakauttamisesta ja kääntämisestä pidemmällä aikavälillä kohti muiden Pohjoismaiden tasoa. Suomen talous ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus on saatava kestäväälle pohjalle — ei siksi, että se olisi itsetarkoitus, vaan siksi, että talous ja turvallisuus ja hyvinvointi ovat toisiinsa tiiviisti kietoutuneet ja heijastuvat monin tavoin toisiinsa. Terve talous on myös vapautta ja turvallisuutta ja mahdollisuus tukea hyvinvointia, ja vastaavasti hyvinvointi ja turvallisuus tukevat talouden tervehdyttämistä, kasvua ja elinvoimaa. Kyse on siis toisiinsa monin tavoin vaikuttavasta kokonaisuudesta, jota myös sellaisena on kyettävä tarkastelemaan ja ohjaamaan.

Puhemies! Keskustan näkemyksen mukaan vaalikauden 2023—2027 tasapainotustavoitteen tulee olla 4,5—5,5 miljardin euron haarukassa. Hallituksesta poiketen jaamme tavoitteen kolmeen kokonaisuuteen: Ensinnäkin, menoleikkauksilla tavoittelemme 2,5—3 miljardin euron säästöjä. Toiseksi, työllisyyden ja talouskasvun vauhdittamisella haemme rahoitusaseman vahvistamista 1,5 miljardilla eurolla. Ja kolmanneksi, verotuksella vähennämme 0,5—1 miljardin euron sopeutukseen. Keskustan vaihtoehdossa tehdään siis hieman vähemmän leikkauksia kuin hallitus esittää, ja tämä mahdollistaa oikeudenmukaisemman ja kohtuullisemman taakanjaon.

Keskeisin ero menosäästöissä keskustan ja hallituksen välillä on suhtautuminen hyvinvointialueiden tilanteeseen eli ihmisten sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluihin. Keskusta ei leikkaisi arjen tärkeistä perus- ja lähipalveluista eli esimerkiksi neuvoloista, terveyskeskuksista ja hoivakodeista. Päinvastoin, antaisimme hyvinvointialueille lisää aikaa taloutensa tasapainottamiseen ja toiminnan kestävään uudistamiseen. Tämä on paitsi inhimillisesti oikein myös talouden näkökulmasta ainut kestävä tapa saada rahat riittämään vähänkään pidemmällä aikavälillä arvioituna. Keskusta jättäisi myös tekemättä erityisesti perheisiin ja lapsiin kohdistuvat säästötoimet, kuten työttömyysturvan lapsikorotuksen poistamisen. Monet lapsiperheet ovat jo valmiiksi erittäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, joten heidän taakkaansa ei pidä entisestään kasvattaa.

Toisaalta keskustan vaihtoehdossa panostetaan hallitusta voimallisemmin kasvuun ja työllisyyteen. Tästä esimerkkinä esitimme jo tuntuvaa suhdannepakettia, jolla olisi tuettu koko Suomen elinvoimaa ja erityisesti rakennusalan työllisyyttä ja yritysten pystyessä pysymistä näiden vaikeiden aikojen yli. Rahoituksen suhdannepakettiin osoittaisimme Turun tunnin junaan varatusta pääomittamisesta saatavat varat perumalla siis tämän kalliin ja kannattamattoman hankkeen.

Kolmanneksi, hallituksesta poiketen käyttäisimme myös maltillista verosopeutusta keinovalikoiman yhtenä osana emmekä ainakaan keventäisi veroja velaksi, kuten hallitus tekee. Ja korostan, että keskustan vaihtoehdossa otettaisiin vähemmän velkaa kuin hallituksen esityksessä jo ensi vuoden osalta. Verojen alentamista velaksi ylipäätään voi pitää hyvin kyseenalaisena toimenä tilanteessa, jossa valtiontalouden alijäämän arvioidaan olevan ensi vuonna jo 11,5 miljardia euroa. Tämän ovat myös monet valiokunnan kuulemat asiantuntijat todenneet.

Keskustan linjan voisikin tiivistää siten, että se on taloudellisesti vastuullinen, inhimillinen ja oikeudenmukainen.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Kaikkein tärkeintä on yhteiskunnan eheyden ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen. Tämä korostuu erityisesti näinä vaikeina aikoina, kun maailmalla jännitteet ja epävakaus lisääntyvät ja meitä haastetaan lujasti myös ulkoapäin. Siksi Suomea ei saa jakaa kahtia, ei alueellisesti, ei sosiaalisesti, ei voittajiin ja häviäjiin. Suomi pärjää vain kokonaisena ja yhtenäisenä, siksi myös taakan tulee jakautua oikeudenmukai-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

sesti. Ja lopulta kaikkein tärkeintä on luottamus: luottamus itseemme, luottamus toisiimme, se että suomalaisilla riittää tulevaisuudenuskoa ja toivoa paremmasta huomisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

16.40 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Luonto on kaiken taloutemme perusta, eikä taloudellista kestävyyttä ole olemassa ilman ekologista kestävyyttä. Siksi kaiken toimintamme tulee tähdätä kestävään elämään planeetan rajoissa. Ihmiskuntana olemme pitkään kasvattaneet varallisuutta luonnon kustannuksella. Lyhyen tähtäimen taloudellisen hyödyn maksimoinnin seurauksena luonnon kantokyky on ylittynyt ja monimuotoisuus huvennut, eivätkä luonnon tarjoamat ekosysteemipalvelut enää riitä tyydyttämään nykyistä kulutustasoa. Tämä on todellisuutta myös meillä Suomessa. Vesistömmä tummuvat ja rehevöityvät, metsäluonto köyhtyy, ja hiilinielut ovat romahtaneet. Otamme jatkuvasti velkaa luonnolta, ja se tulee rasittamaan tulevia sukupolvia kohtalokkaalla tavalla, jos emme saa tätä velkalaivaa käännettyä. Tätä ei kuitenkaan hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa liikimainkaan riittävästi huomioida, päinvastoin.

Eilen tässä salissa keskusteltiin nuorten tulevaisuudesta. Tämän päivän lapset ja nuoret joutuvat elämään sen todellisuuden kanssa, jota tämän päivän päätöksillä rakennamme. On todella huolestuttavaa, että vaikka tilannekuva ilmastokriisin ja luontokadon osalta on erittäin vakava, hallituksen politiikalla ei esitetä uskottavia ratkaisuja tilanteen parantamiseksi. Luonnonsuojelun rahoitus vähenee kolmanneksella, ja ilmastotoimet erityisesti taakanjakosektorilla ja hiilinielujen vahvistamisessa ovat jäämässä riittämättömiksi. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen heikentää maa- ja metsätalouden, kalastuksen ja monien muiden elinkeinojen edellytyksiä Suomessa. Tähän meillä ei yhteiskuntana ole varaa. Asiantuntijat ovat tuoneet selkeästi ilmi, että hallituksen valitsemalla linjalla Suomi ei tule saavuttamaan asetettuja luonto- ja ilmastotavoitteita. Onko tämä todella asia, josta Orpon hallitus haluaa jäädä historiankirjoihin?

Arvoisa puhemies! Nykyisen kestävyyskriisin ratkaisemiseksi tarvitaan suuria systemaattisen muutoksia, ja niillä on kiire. On toivoa herättävää, että elinkeinoelämä on jo pidempään peräänkuuluttanut ennakoitavaa ja pitkäjänteistä ilmastopolitiikkaa. Tällä viikolla finanssiala kokoontui Helsingissä luontohuippukokoukseen, jonka vahva viesti oli, että luonto on tärkein pääomamme ja siitä huolehtiminen kuuluu kaikille. Finanssialalla on tärkeä rooli rahavirtojen kääntämisessä vastuullisiin ja luonnon monimuotoisuutta vahvistaviin investointeihin.

Myös kaikessa valtion taloudenpidossa on otettava lähtökohdaksi luontokadon pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen. Luonnon tuhoamiselle on asetettava hinta, joka ohjaa luonnon säästämiseen. Verotus on valtiontalouden keskeinen ohjauskeino. Siirtämällä verotuksen painopistettä työn ja yrittämisen verottamisesta ympäristön kuormittamisen verottamiseen voimme parantaa valtiontaloutta ja ympäristön tilaa. On todella valitettavaa, että hallitus on jättänyt vihreän verouudistuksen keinot käyttämättä. Meillä on mahdollisuus tehdä Suomesta maa, jossa ymmärretään, että vahva luonto- ja ilmastopolitiikka on meille ainutkertainen mahdollisuus. Vihreä siirtymä on valtavan suuri taloudellinen murros, jossa Suomi voi olla kokoaan suurempi toimija.

Arvoisa puhemies! Hallitus sanoo haluavansa turvata hyvinvointiyhteiskunnan tuleville sukupolville, mutta tulevaisuudessa se rapauttaa hyvinvointiyhteiskunnan turvaverkkoa, joka kannattelee monia lapsia ja nuoria. Kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevien

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

nuorten palveluista leikataan. SOSTE on laskenut, että hallituksen toimet uhkaavat lisätä köyhyudessa elävien lasten määrää 17 000 lapsella. Todella toivon, että hallitus vielä harmitsee näitä päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Hallitus väittää sitoutuneensa ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjuntaan mutta investoi bensautoiluun ja vähentää ilmastovelvoitteita. Veropuolella politiikka on ponnetonta, ja tarvittavat uudistukset vihreässä verotuksessa jäävät tekemättä. Tästä kärsivät niin ihmiset kuin muukin luonto.

Kannatan edustaja Hyrkön tekemää vihreiden vastalauseen mukaista kannanottoehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

16.44 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Vaalikentillä niin pääministeri Orpo kuin ministeri Purra lupasivat puolueidensa ajavan pieni- ja keskituloisten veroalennuksia, sujuvampaa arkea ja valtion velkaantumisen lopettamista. Hallitusohjelman ja julkisen talouden selonteon tarkastelu paljastaakin näiden lupauksen tyhjyyden. Mikään näistä luvatuista asioista ei toteudu tällä vaalikaudella. Sen sijaan hallitus antaa suurimmat veronkevennykset varakkaimmalle viidelle prosentille, nostaa arjen menoja tavallisille kansalaisille ja kasvattaa valtion velkataakkaa historialliselle tasolle.

Sosiaalidemokraatit jakavat näkemyksen siitä, että julkisen talouden vahvistaminen on välttämätöntä. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen on oltava kestäväällä pohjalla, jotta Suomi olisi varautunut tuleviin kriiseihin ja kestäisi myös väestöllisen kehityksen vaikutukset talouteen. Talouspolitiikassa kyse on kauaskantoisista ratkaisuista, vuosien ja vuosikymmenten talouskasvun mahdollisuuksien edistämisestä. Nyt esitelty hallituksen talousnäkemys on tämän kannalta auttamatta lyhytkatseinen ja kunnianhimon.

Jaamme puolueessa suhdannepoliittisen näkemyksen elvytyksen tarpeesta huonoina aikoina ja velkasuhteen alentamisesta talouden hyvinä aikoina. Sopeutustoimien kohdentamisella kuitenkin on väliä niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Sopeutuksen tulee olla tehokasta, oikeudenmukaista ja tarkkarajaista. Hallituksen sopeutustoimet taas ovat epäoikeudenmukaisia, kasvua hidastavia ja hyvinvointivaltion perustaa heikentäviä. Hallituksen valitsemat työkalut julkisen talouden sopeuttamiseksi ovat täysin yksipuolisia: leikkauksia leikkausten perään ilman kokonaiskuvan arviointia. Hallitus sivuuttaa tiedetyn faktan siitä, että veropohja rapautuu ilman toimia. Veroaste putoaa 43 prosentista 40 prosenttiin hallituskauden lopulla, mikä nykyennusteilla tarkoittaa yli yhdeksän miljardin vajetta verotuloissa. Keskittymällä puhtaasti menosopeutukseen hallitus pahentaa julkisen talouden kestävyyskriisiä sivuuttamalla helposti suljettavissa olevat veropohjan aukot. Jos vaalien alla huoli keskustelussa kohdistuikin pieni- ja keskituloisiin, on hallitusneuvotteiluissa käynyt jotain perin kummallista, sillä hallitus kohdistaa eniten rahaa ja toimia suurituloisimpien elämän helpottamiseksi. Haastankin hallitusta nimeämään yhdenkin sopeutustoimen, joka merkittävästi haittaa varakkaan suomalaisen arkea. Vaikuttaakin siltä, että varakkain kymmenen prosenttia on jäänyt talkoista pois ja muu kansa saa kahta kauheammin kantaa heidän taakkaansa.

Kerron hieman hallituksen kansalle asettamasta taakasta ja sen ristiriidoista talouden kestävyys- ja oikeudenmukaisuuden osalta. Suomi tarvitsee lisää korkeakouluopiskelijoita, hallitus vastaa tarpeeseen leikkaamalla heidän tukiaan satoja euroja kuukaudessa.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Suomi tarvitsee lisää lapsiperheitä, hallitus vastaa tähän heikentämällä lapsiperheiden etuuksia ja lisäämällä työelämän epävarmuutta nuorille. Suomi tarvitsee lisää työtä, hallitus vastaa tähän heikentämällä työllistymisen kannustimia ja siirtämällä ihmisiä toimeentulotuella. Suomi tarvitsee kohtuuhintaista asumista, hallitus vastaa tähän ryöstämällä asuntorahastoa ja lopettamalla erityisasumisen käynnistämisten avustamisen. Hallitus alentaa oluen ja suuripäästöisten autojen verotusta, samalla kun se toimillaan ajaa tuhansia lapsia vuosittain köyhyysrajan alle. Määrätietoisuutta löytyy varakkaimman kansanosan asian edistämiseksi mutta ei pitkän aikavälin tavoitteiden toteuttamiseksi. Koulutuspanokset jäävät liian pieniksi. Vihreän siirtymän edellytyksiä heikennetään, kasvatetaan konservatiivista veropolitiikkaa, eikä saatavilla olevan työvoiman kasvattamiseksi tehdä riittävästi.

Arvoisa puhemies, ihan hetken vielä sanon, vaikka aika on loppu. — Julkisen talouden sopeutustoimien vaikutus erilaisiin suomalaisten tilanteisiin on arvioitava. Esimerkiksi nyt käsittelyssä olevat hallituksen heikennyesitykset kohdistuvat pitkälti viidesosaan suomalaisista. Esimerkiksi SOSTEn laskelmien mukaan kaksi lasta omaavalta perheeltä, jossa toinen vanhempi on työtön ja toinen osa-aikaisesti töissä, hallitus leikkaa 430 euroa kuukaudessa. Tämä ei ole kohtuullista eikä hyväksyttävää.

Arvoisa puhemies! Varmaa kuitenkin on, että hallituksen politiikka lietsoo epävarmuutta, eripuraa ja eriarvoisuutta [Puhemies koputtaa] aikana, jolloin tarvitsemme malttia, sopua ja yhteistyötä [Puhemies koputtaa] sopeutustaakan yhteisessä kantamisessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, poissa. — Edustaja Sarkkinen.

16.51 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Petteri Orpon hallitus tuli valtaan lupauksella valtiontalouden vahvistamisesta ja velaksi elämisen lopettamisesta. Nyt on todettava, että taisi tulla luvattua liikoja. Valtiontalous tai julkinen talous kokonaisuutena ei kehyskaudella vahvistu suurista leikkauksista huolimatta. Alijäämä kasvaa ja velkaantuminen lisääntyy niin ensi vuonna kuin läpi koko kehyskauden. Hallituskauden lopulla ovat julkinen velka ja julkistalouden alijäämä suurempia kuin hallituksen aloittaessa, ainakin mikäli nyt käsillä olevan julkisen talouden suunnitelman ja ensi vuoden budjetin mukaan toimitaan.

Arvoisa puhemies! Orpon oikeistohallitus syyttää usein velkaantumisesta edellistä hallitusta. Marinin hallituksen kriisioloissa harjoittama talouspolitiikka oli kuitenkin onnistunut. Työllisyys kasvoi ennätystasolle, ja valtion alijäämä oli Marinin hallituksen lopettaessa pienempi kuin mitä nyt ennustetaan Orpon hallituskaudelle. Lisäksi nykyiset hallituspuolueet allekirjoittivat oppositiossa ollessaan viime vuosien lisävelan käytännössä lähes kokonaan, joten on tekopyhää nyt jälkikäteen väittää muuta.

Arvoisa puhemies! Väestön ikääntymisen ja talouden heikon tuottavuuskehityksen lisäksi keskeinen syy alijäämän ennakoituun kasvuun kehyskaudella on tulopuolen eli verokeinojen laiminlyönti julkisen talouden vahvistamisessa. Veroaste laskee valtiovarainministeriön arvion mukaan kehyskaudella merkittävästi. Kun viime vuonna kokonaisveroaste oli 42,9 prosenttia, arvioi VM sen olevan ensi vuonna 40,8 prosenttia ja vuonna 27 enää 40 prosenttia. Mikäli veroaste olisi kehyskauden lopulla viime vuoden tasolla, tarkoittaisi tämä julkiselle sektorille yli yhdeksän miljardia enemmän verotuloja kyseisenä vuonna. Tämä kattaisi lähes koko arvioidun alijäämän ja olisi reilusti suurempi kuin hallituksen ta-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

voittelema kuuden miljardin euron sopeutus. Hallitus antaa kuitenkin veroasteen laskea. Veroasteen lasku on kestävämpiä samalla, kun väestön ikääntyessä menopaineet väistämättä kasvavat.

Jos valtiontaloutta halutaan tasapainottaa ja samalla pitää Suomi hyvinvointivaltiona, on veroasteen laskua hillittävä. Kuitenkaan hallitus ei sitä tee: hallitus ei esimerkiksi kiristää suurten pääomien verotusta, ei korjaa osinkoverotusta, keventää mittavasti energiaverotusta ja panostaa kaiken lisäksi aiempaa vähemmän harmaan talouden ja verovälttelyn torjuntaan eli veropohjan vahvistamiseen. Tämä tietoinen verolinja johtaa paitsi velkaantumisen kasvuun myös eriarvoisuuden kasvuun sekä verotuksen ympäristöohjauksen heikkenemiseen. Tiivistäen: hallituksen veromuutosten kokonaisvaikutus on tuloeroja kasvattava, verojärjestelmän progressiivisuutta vähentävä ja valtiontaloutta heikentävä. Tuloverotuksen muutoksista hyötyvät eniten hallituksen ministerien kaltaiset hyvätuloiset suomalaiset. Myös valtiovarainministeriö ja monet asiantuntijat ovat painottaneet tulopohjan vahvistamisen ja veroelementtien hyödyntämisen tärkeyttä. Kokoomuksen ja perussuomalaisten johtama hallitus on kuitenkin ainakin toistaiseksi päättänyt sivuuttaa nämä neuvot. Valtiovarainministeri Purran eilisen tiedotteen perusteella hallitus, tai ainakin osa hallituksesta, on kuitenkin ehkä vihdoin ymmärtämässä verolinjansa kestättömyyden.

Arvoisa puhemies! Vaikuttaa siltä, että hallituksen talouspolitiikan pääasiallinen tavoite ei ole niinkään julkisen talouden tasapainottaminen kuin enemmänkin oikeiston ideologisten tavoitteiden edistäminen. Hyvinvointivaltiota halutaan heikentää ja supistaa, sosiaaliturvaa pienentää, hyvätuloisten verotusta keventää, pienituloisten valinnanmahdollisuuksia kaventaa ja julkisia toimintoja yksityistää. Pienituloisia kannustetaan kepillä ja suurituloisia kannustetaan porkkanoilla. Heikoilta otetaan ja vahvoille annetaan. Vasemmistoliitto ei voi hyväksyä tällaista linjaa. Esitämme ensi viikolla oman vaihtoehtomme.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Koskelan tekemää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jäntti.

16.55 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa rouva puhemies! Jonnet ei muista, mutta ennen vanhaan gramfonissa saattoi jäädä levy niin sanotusti pyörimään. [Naurua oikealta] Tässä salissa levy on pyörinyt kohta kolme kuukautta, ja kannankin oman korteni kekoon. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä aloitus!]

Haluan korostaa neljää keskeistä asiaa koskien valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta: Ensinnäkin, valtiontalous on vahvasti alijäämäinen, ja tavoitteena on tasapainottaa se useamman vaalikauden aikana. Toiseksi, talouden tilanne on jopa heikompi kuin kevään hallitusneuvotteluissa tiedettiin. Esimerkiksi verotuottoarvio on tarkentunut puolitoista miljardia euroa alaspäin. Korkomenot, jotka olivat vuonna 2022 alle miljardi euroa, ovat vaalikauden loppuun mennessä nousemassa peräti 3,7 miljardiin euroon, eli vuonna 2027 koko alijäämästä kolmasosaa selittävät korkomenot. Kolmanneksi, verotusta kohdennetaan uudelleen muun muassa työn tekemisen kannustavuuden parantamiseksi. Ja neljänneksi, suunnitelma osoittaa, että julkisten menojen kasvun hillitsemisen lisäksi talouden tilanteen parantamiseksi tehdään päätöksiä ja panostuksia tulojen lisäämiseksi paitsi suunnitelmakaudella myös pidemmällä aikajänteellä. Tällaiset päätökset koskevat koulutusta, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa sekä työn tekemisen kannustavuutta ja yrittämistä.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Arvoisa puhemies! Suomi on vaarallisesti velkaantuva hyvinvointiyhteiskunta. Noin joka kahdeksas julkisiin palveluihin käytetty euro rahoitetaan velaksi. Velkaantuminen on vaarassa ajautua hallitsemattomaksi, jos muutosta ei nyt tehdä. Konkreettinen suunnitelma suunnan muuttamiseksi antaa toivoa, vaikka ainoastaan tällä hallituskaudella tehtävät päätökset eivät riitäkään talouden saamiseen tasapainoon.

Hallituksen talouspolitiikka perustuu valtiovarainministeriön virkamiesarvion arvioimaan kuuden plus kolmen miljardin euron sopeutustarpeeseen siten, että tällä hallituskaudella sopeutetaan vähintään kuusi miljardia ja seuraavalla kolme. Tämä taso kerrottiin kokouksen tavoitteeksi myös eduskuntavaaleissa. Oppositio ei sen sijaan ole osannut vielääkään päättää, onko tämä sopeuttamisen taso liikaa vai liian vähän. Odotankin malttamattomana tietoa siitä, mikä on oppositiopuolueiden suhtautuminen parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon. Hallituksen finanssipolitiikka on maltillisesti elvyttävää. Valtiovarainvaliokunnan kuulemat asiantuntijat pitävät hallituksen talouspolitiikan linjaa oikeanlaisena. Hallitus seuraa talouden kehitystä ja on valmis lisäsopeutuksiin puoliväliriihessä 2025. Talouspolitiikan painopisteet ovat talouden vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalvelujen turvaaminen.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt sellaisen valinnan, että se ei kiristä verotusta tällä kaudella. Suomessa on jo nyt yksi maailman korkeimmista veroasteista ja erityisesti lisätuloista maksettavat marginaaliverot ovat maailman huippua. Hallitus haluaa, että ihmiselle jää palkastaan nykyistä enemmän käteen. Verotuksen painopistettä siirretään työnteosta muihin, kasvun kannalta vähemmän haitallisiin veroihin. Jos itse saisin päättää, siirtäisin painopistettä vieläkin enemmän työn verotuksesta haitallisen kulutuksen verottamiseen.

Hallitus pyrkii päätöksillään tekemään työn vastaanottamisesta ja työn tarjoamisesta entistäkin kannustavampaa. Hallitus käynnistää myös kunnianhimoiset työmarkkinauudistukset. Nämä rakennetoimet ovat elintärkeitä, jotta voimme saavuttaa 80 prosentin työllisyysasteen ja taata hyvinvointivaltion palvelut myös tulevaisuudessa.

Koulutukseen ja osaamiseen panostetaan, ja esimerkiksi perusopetuksen pysyvä rahoitus kasvaa 200 miljoonaa euroa tämän hallituskauden aikana. Koulutuksen rahoitusta lisätään käytännössä kaikilla tasoilla. Esimerkiksi korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen esitetään 11,7:ää miljoonaa euroa.

Hallitus tekee historialliset kasvupanostukset. Vuosittaista tutkimus- ja kehittämisrahoitusta nostetaan miljardilla eurolla vuoden 2027 loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! Hallitus huolehtii kaikkein heikoimmassa asemassa olevista tekeillä toimeentulotukeen täysimääräiset indeksikorotukset, jotta tuen ostovoima säilyy entisellään. Myös asumistukeen on valmistelun aikana tehty muutoksia, joilla huomioidaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

17.00 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Meillä on täällä ainoassa käsittelyssä valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027 ja siihen liittyvä valtiovarainvaliokunnan mietintö. Useampi valiokunta antoi lisäksi asiasta lausunnon. Puolustusvaliokunnan jäsenenä voisin tuoda keskusteluun huomioita sieltä. Puolustusvaliokunta tarkasteli lausunnossaan kootusti sekä hallituksen esitystä valtion talousarvioksi vuodelle 2024 että valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 24—27.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Hyvät kuulijat, aivan tähän alkuun lainaan lausunnosta tärkeän kohdan lyijyasetukseen liittyen: ”Valiokunta on aiemmissa kannanotoissaan kiinnittänyt huomiota Euroopan unionin lyijyasetuksen kustannuksia kasvattavaan vaikutukseen niin viranomaistoiminnassa — esimerkiksi poliisi — kuin vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta. Hallitusohjelmassa on asiaa koskeva kirjaus, jossa todetaan, että hallitus vaikuttaa Euroopan unionin lyijynkäyttökiellon valmisteluihin siten, ettei se haittaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä.” Tämä on ollut tärkeä asia, ja olen tätä jumpannut vuodesta 20 lähtien täällä ja yrittänyt nostaa aina esille, ja haluan sen nostaa taas tämän takia. ”Vapaaehtoinen maanpuolustus ja maanpuolustusvalmiuksia tukeva urheiluammunta” — mukaan lukien esimerkiksi ampumahiihto — ”tulee rajata soveltamisalan ulkopuolelle tässä lyijyasetuksessa. Hallitus myös toimii aktiivisesti ampumaratojen saamiseksi pois rajoituksen piiristä eikä hyväksy Euroopan unionin lyijynkäyttökiellon ja -rajoitusten laajentamista luoteihin.” Merkittävää on, että lausunto on yksimielinen. Tahtotila on siis yhteinen puolueesta riippumatta.

Sitten sananen puolustusbudjetin määrärahoista, lainaus lausunnosta: ”Puolustusmenojen osuus ennustetusta vuosittaisesta bruttokansantuotteesta pysyy kahden prosentin tasolla koko kehyskauden ajan. Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös kuluvan kehyskauden jälkeen minimissään kahden prosentin tavoite saavutetaan, sillä jatkossa ovat edessä mittavat Maavoimien kalustohankinnat.” Huomionarvoista on se, että Nato-jäsenmaista vain yksi kolmasosa saavuttaa kahden prosentin tavoitteen — me teemme Suomessa asioita oikein ja hyvässä yhteistyössä. Tästä haluan kiittää valiokunnan jäseniä ja valiokuntaa puolueeseen katsomatta.

Hyvä eduskunta, taloutta, oli se sitten julkista tai yksityistä, ei pidä rakentaa pelkästään tehokkuustilastojen varaan. Tärkeää on myös kriiseihin varautuminen, vaikka siihen pitäisi hieman muusta käytöstä pois otettavaa rahaa varata. Tähän liittyikin se, että ”valtioneuvoston vuoden 2018 huoltovarmuuspäätöksen mukaisesti kriittisten alueiden hankinnat tulisi suunnata kotimaahan”. ”Puolustusvaliokunta toteaa, että huoltovarmuuteen liittyvät vaatimukset eivät saa johtaa kansallisuuteen perustuvaan syrjintään mutta tarjoajille voidaan asettaa objektiivisia ja suoritusperusteisia varautumiseen ja poikkeusoloihin liittyviä vaatimuksia. Tätä kautta on mahdollisuus kohdentaa Puolustusvoimien hankintoja kotimaahan nykyistä enemmän.”

Lopuksi huomio julkisuudessa paljon esillä olleesta asiasta: Viittaan tässä yhteydessä erityisesti hallitusohjelmakirjaukseen siitä, että ”hallitus selvittää sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden, tarvikkeiden ja aseiden verovähennysoikeuden luomista siltä osin kuin ne soveltuvat kriisiajan käyttöön ja ovat yhteensopivia Puolustusvoimien tai MPK:n järjestämän maanpuolustuskoulutuksen vaatimusten kanssa”. Tätä hanketta valiokunnan mukaan on syytä kiirehtiä.

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Haluan vielä kiittää hallitusta työstään julkisen talouden eteen. Veronmaksaja voi nukkua hytissään levollisesti, kun hän tietää, että Suomi-laiva on vastuunsa tuntevan miehistön käsissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, pois. — Edustaja Partanen.

17.05 Karoliina Partanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Totesin jo tänään täällä aiemmin, että Orpon hallituksen linja on työn linja. Viimeaikaisten keskustelujen perusteella

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

näyttää siltä, että opposition linja on pelottelun linja. Oppositio maalaa kuvaa toivottomuudesta ja väittää, että työn linja tuhoaa työmarkkinasääntelyn sekä hyvinvointiyhteiskunnan. Hallitus on käynnistänyt kunnianhimoiset työmarkkinauudistukset, jotka edustavat pohjoismaista linjaa. Muissa Pohjoismaissa vastaavia uudistuksia on tehty jo yli kymmenen vuoden ajan. Olemme saaneet ihmetellä yksin Pohjoismaana sitä, miten sekä työllisyys että valtion velkaantuminen ovat aivan eri mittaluokissa muissa Pohjoismaissa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomella ei ole muuta mahdollisuutta kuin saavuttaa muiden Pohjoismaiden työllisyysaste. Vain työllisyysastetta nostamalla pystymme takaamaan hyvinvointivaltion palvelut tulevaisuudessa. Nykyisellä sääntelyllä työllisyysaste ei nouse, sillä se ei rohkaise yrittäjiä työllistämään ja ottamaan riskiä. Emme voi jatkaa linjalla, joka vähentää työllistävien yrittäjien määrää. Vuonna 2022 meiltä väheni 10 000 työllistävää työnantajaa. Tämä on kurjistumisen tie.

Mitä meidän pitää sitten tehdä? Hallituksen rakennetoimet kohti yrittäjämyönteistä, työllistävää ja sosiaaliturvan uudistavaa politiikkaa, jonka keskiössä on se, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa, ovat ainoa väylä työllisyysasteen nostamiseksi. Yrittäjiä on rohkaistava työllistämään, ja se onnistuu parhaiten joustavoittamalla sääntelyä. Sääntelyn joustavoittaminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, mitä oppositio maalaa. Ketään ei voi tulevaisuudessakaan irtisanoa perusteetta tai varsinkaan opposition esittämällä syrjivällä perusteella. Me pidämme edelleen kiinni kaikista ihmis- ja perusoikeuksista. Ketään ei irtisanoa jatkossakaan hallituksen muutosten takia ilman sanktioita esimerkiksi raskauden, perhevapaan käytön, lyhyen sairausloman tai opposition lanseeraaman naamakertoimen perusteella. Työsopimuslaissa ja tasa-arvolaisissa säädetään edelleen, tämänkin hallituskauden jälkeen, siitä, että tällaiset perusteet ovat laittomia, vaikka oppositio yrittää muuta Suomen kansalle väittää.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset työmarkkinat ovat murroksessa. Tästä kertoo muun muassa se, miten työntekijät järjestäytyvät tällä hetkellä. Yhä useampi työntekijä valitsee työttömyyskassan ja sen tarjoaman oikeusturvan. Esimerkiksi Yleinen työttömyyskassa on jo jäsenmäärältään suurempi kuin STTK:n liittojen jäsenmäärät yhteensä, ja kasvu jatkuu. Työntekijöiden valinnat antavat tukea hallituksen linjalle, jonka mukaan paikallinen sopiminen aiotaan laajentaa myös järjestäytymättömiin yrityksiin. Järjestäytymättömille työntekijöille ja työnantajille tulee antaa mahdollisuus sopia vapaasti heitä koskevista asioista. Ei ole oikein, että Helsingin herrat voivat sanella ylhäältä, miten asioiden tulee olla. Tämä on niin yrittäjä- kuin työntekijämyönteistä politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen finanssipolitiikan linja on maltillisesti elvyttävä, kuten talousasiantuntijat ovat arvioineet tarpeelliseksi. Valtiovarainvaliokunnan kuulemat asiantuntijat ovat laajasti kannattaneet hallituksen linjaa. Me emme ajattele, että maan taloutta hoidetaan verottamalla ja velkaantumalla, kuten vihervasemmisto ajattelee. Ihmisille pitää jäädä enemmän käteen palkasta, ja nuorille on voitava luvata, että Suomi ei luisu Kreikan tielle. Olemme sitoutuneet määrätietoisesti toteuttamaan valtiovarainministeriön suosituksen mukaista velkaantumisen hillitsemistä, ja sen myös teemme tällä hallituskaudella ja viemme sen loppuun. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Peltonen, poissa. — Edustaja Mehtälä.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

17.10 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Alkamassa on kylmä talouden talvi. Luitamme kohti taantumaa. Konkurssit lisääntyvät. Moni on jo menettänyt työnsä. Kun yhtälöön lisätään ajan yleinen epävarmuus ja levottomuus, voidaan todeta, että hallitukselta tarvitaan nyt erityistä viisautta taloudellisten päätösten tekemiseen.

Hallituksella on tavoitteena julkisen talouden velkaantumisen taittaminen. Se oli aivan keskeinen vaalilupaus. On oikea aika lopettaa velaksi eläminen, sanottiin. Tämä tavoitehan on hyvä, sitä keskustakin tukee. Hallituksella on myös monia hyviä ajatuksia: halutaan 100 000 uutta työpaikkaa ja lisää yrittäjyyttä. Tki-rahoituksen lisääminen, neljän miljardin euron investointiohjelma ja panostukset peruskouluun ovat kannatettavia. Nämä ovat sinänsä hyviä tekoja, mutta toteuttaminen voi olla hankalaa, koska rahat puuttuvat. Muun muassa mainittu investointiohjelma edellyttää valtion omaisuuden myyntiä. Lisäksi kuntien valtionosuuksien leikkaukset ovat pois koulutuksesta.

Arvoisa puhemies! Nyt tämän julkisen talouden suunnitelman perusteella julkisen talouden tasapaino jää erittäin kauas. Ensi vuonna velkaa otetaan yli 11 miljardia euroa, koko vaalikaudella lähes 50 miljardia euroa. Hallitus epäilemättä pyrkii hyvään, mutta talouspolitiikan kokonaisuudessa on nyt vakavia ongelmia. Itäinen ja pohjoinen Suomi saavat hallitukselta vain kauniita kirjauksia hallitusohjelmassa. Hallitus kohdistaa suuret leikkaukset lapsiin ja lapsiperheisiin, veroja kevennetään velaksi, tuottajilta ja maaseuduilta leikataan, työmarkkinoilla taas on syttymässä suurin riita vuosikymmeniin. Kansalaiset kysyvät oikeudenmukaisuuden perään. Hallitukselta tarvittaisiin nyt toivon ja yhteistyön politiikkaa, viestiä siitä, että kaikki pysyvät mukana joka puolella Suomea. Vaikeina aikoina kaikkein tärkeintä on, että maa ja kansalaiset pysyvät yhtenäisinä.

Arvoisa puhemies! Keskusta tuo pöytään oman vaihtoehtonsa aivan pian. Ehdotimme äskettäin 460 miljoonan euron suhdannepakettia, jolla tuettaisiin muun muassa vaikeuksissa olevaa rakennusalaan sekä itäistä ja pohjoista Suomea. Omassa vaihtoehdossamme otamme vähemmän velkaa kuin hallitus. Kyse on valinnoista. Lapsiperheiltä ja opiskelijoilta emme leikkaisi, veroja ei kevennettäisi velaksi. Hyvinvointialueille annettaisiin kahden vuoden sijaan neljä vuotta aikaa sopeuttaa taloutensa. Turun tunnin junan hylkäisimme, koska se on kallis ja kannattamaton. Sen sijaan maaseudun elinvoimasta ja yritysten kehittämisavustuksista emme leikkaisi, koska ne tuovat lisäarvoa.

Arvoisa puhemies! Yhteisenä tavoitteena on talouden tasapainottaminen. Siihen päästään, kun töitä tehdään vaalikausien yli yhdessä.

Tämän todettuani kannatan edustaja Lintilän tekemää epäluottamuslause-esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, poissa. Edustaja Rintamäki, poissa. Edustaja Mäkynen, poissa. — Edustaja Garedeu.

17.14 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma kattaa vuodet 2024—2027. Suunnitelmaa päivitetään vuosittain. Orpon hallituksen pitkän aikavälin tavoite on saada Suomen velkaantumiskehitys taittumaan. Tämä tavoite määrittää aivan jo kaista päätöstä ja esitystä. Osa toimenpiteistä tähtää työllisyyden, talouskasvun ja ostovoiman kasvattamiseen. Osalla niistä yritetään hillitä kulujen kasvua. Sopeutus tehdään kuitenkin maltillisesti, jotta sen vaikutukset eivät muodostu kohtuuttomiksi.

Tehtävä ei todellakaan ole helppo, sillä valtiovarainvaliokunnan mukaan talouden kehitykseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Vaikuttavia tekijöitä ovat Ukrainan sodan kes-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

to ja korkojen kehitys. Pelkästään korkomenojen arvioidaan vuonna 2027 olevan jo 3,7 miljardia euroa. Se on aivan järkyttävän paljon rahaa, jota tarvittaisiin kipeästi aivan muihin tarkoituksiin. Ja vielä nähtäväksi jää, aiheuttavatko Lähi-idän ja Suomen itärajan tilanteet tarvetta jonkinlaisiin lisäpanostuksiin jollain aikavälillä. Turvallisuudesta ei tingitä, se on tälle hallitukselle itsestäänselvää.

Nykyinen taloustilanne taas johtuu siitä, että Suomi on luonut tuhoisan järjestelmän, jossa töihin meneminen ei ole ollut kannattavaa. Valtion menot ovat rakenteellisesti tuloja suuremmat. Jokainen ymmärtää, että näin ei voi jatkua loputtomiin. Hyvinvointivaltion romahtamisen välttämiseksi hallitus on ottanut tavoitteekseen parantaa työnteon kannattavuutta. On äärimmäisen tärkeää, että aivan jokainen työkykyinen tekee töitä. Vain siten on mahdollista auttaa niitä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, jotka eivät työhön kykene. Tähän periaatteeseen nojaten hallitus on rajannut tämän viimesijaisen sosiaaliturvan eli toimeentulotuen indeksijääditysten ulkopuolelle. Hallituksen tavoitteena on 100 000 uutta työllistä kauden loppuun mennessä. Se vahvistaisi julkista taloutta kahdella miljardilla.

Arvoisa puhemies! Lyhyesti nostan vielä esiin erään tärkeän seikan perjantaina ilmoitusta kuntien valtionosuuksien lisävähennyksestä. Hallitus reagoi kuntien huoleen välittömästi ja lupasi jaksottaa sen vuosille 2025—2027. [Aki Lindén: Mutta ei poistanut!] Yli 400 miljoonan leikkaus johtuu Marinin hallituksen valmistelemasta sote-uudistuksen rahoituslaista [Aki Lindén: Ei johdu!] — jälleen yksi edellisen hallituksen päätös, jonka seurauksista joudumme nyt kärsimään. Kiitokseni ministeri Ikoselle, joka on ottanut kuntien ahdingon tosissaan ja tiedottanut, että jaksottamisen lisäksi aletaan aivan heti etsiä myös pidemmän aikavälin ratkaisua kuntien tilanteen helpottamiseksi.

Arvoisa puhemies! Tällä kaudella laitetaan Suomi ja suomalaiset vihdoinkin kaiken edelle, keskitytään ratkaisemaan talouden ja kilpailukyvyn haasteita, ratkotaan ostovoiman ja hyvinvoinnin ongelmia, panostetaan vahvasti sisäiseen turvallisuuteen — siinä on hallituksen suunnitelma tuleville neljälle vuodelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

17.18 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Jännti mainitsi hetki sitten tällä samalla korokkeella levyn jäämisestä pyörimään. Sitä samaa levyä voisi kelata vuosi, kaksi taaksepäin ja kuunnella, millaista sisältöä sieltä silloin kuului.

Mutta mennään asiaan. Suomen velkalaivan kurssi piti kääntää, mutta nyt kun tarkastelemme julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 24—27, voimme huomata, että keula osoittaa edelleen kohti tuntematonta ja velaksi eläminen jatkuu. Näyttää siltä, että hallituksen lopettaessa työnsä velkataakka tulee olemaan suurempi kuin hallituksen aloittaessa. Tämä huomioon ottaen on jokseenkin käsittämätöntä, miten edellistä, Marinin hallitusta kehdataan moittia velkaantumisesta — juuri edellisessäkin puheenvuorossa siitä vielä kuulimme — ja varsinkin, kun nykyiset hallituspuolueet allekirjoittivat oppositiossa ollessaan suurimman osan viime kauden velasta.

Yksi merkittävä syy alijäämän ennakoituun kasvuun on verokeinojen laiminlyönti julkisen talouden vahvistamisessa. Valtiontalous ei leikkauksista huolimatta tasapainotu, koska verotulot laskevat. Julkisen talouden tasapainottamisen ulkopuolelle rajataan ylimmät tuloluokat, jotka sen sijaan saavat suorasti ja välillisesti veroetuja. Mikäli hyväosaisten verohelpotukset jätettäisiin tekemättä, saisimme kuuluisan Suomi-laivan kurssin sillä käännettyä. Tämä on arvovalinta hallitukselta.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Suomi on ikään kuin saarivaltio Euroopan laidalla, joten talouteemme vaikuttavat kansainväliset suhdanteet voimakkaasti. Valittu politiikka uhkaa heikentää pidemmän aikavälin kasvuedellytyksiä esimerkiksi vihreän siirtymän mahdollisuuksien osalta. Tki-toimintoihin panostaminen on yksi kasvun keskeisistä avaintekijöistä. Sen lisäksi pitää myös pysäyttää koulutustason lasku sekä työvoiman saatavuutta ulkomailta tulee parantaa. Suomen investointinäkyvät tulee varmistaa siltä osin kuin mahdollista, eli lupa-asiat tulee saada sujuvammiksi. Meillä ei ole varaa lupaprosessien heikkouksien vuoksi menettää yhtään investointia.

Työllisyysaste on viime vuosina noussut merkittävästi, ja sitä tulee edelleen parantaa. Hallituksen tavoite on hyvä eli ohjata mahdollisimman moni kokopäiväiseen työhön. Osa toimenpiteistä, kuten osa-aikaisen työn kannustimien heikentäminen, on kuitenkin huono ratkaisu tähän. Pitäisikin puhua enemmän työpaikkojen määrästä kuin työllisten määrän lisäämisestä. Hallituksen suunnitelmat työvoimapulan ratkaisemiseksi sosiaaliturvaa leikkaamalla eivät tuo niitä toivottuja tuloksia työllisyysasteen nostamiseksi.

Työmarkkinalainsäädäntöön ollaan hallituksen toimesta tuomassa useita työntekijäpuolen asemaa heikentäviä uudistuksia, ja näillä uudistuksilla ei valtiovarainministeriön mukaan ole kasvua tai työllisyyttä edistäviä vaikutuksia. Varma vaikutus sen sijaan on lisääntyvä epävakaus työmarkkinoilla. Tämä on jälleen arvovalintakysymys. Työmarkkinamallit eivät ole vain talouden ja työllisyyden kehittämisen välineitä, vaan ne ovat nimenomaan myös arvovalintoja, jotka vaikuttavat yhteiskunnan oikeudenmukaisuuteen.

Tuottavuuden parantaminen voidaan yksinkertaistettuna tiivistää niin, että tehdään oikeita asioita ja tehdään asioita oikein. Tämä tulisi huomioida myös työelämän laadun kehittämisessä. Tuottavuutta saadaan aikaan panostamalla ihmisiin eli työntekijöihin. Työvoimapulan lisääntyessä yritysten on kyettävä löytämään osaavaa työvoimaa kilpailluilta työmarkkinoilta. Yhtenä veto- ja pitovoimatekijänä on työntekijän kokemus työn tekemisestä, johon yksi iso vaikuttava tekijä on nimenomaan työhyvinvointiin liittyvät seikat. Tutkimukset osoittavat, että luovuus ja aloitteellisuus ovat ihmisen ominaisuuksista niitä, mitkä he kokevat tärkeiksi asioiksi työelämää kehitettäessä. Suuri osa yksilön tuottamasta lisäarvosta tuottavuuteen syntyykin juuri luovuuden ja aloitteellisuuden kautta. Pakottamisella ei ole niinkään merkitystä yksilön tuottamalle lisäarvolle — työelämää on kehitettävä sopimalla asioista ja huolehtimalla työntekijöiden oikeuksista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

17.24 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva julkisen talouden suunnitelma pohjautuu valtiovarainministeriön syksyn ennusteeseen Suomen talouskasvusta. Syksyn aikana on käyty tässäkin salissa useita keskusteluja, joissa on ilmennyt, että talouteen liittyy paljon huolia. Myös valiokunta korostaa, että talouskehitykseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia, kuten maailmantalouden kehitys, Ukrainan sota, muiden konfliktien laajuus sekä korkea korkojen taso. Epävarmuuden ja nopeiden muutosten keskellä julkisen talouden tasapainottaminen onkin aiempaa tärkeämpää. Suomessa on viimeistään nyt pakko toimia ja tehdä näitä toimia julkisen talouden tasapainottamiseksi. Hallitusohjelman toteuttaminen kokonaisuudessaan on tälle edellytys, ja tämän lisäksi saatamme tarvita vielä lisätoimenpiteitäkin. Taloudesta huolehtiminen on vastuullista toimintaa, jotta me pystymme suoriutumaan velvoittavista tehtävistä sekä mahdollistamme hyvinvointiyhteiskunnan palveluja myös tulevaisuudessa.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden rakenteellisia ongelmia ovat heikko tuottavuuden kasvu ja vähäiset tuotannolliset investoinnit. Tuottavuuskasvua hidastaa muun muassa alemmalle tasolle jäänyt nuorten koulutus. Meillä ei ole varaa koulupudokkaksiin tai heikkoon koulumenestykseen, joka näyttää laskusuuntaa viimeisen hallituksen politiikan jäljiltä. Tehokkaita toimia koulutustason nostamiseksi tarvitaan laaja-alaisesti. Samalla kun nostamme korkeakoulutettujen määrää, tulee meidän huolehtia ammatillisesta osaamisesta, jotta meillä riittää tekijöitä myös tällä puolella. Perusopetusta vahvistetaan kehyskaudella yhteensä 200 miljoonalla eurolla, ja siinä kohdennettujen toimenpiteiden tulee olla vaikuttavia. Toimia koulutustason nostamiseksi tarvitaan, koska Suomi on pudonnut OECD-maiden keskiarvon alapuolelle.

Lisäksi meidän tulee kiinnittää huomiota työllisyyteen, siihen, että saamme kaikki osallistumaan yhteiskunnan ylläpitämiseen ja talouden kasvusuunnan muuttamiseen. TE- uudistus on yksi mahdollisuus tähän. Muun muassa Lahden kokeilussa tällä on saatu hyviä tuloksia, kun toimeen tartutaan aktiivisesti ja määrätietoisesti.

Hallitus lisää myös rahoitusta tutkimukseen ja kehitykseen. Hallitus on sitoutunut tavoitteeseen nostaa Suomen tutkimus- ja kehityksen neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Tutkimus- ja kehityspanostukset ovat tärkeitä keinoja tulevan kasvun tukemisessa. Tarvitsemme elinvoimaa alueille, investointeja ja buustia kilpailuun sekä vientiin. Meidän tulee herkistää korvamme ja tarttua mahdollisuuksiin sujuvoittaa toimia joustavasti sekä vuorovaikutteisesti kuntien, kaupunkien, maakuntien, yritysten ja oppilaitosten kanssa. Myös toimet työllisyyden kasvun edistämiseksi ovat välttämättömiä. Hallituksen tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen 80 prosenttiin vuoteen 2031 mennessä. Hallituskauden aikana tavoitellaan 100 000:ta uutta työllistä, mikä vahvistaisi julkista taloutta kahdella miljardilla eurolla.

Arvoisa rouva puhemies! Julkisessa taloudessa on pysyvä rakenteellinen menojen ja tulojen epäsuhde, ja julkisen talouden velkasuhde on erkaantunut merkittävästi muista Pohjoismaista. Valtiovarainministeriö arvioi julkisyhteisöjen bruttovelan osuuden bruttokansantuotteesta nousevan 74,2 prosentista 81,6 prosenttiin vuoteen 27 mennessä. Julkinen talous kohtaa entistä velkaantuneempaa jo aiemmin olemassa olleet haasteet, kuten väestön ikääntymisen. Lisäksi kehyskaudella menoja lisäävät muun muassa tuki Ukrainalle ja puolustuksen strategiset hankinnat. Velkaantumisen haaste on ongelmallinen, ja sen taittaminen vaatii monia toimenpiteitä. Kaikkea ei voi pysäyttää seinään. Tätä olisi pitänyt miettiä jo aikaisemmin, kun halpaa lainaa otettiin holtittomasti. Nyt tehtävät välttämättömät toimenpiteet tuntuvat kurjilta monessa suunnassa, kiitos huonosti hoidetun talouden.

Arvoisa rouva puhemies! Menoleikkauksilta sosiaaliturvaan ja sosiaali- ja terveyspalveluihin on vaikea välttyä, koska ne kattavat valtaosan julkisista menoista ja puolustukseen sekä sisäiseen turvallisuuteen on perustellusti sitouduttu käyttämään aiempaa selvästi enemmän määrärahoja — sen olemme nyt todistaneet myös reaaliajan tapahtumien yhteydessä. Tuloerojen kasvusta huolimatta Suomi asettuisi tuloerojen suhteen Ruotsin, Ranskan, Hollannin ja Saksan tasolle, ja Suomi säilyy jatkossakin OECD-maiden eniten tuloja tasaavien maiden joukossa. On pidettävä huolta siitä, että veronmaksaja jaksaa tehdä työnsä ja huolehtia yhä kasvavasta huoltosuhteen taakastaan henkilökohtaisella tasolla, ja siksi kokonaisveroasteen lasku on odotettu linjaus valtiovarainministeriöltä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kvarnström.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

17.29 Johan Kvarnström sd: Ärade talman! Den här planen för de offentliga finanserna gäller fyra kommande år av central betydelse för bland annat vården, socialskyddet, klimatet och miljön, och det är år då en rättvis grön omställning borde stå i politikens centrum. Dessvärre är regeringens linje varken tillräckligt rättvis eller hållbar. Ett mer jämlikt och mer hållbart alternativ är möjligt med samma underskott som regeringens plan, ett alternativ som också stärker förutsättningarna för tillväxt bättre. Men mer om det då vår skuggbudget diskuteras här nästa vecka.

Arvoisa puhemies! Eräs erityisen tärkeä asia niille vuosille, joita tämä suunnitelma koskee, on sosiaali- ja terveydenhuolto. Hallituksen tulisi antaa hyvinvointialueille työrauha ja varata riittävät resurssit sosiaali- ja terveystalouden järjestämiseen. Näin suuri uudistus ei valmistu kerralla, vaan parannuksia tarvitaan jatkuvasti. Niiden tulisi kuitenkin olla sellaisia, jotka eivät vaaranna keskittymistä siihen, mikä on pitkällä aikavälillä kaikista tärkeintä. Hyvinvointialueille tulisi myöntää lisää aikaa alijäämän kattamiseen. Lisäksi hallituksen tulisi perääntyä rahoitusmallin muutoksista, jotka hallitusohjelman mukaan hillitsevät kustannuksia tämän vuoden julkisen talouden perusuraan verrattuna 1,4 miljardilla eurolla vuoteen 2027 mennessä ja vielä kaksinkertaisesti vuoteen 2031 mennessä. Selkeämmin sanottuna tämä tarkoittaa sitä, että sote-sektori saa varmasti enemmän rahaa absoluuttisina summoina mutta vähemmän suhteessa todelliseen tarpeeseen. Tämä ylimääräinen kustannusten hillintä eli leikkaus tapahtuu siitä huolimatta, että terveydenhuoltoalaa on pitkään alirahoitettu tavalla, joka on asettanut liian suuren painopisteen kalliille erikoissairaanhoidolle. Ilman panostuksia ennaltaehkäisevään hoitoon ja perusterveydenhuoltoon sote-sektori ei voi olla tarpeeksi kustannustehokas. Mutta nämä panostukset vaativat investointeja ja pitkäjänteistä ajattelua. On olemassa suuri riski, että hallituksen linja päinvastoin johtaa lyhytnäköisiin leikkauksiin ja lähipalvelujen heikentymiseen.

Arvoisa puhemies! Iso kuva on se, että sote-uudistus on meidän aikamme suurin hallinnollinen uudistus. Seuraava samankaltainen uudistus laajuudeltaan voi olla sosiaaliturva-uudistus. Hallitusohjelman perusteella on kuitenkin edelleen epäselvää, miten uudistus toteutetaan. Näyttää siltä, että siitä ei tule kokonaisuudistusta, joka olisi tarpeen, vaan sen sijaan useita erillisiä uudistuksia, kuten opintotuen kokonaisuudistus ja toimeentulotuen kokonaisuudistus, jonka tavoitteena on vähentää toimeentulotukeen turvautuvien määrää. Ongelmana on kuitenkin se, että hallituksen toimien seurauksena toimeentulotukeen turvautuvien määrä tulee kasvamaan ja byrokratia lisääntymään. Toimet tekevät koko järjestelmästä vähemmän saumattoman muun muassa lisäämällä omavastuupäivien määrää työnsä menettäneille. Lisäksi asiat etenevät kummallisessa järjestyksessä. Nyt tehdään leikkauksia ja muutoksia, jotka osittain ovat ristiriidassa ilmoitettujen tavoitteiden kanssa. Sitten järjestelmä tarkistetaan uudistuksien kautta. Eikö olisi järkevää aloittaa yksinkertaistamalla ja selkeyttämällä tukijärjestelmää, joka jo tällä hetkellä muodostaa tilkkutäkin?

Ärade talman! Flera av regeringens nedskärningar hopar sig till samma grupp människor som drabbas oskäligt i en tid då de redan har det kämpigt. Bostadsbidraget sänks, arbetsvillkoret för att få inkomstrelaterad dagpenning förlängs, barnförhöjningen avskaffas, studiestöden indexfryses, fler blir beroende av utkomststöd, fler faller under fattigdomsgränsen, det blir svårare för arbetssökande att få in en fot i arbetslivet då det skyddade beloppet för deltidsanställda slopas. Nedskärningarna drabbar de redan utsatta oskäligt, medan de som har det allra bäst får ännu mer. Mycket vill ha mer, lyder de bevingade orden, men till

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

och med de flesta av de som gynnas av att gränsen för solidaritetsskatten höjs anser att det är orättvist i sammanhanget.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa lukee, että säästöt pyritään toteuttamaan tavalla, joka huomioi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen. Toistaiseksi tämä aikomus ei valitettavasti näy hallituksen ehdotuksissa. Hallitus ei halua kiristää kokonaisveroastetta, koska se haluaa turvata talouskasvun edellytykset, mikä on sinänsä erittäin hyvä perustelu. Mutta esimerkiksi solidaarisuusveron alarajan säilyttäminen ei olisi verotuksen kiristämistä, se, että oltaisiin nostamatta rajausta osakesäästötileillä, ei olisi verotuksen korrattamista eikä nykyisen tason säilyttäminen sijoittajien varainsiirtoverossa olisi verotuksen nostamista. Lisäksi veropohjaa voidaan tiivistää tavalla, joka on talouden ja koko yhteiskunnan kannalta parempi kuin ne nyt ajankohtaiset leikkaukset, jotka saattavat tulla kalliiksi pitkällä aikavälillä. Nyt veroprosentti näyttää laskevan tavalla, joka on vaikeasti sovitettavissa yhteen hyvinvoinnin ylläpitämisen kanssa.

Koko yhteiskuntatalouden yhtälö vaikeutuu entisestään myös hallituksen valitseman maahanmuuttopolitiikan vuoksi. Julkisen talouden suunnitelmassa todetaan, että osaavasta työvoimasta on pulaa. Suomella ei yksinkertaisesti ole varaa siihen linjaan, jonka hallitus on valinnut. Se on demografinen tosiasia. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, poissa Edustaja Berg, poissa. — Edustaja Keskisarja.

17.35 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! ”Yhteiskunta” on nuori sana. Sitä ei ollut Raamatun suomennoksissa, Ruotsin valtakunnan laeissa ja katekismuksessa. Ennen yhteiskuntaa oli olemassa vain esivalta, kova koura, joka verotti, velvoitti, rankaisi ja pakotti mutta ei ojentanut palveluita — paha niin. Uussana ilmaantui yleiskieleen 1800-luvun lopulla. ”Maamme kirjassa” Topelius kiteytti kansakoululaisille yhteiskunnan: ”Se suuri, hyvää tekevä järjestys, joka yhdistää meidät kaikki, pitää turvissaan meidät kaikki, sitoo ja vapaiksi tekee meidät kaikki.” Seuraavat toistasataa vuotta yhteiskunta varttui. Yhteisillä varoilla syntyi kaikkivoipa suojelusenkeli — hyvä niin. Viimeistään 2000-luvun alussa se piti turvissaan meidät kaikki, kantoi siivillään huolet ja murheet, jotka ennen kuuluivat ihmisen osaan.

Sattuneista syistä julkiselle taloudelle kävi kalpaten. Suojelusenkelistä tuli Simbergin haavoittunut enkeli. Siipi ei kestä siipeilyä. Ei syrjäytynyt yksilö vaan yhteiskunnan kokonaisuus kituu kaikkein heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa. Pakko löytää paarinkantajat muista kuin meistä lahoista ukoista ja akoista taikka syntymättömistä vauvoista. Pakko lopettaa uikutus oikealla ja vasemmalla. Sekä hoivaajat että hoivattavat ovat yksin matoisessa maailmassa. Repikäämme tästä tosiseikasta tulevaisuusbarometri, ja oivaltakaamme historiabarometrasta, että ihmiselon ihanuus ja kurjuus eivät riipu etuuksista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, poissa. — Edustaja Piisinen.

17.37 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden rakenteellisia ongelmia ovat heikko tuottavuuden kasvu ja vähäiset tuotannolliset investoinnit. Tuottavuuskasvua hidastavat muun muassa tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan verrattain vähäinen

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

määrä ja muita kehittyneitä teollisuusmaita alemmalle tasolle jäänyt nuorten koulutusaste. Vaikka työllisyysaste on viime vuosina noussut merkittävästi, työttömyysaste on kuitenkin edelleen korkea ja osaavasta työvoimasta on pulaa.

Valtiovarainministeriö ennustaa työllisyysasteen nousevan kehyskaudella 73,8 prosentista 75,2 prosenttiin. Julkisessa taloudessa on pysyvä rakenteellinen menojen ja tulojen epäsuhta. Valtiovarainministeriö arvioi julkisyhteisöjen bruttovelan osuuden bkt:stä nousevan 74,2 prosentista 81,6 prosenttiin vuodesta 2023 vuoteen 2027. Julkisen talouden velkasuhde on erkaantunut merkittävästi muista Pohjoismaista.

On hyvä huomioida, että Suomen talouden tilanne voi kehittyä ennustettua heikompaan suuntaan. Erityisenä ongelmana voidaan pitää rakennusalan tilannetta, joskin hallituksen hankkeet maa- ja vesirakentamisessa joiltain osin paikkaavat talonrakennuksen heikkoja näkymiä. Uudisrakentaminen on laskemassa lähes samaa vauhtia kuin finanssikriisin aikaan, joten on erittäin tärkeää, että hallitus seuraa tarkasti tilanteen kehittymistä ja reagoi tarvittaessa, aivan kuten hallitus on kertonutkin tekevänsä.

On perusteltua, että kuluvalle hallituskaudella pääosan sopeutuksesta on tultava menojen hillinnästä. Tätä tukevat havainnot siitä, mitä on tapahtunut menojen ja verojen bkt-osuuksille Suomessa ja miten nämä ovat kehittyneet muissa Pohjoismaissa. Pohjoismaiden veroaste on kansainvälistä kärkeä, joten ei ole realistista, että veroasteen nostamisella voisi ratkaista julkisen talouden alijäämäongelman.

Arvoisa rouva puhemies! Jos Suomen talous korjaantuisi verottamalla, eläisimme jo nyt paratiisissa. Menojen taso on jo pitkään ollut Suomessa korkeampi kuin Ruotsissa ja Tanskassa, minkä lisäksi ikäsidonnaiset julkiset menot kasvavat meillä enemmän ja työvoiman tarjonta kehittyi heikommin kuin muissa Pohjoismaissa. Työllisyyttä ja talouskasvua sekä rakenteellisia uudistuksia on edistettävä, sen vuoksi hallituksen työn ja yrittäjyyden linja on oikeansuuntainen.

Hallituksen tavoitteena on tehostaa julkisen hallinnon tuottavuutta ja kustannustehokkuutta. Valtionhallinnon tuottavuusohjelma, jolla tavoitellaan noin 240 miljoonan euron säästöä vuoden 27 tasolla, on siis välttämätön. Tuottavuusohjelmaan liittyy niin digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen kuin julkisen sektorin tilaohjelma. Myös valtionhallinnon toimintamenot on käytävä kriittisesti läpi, ja toimintoja on kehitettävä rakenteellisesti.

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024—2027 on Suomelle ja suomalaiselle ehdottoman tarpeellinen. Velkaantumista on hillittävä ja talouskasvua edistettävä.

Arvoisa puhemies! Kannatan valiokunnan päätösehdotusta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Guzenina, poissa. — Edustaja Lyly.

17.41 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Luvassa on kylmää kyytiä. Maan hallitus on valinnut kovan linjan, jolla se kurittaa heikompiosaisia, työttömiä, nuoria ja opiskelijoita ja jolla se puuttuu työmarkkinoiden neuvottelutoimintaan. Työmarkkinaneuvottelut on nopeasti ajettu umpikujaan työehtojen sopimustoimintaan puuttumalla. Juuri nyt, kun pitäisi hakea yhteistä suuntaa maailman myllerryksen keskellä, hallitukselta odottaisi enemmän yhteistyön politiikkaa.

Olemme samaa mieltä, että mahdollisimman moni työikäisistä ja työkykyisistä pitäisi saada työllistymään, Suomi elää hyvästä työllisyydestä. Todellisiin työllistymisen estei-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

siin kuitenkin pitäisi puuttua ja niitä madaltaa. Niitä ovat eri yrityskyselyjen perusteella osaamisen puute, työpaikan ja työntekijöiden maantieteellinen kohtaanto-ongelma ja työntekijän työkyky. Niihin pitäisi löytää ratkaisuja. Nyt työllisyyttä yritetään parantaa yksinomaan heikentämällä sosiaaliturvaa. Ajatellaan, että kyllä ne sieltä töihin tulevat, kun turvaa leikataan riittävästi. Vaikka nykyisistä noin 250 000 työnhakijasta osa työllistyisi, pitkälti yli 200 000 työttömälle se tarkoittaisi ainoastaan tulojen leikkaamista. Nämä ovat osa siitä 15 prosentista, mistä valtiovarainministeri Purra iltapäivällä puhui. Käytännössä yhä useampi putoaisi toimeentulotuella ja köyhyys lisääntyisi.

Arvoisa rouva puhemies! Ja mistä tulevat ne työpaikat, joihin tarjonta menee? Täällä puhutaan työvoimapulasta, mutta juuri nyt ilmestyneet työttömyystilastot kertovat karua kielitään toisesta suunnasta. Työttömiä työnhakijoita on 256 000, mikä on 23 700 enemmän vuoden takaiseen aikaan nähden. Kaikkiaan avoimia työpaikkoja oli lokakuussa 102 000 työpaikkaa, mikä on 58 600 vähemmän kuin vuosi sitten. Tavoite työllistämisestä karkaa yhä pidemmälle.

Nyt pitäisi voimakkaasti toimia talouden piristämiseksi, jotta työllisyys kohenisi. Ensi vuoden kasvuluvut ovat lähellä nollaa. Rakentaminen sakkaa, ja konkurssialto on siellä tätä päivää. Sieltä se laajenee tekniseen kauppaan, kuljetuksiin ja rakennusaineteollisuuteen. Teollisuuden tilaukset putoavat koko ajan dramaattisesti alaspäin. Vihreä siirtymä ei etene. Hankkeet odottavat ja osoittavat, että siellä olisi potentiaalia, mutta miksi täällä ei toimita? Toivoisin yhtä kovaa innokkuutta kasvun hakemiseen kuin leikkausten puolustamiseen. Tuula Haataisen liikkeelle laittama ja työmarkkinajärjestöjen yksimielisesti tekemä ja viime maaliskuussa julkaisema ”Suomen suunta — tuottavuuden ja työpanoksen kasvu turvaavat tulevaisuuden hyvinvoinnin” kuvaa kasvun lähteitä. Siellä oli kahdeksan eri aluetta, joita käsiteltiin.

Arvoisa rouva puhemies! Velkaantuminen pitää saada taistumaan kahden vaalikauden aikana, mutta se pitää tehdä nyt esitettyä oikeudenmukaisemmin. Velkaantumisyytöksiä lentää edelleen edellisen hallituksen suuntaan — unohdetaan, että kolme neljäsosaa velasta oli otettu ennen edellistä hallitusta. Onneksi nyt viime aikoina on alettu puhumaan 15 vuoden velkaantumisesta. Orpon hallitus ilmoittaa velkaantuvansa 46 miljardia euroa nelivuotiskaudella. Se on lähes 10 miljardia enemmän kuin Rinteen ja Marinin hallitukset ottivat yhteensä. Syyllisiä vanhaan ja uuteen velkaan ovat kaikki keskeiset puolueet. Nyt tarvittaisiin enemmän yhteistyötä ja ratkaisujen hakua syyttelyjen sijaan. Kaikkien on osallistuttava oikeudenmukaisesti ja oman kantokykynsä mukaan talouden tasapainottamiseen, nyt maksajina ovat vain pienituloiset ihmiset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.46 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! On hienoa tulla tässä puhumaan kokeneen kollegan ja ryhmätoverin, Lauri Lylyn, jälkeen, ja voin omasta puheenvuorostani lyhentää tiettyjä asioita, jotka ihan samat asiat olisin tässä sanonut — vaikka toistokin sinänsä on arvokasta, ehkä keskityn nyt niihin asioihin, joita olin äsken mainittujen lisäksi tässä ajatellut puhua.

Aivan ensimmäiseksi kommentti edustaja Garedewille siitä, mitä sanoitte tuosta kuntien valtionosuuksien leikkauksesta. Siitähän saatiin aivan tuoreeltaan tieto valtiovarainministeriöltä, että se perustui siihen, että pääomatulojen arvio vuodelta 22 oli ollut alun perin ylioptimistinen eli se oli jäänyt pienemmäksi kuin oli oletettu. Jo siellä valtion ensi vuoden

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

budjettikirjan sivulla 344, missä on ihan tarkka erittely siitä hyvinvointialueiden rahoituksesta, kerrotaan muistaakseni 660 miljoonan euron edestä, mitä käytännössä tarkoittaa se, että koko tämä vuosi 23 jouduttiin käyttämään siihen, että mietittiin, mikä osa kuntien aiemmista verotuloista ja kuntien aiemmin peruspalveluihin saamasta valtionosuudesta kohdentuu sosiaali- ja terveyspalveluihin ja mikä kohdentuu niihin palveluihin, jotka jäivät kunnille. Ongelmahan oli nyt se, että tämä tieto saatiin kunnille niin myöhään, että kunnat olivat jo lyöneet veroprosentit kiinni. Hyvä, että hallitus teki tämän ratkaisun, että se lykäksi sitä, mutta vielä parempi olisi ollut, että olisi poistettu se ratkaisu eli ei olisi otettu tätä leikkausta ollenkaan, sinne kolmen vuodeenkaan päähän.

No, mitä tulee nyt tähän julkisen talouden suunnitelmaan, niin koko sitä neljän vuoden kautta, kuten ensi vuottakin, koskee yksinkertaistetusti sanottuna sellainen periaate, että kolme asiaa ei voi saada yhtä aikaa: valtionvelan kasvun taittumista, verotuksen alentamista ja edelleenkin aika runsasta menojen kasvattamista. En ota nyt ollenkaan siis kantaa siihen, mistä syystä menot kasvavat, me kaikki tiedämme sen, mutta näitä kaikkia kolmea ei voi saada yhtä aikaa. Ei sitä valtionvelkaa pysty tietenkään silloin lyhentämään, jos kasvattaa menoja ja alentaa veroja. Tämähän on ihan itsestäänselvää. Ja kuitenkin se velan kasvun taittaminen, jopa — vähän räväkämmin sanottuna — velkaantumisen lopettaminen, oli keskeisten hallituspuolueiden sellainen yksi vaalilause.

Oli mielenkiintoista, että tuossa valtiovarainvaliokunnan kokouksessa, jossa käsiteltiin mietintöä julkisen talouden suunnitelmasta, jouduttiin äänestämään seuraavasta virkkeestä, niin että se siis poistettiin hallituspuolueiden enemmistöllä. Tämä virke, jonka virkamiehet olivat kirjoittaneet tänne pohjaan, kuului seuraavasti: ”Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nostettiin esiin, että julkisen talouden sopeutuksen keinovalikoimaa tulisi laajentaa siten, että siihen kuuluisivat niin menopuolen sopeutukset kuin tulopuolenkin tarkastelu, sillä veroasteen aleneminen heikentää julkista taloutta ja vaikeuttaa velkasuhteen vakauttamista. Toisaalta esiin tuotiin myös se, että erityisesti työn verotuksen keveneminen tuo positiivisia kannustinvaikutuksia sekä tukee ostovoimaa.” Eli tässä ensimmäisessä virkkeessä tuodaan esiin ne ongelmat, joita tämä veroasteen aleneminen tuo julkisen talouden tasapainottamiselle, ja toisessa kerrotaan sen positiiviset vaikutukset. Kyllä aikaisempi käytäntö — niin olen kuullut pitkään valiokunnassa olleilta jäseniltä — on ollut se, että tällä tavalla tasapuolisesti asiantuntijoiden kuulemista on voitu referoida aikaisemmin näissä mietinnöissä, mutta nyt jouduttiin siis tällaisista virkkeistä äänestämään, niin että ne eivät saa näkyä täällä meille tulevassa mietinnössä. Se on minusta aika huolestuttava asia.

Mitä tulee vielä ihan lopuksi tähän hyvinvointialueiden rahoitukseen, niin haluaisin todeta, että täällä varsinaisessa julkisen talouden suunnitelmassahan sivulla 59 on ihan tarkkaan selvitetty nämä asiat, ja edelleen sivulla 64 on se painelaskelma, joka osoittaa, mikä on se todellinen hyvinvointialueiden kehitys. Totean tämän ihan verrattuna omaan kotikaupunkiini Turkuun, jonka valtuusto kokoontui runsas viikko sitten: Me totesimme, että tänä vuonna kasvatuksen ja opetuksen menot olivat kasvaneet kahdeksan prosenttia. Se ei aiheuttanut minkäänlaista ongelmaa siellä keskustelussa. Todettiin, että kaupungin verotulojen kasvu on hyvä ja se kuittautuu sillä. Nyt hyvinvointialueiden menot ensi vuodelle ovat kasvamassa neljä prosenttia, ja se tuntuu olevan ylivoimaisen suuri ongelma, ja niitä haukutaan ja arvostellaan. Täytyy muistaa, mitä hyvinvointialueet tekevät: hoitavat syöpää, synnytyksiä, mielenterveyttä, lastensuojelua, ikäihmisten palveluja ja pelastustoimintaa. Eli kyllä kysymys on siitä, että meillä on erittäin tärkeät palvelut nyt siellä hyvinvointialueilla ja niillä palveluilla on nyt tietty hintansa.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, poissa. Edustaja Eskelinen, poissa. — Edustaja Hoskonen paikalla.

17.52 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että tällaisena aikana valtiontalouden järkevä hoitaminen on äärimmäisen vastuullista. Viime vaalikaudelta jäi velkaa, niin kuin jää tältäkin vaalikaudelta velkaa. Velasta on päästävä irti, mutta siihen tarvitaan sellaisia keinoja, että tunnustamme omat vahvuutemme ja hylkäämme kaikki heikkoutemme. Kaikki ei varmaan onnistu, mutta ainakin pääosa.

Ensinnäkin Suomi on lähtenyt tielle, jolla se ei voi olla muuta kuin häviäjä. Tämä vihreä siirtymä, jota nyt ajetaan, ja ne keinot, millä Suomessa sitä ajetaan, ovat aivan järjettömät. Meillä ei ole mitään muuta kuin se 15 miljoonan hiilidioksiditonni liikapäästö ja liian pienet hiilinielut — se virhe pitää oikaista. Tämä professori Markku Ollikaisen satutunti on jo päättynyt. Ei tällä maalla ole varaa väärillä päästöluvuilla pelata tuolla Euroopan unionissa. Me maksamme siitä jo toista miljardia pelkästään väärin lukujen takia, ihan varmasti yli miljardin menee. Jos nousee tuo hiilidioksiditonni hinta sataseen, niin maksetaan jo yli puolitoista miljardia.

Sitten toinen asia. Meillä ei ole metsäkatoa. On ainoastaan täällä pääkaupunkiseudulla, kun lyödään metsää nurin, kun rakennetaan moottoriteitä ja vaikka nyt sitä kuuluisaa Turun rataa, silloinhan niiden alta metsää hakataan. Maaseutukunnissa metsät ovat kunnossa, ja siellä vähänkin metsittämättömät alueet kasvavat metsää täyteen. Metsä kasvaa ja tuottaa. Kun hiilinielut oikaisemme ja lopetamme tämän suomalaisen metsäteollisuuden alarajan, niin pärjäämme paljon paremmin. Tällä hetkellä palaa se 7—8 miljoonaa kuutiota arvokasta tukkipuuta ja kuitupuuta kattiloissa kaasuna taivaalle. Jalostusaste laskee. Me tipumme koko ajan kilpailukyvyssä muihin Pohjoismaihin nähden. Jalostusaste kun pienenee ja kannattavuus heikkenee, niin lopputulos on tässä. Se tarkoittaa käytännössä sitä, kun tuottavuus laskee ja kilpailukyky heikkenee, että menetämme markkinoita ja teollisuuden vienti pienenee. Kannattaa kaikkien kansanedustajien muistaa, että noin 20 prosenttia kokonaisvientituloista tulee metsäteollisuuden tuotteista. Se kylkiäisenä tuo meille valtavan tuotot kemianteollisuudesta, metalliteollisuudesta ja tuottaa valtavan määrän energiaa. Mitä olisi suomalainen rakennusteollisuus ilman metsän tuotteita? Ei mitään. Pitäkö sekin vielä altistaa meillä tuontipuun varaan?

Nyt kannattaisi eduskunnan herätä ja lopettaa, ainakin vihreiden ja vasemmistoliiton, satujen kertominen. Satutunti on ohi nyt. 11,5 miljardia tulee tänä vuonna velkaa, ja saatte olla aivan varmoja, että kun luottoluokittajat kääntävät peukalon alas, se on menoa sitten. Sitten ei auta enää vihreiden huutaa, että meillä on ilmastokriisi. Ainut kriisi taitaa olla heidän ajattelutavassaan, että Suomessa on metsäkatoa. Sitä ei ole. Suomen metsät voivat paremmin kuin koskaan. Meillä on kasvu yli tuplaantunut ja puuvarasto yli kaksinkertaistunut viimeisen 50 vuoden aikana. Siihen kun lisätään vielä se, että energia kallistuu ja turve on ajettu alas, minkä takia tätä arvokasta puuta poltetaan, niin se vaikuttaa kaikkiin hintoihin nostavasti. Me menetämme tämän älyttömän ilmastohumpan takia arvioni mukaan noin viisi miljardia euroa vuosittain rahaa sille, eli kaikki kallistuu: energia kallistuu, kaikki työ kallistuu, joka ainoassa tuotteessa näkyy energian hinnannousu. Käykää eduskunnan kahvilassa kahvilla, sielläkin jatkuvasti nousevat hinnat sen takia, kun energiakin kallistuu. Ja meillä täällä vaan leivotaan ilmastonmuutosta ja leikitään muka, että meillä on joku metsäkato. Metsäkato on vain professori Ollikaisen satutuntien kuuntelijoille. Järkevät ihmiset tietävät, että Suomen metsät kasvavat hyvin, ja jos aiotaan ennallistaa — niin

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

kuin Euroopan unioni aikoo tehdä, panna meidät ennallistamaan metsämme — tuhoamme sen lopun kasvun, koska se ennallistamishakkuuhan käytännössä tuhoaa sen metsän. Sen jälkeen sinne iskee valtavat määrät tuhohyönteisiä, sienitauteja, maannousemasieni pahimpana, ja sitten kirjanpainaja tappaa kuusikot ja männikköön tulee erilaiset pistiäiset. Se on menoa sitten. Sitten ei auta enää puhua, että meillä on ilmastonmuutos. Sitten on vähän muutakin muutosta sen jälkeen.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi pari ideaa vielä: Jos halutaan valtiontalous tasapainoon, niin meidän on byrokratiaa ruvettava purkamaan aivan heti. Eihän ole mitään järkeä, että jokaista investointipäätöstä pitää 4—5 vuotta odottaa. Ja sitä paitsi, jos byrokratiaa puramme, virkamiehiä vähennämme, samalla ratkaisemme työvoimapulaa. Satatuhatta virkamiestä sieltä joutaa oikeisiin töihin. Ei tässä ole mitään järkeä, että me jatkuvasti luomme lisää byrokratiaa, palkkaamme uutta hallintoa. Eräs suuri eduskunta-ajatus, minkä tässä salissa olen kuullut, oli se, kun muuan edustaja tässä totesi, että jokainen julkinen työpaikka vahvistaa julkista taloutta. Voi hyvänen aika! Jos me tätä julkista puolta kasvatamme vielä ja teemme siitä semmoisen valtavan massan, jota ei hallitse kukaan, niin se tuottaa vain valtavasti kustannuksia ja pienentää verokertymää tässä maassa.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä muutamia lääkkeitä. Tämä olisi tunnin esitelmä, mutta säästän teidät siltä. Lopettakaa tämä höpinä metsäkadosta ja ilmastonmuutoksesta Suomen osalta. Me olemme hommamme hoitaneet kunnialla. Jos Kiinassa poltetaan valtavat määrät kivihiiltä ja Saksa uskoo ruskohiilen polttoon, [Puhemies koputtaa] niin minä en mahda sille mitään. [Anne Rintamäki: Erinomainen puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, Marko.

17.58 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! On jotenkin hyvin leimallista, että tuntuu koko ajan enemmän ja enemmän siltä, että maailma olisi jotenkin rikki ja että oikeastaan joka asia on rikki, mitä meillä arjessa tulee vastaan. Se kyllä johtuu hyvin pitkälti siitä, että me ollaan eletty hyvin pitkään — vuosia, jopa vuosikymmeniäkin — semmoista vaaka-ala elämää, joka on luonut sellaisen illuusion, että maailma toimii. Ja nythän me joudutaan kyllä hyvin karkeallakin tavalla huomaamaan ja toteamaan, että se ei ole totta — itse asiassa se ei ole koskaan ollut totta. Tämähän tapahtuu niin turvallisuudessa kuin myöskin taloudessa, ja nyt sitä oppia otetaan kantapään kautta vastaan.

Hyvin paljon on kritisoitu sitä, minkä takia tämä hallitus tekee niin kylmiä tekoja ja muutoksia, jotka iskevät varsinkin niihin köyhimpiin kansanosiin. Tietenkin se tarkoitus on se, että mahdollisimman moni sieltä köyhistä, vaatimattomista olosuhteista pääsisi pois. Mutta kyllähän, kun tietynlaisia lukuja katselee — ihan peruslukuja, esimerkiksi Suomen velkaantumisasetta — meillä on suunnilleen 74 prosenttia Suomen velkaantuminen suhteessa bkt:hen, kun muissa Pohjoismaissa se on 30 prosentissa. Meillä on yli kaksi kertaa enemmän sitä velkalastia repussa, ja se tuntuu heti juoksussa, se on aivan varma homma. Mutta sekään ei välttämättä ole niin vakava asia kuin se, että kun katsotaan nyt tuota perusjäämää, mikä meillä on, niin se on negatiivinen — eli perusjäämä on yhtä kuin valtion jäämä plus kuntien jäämä, se on yhtä kuin perusjäämä. Ja kun hyvin useasti meitä verrataan jo tuonne Kreikan ja Italian ja Espanjan suuntaan, jossa velkaantuminen on korkealla tasolla, että me olemme Kreikan tiellä, niin kyllä tämä perusjäämä on juuri sellainen asia, joka itse asiassa tarkoittaa sitä, että me ollaan pikkasen huonommallakin tiellä. Kaikissa näissä rajusti velkaantuneissa maissa se perusjäämä on positiivinen, ja tämä aiheut-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

taa meille kyllä isoja ongelmia. Kysymys on siitä, onko meillä sitä velanmaksukykyä — ei niinkään, onko sitä velkaa ja mitenkä paljon sitä on, mutta jos on velanmaksukykyä, niin silloin tilanne on hallinnassa. Ja kun meillä talouskasvukin on käytännössä olematonta, niin tämä tilanne on hyvin, hyvin haastava.

No, sitten kun katsotaan näitä muita haasteita, niin tietenkinhän siellä on kestävyysvaje: entistä vähemmän on niitä, jotka rahoittavat tätä yhteiskuntaa, käyvät töissä. Suuntahan on sellainen, että vuoteen 2100 mennessä meitä on miljoona vähemmän ja Ruotsissa silloin 2100 on kolme miljoonaa enemmän. Eli näissä kaikissa luvuissa, mitä meillä tahtoo tässä olla ja mitä me nyt esimerkiksi pohjoismaisittain vertaillaan, me ollaan kyllä todella pitkästi takamatkalla. Senkin takia on täysin välttämätöntä, että me tehdään niitä muutoksia, mitä nyt tehdään.

Onko muuten tässä salissa tiedossa, mitä tapahtui 7.6. vuonna 1946? Mitä erityistä silloin tapahtui? No, silloinhan tuli voimaan nykyinen työehtolainsäädäntö. Jos ajatellaan, minkälainen maailma silloin oli, niin silloin esimerkiksi Stalin oli vallassa ja voimissaan, ja siitä lähtien ollaan menty tällä tärkeimmällä lainsäädännöllä, joka meidän työmarkkinoita säätelee. Ollaanko ihan oikeasti sitä mieltä, että ei vielääkään saa sitä uudistaa, ei muuttaa, ei saa tehdä niitä muutoksia, mitä muissa Pohjoismaissa on tehty jo vuosia sitten? Hyvin pitkälti siitä syystä nämä luvut, mitä me nyt tässä katsotaan, ovat tämmöisiä ja näin huoletuttavia.

Kolme semmoista tärkeätä vakauttamiskeinoa tässä asiassa olisi, että meillä olisi veropohja riittävän laaja, meillä olisi työllisyysaste riittävän korkea ja meidän pitää ihan oikeasti meidän julkista taloutta tehostaa. Näillä keinoilla tätä tilannetta saataisiin oikaistua huomattavalla tavalla. Ikävä kyllä, hyvät kuulijat, Suomi on vaarallisesti velkaantunut hyvinvointivaltio, jonka tulevaisuus vaatii todella isoja toimenpiteitä, koska niitä ei ole tehty ajallaan, ja nyt ne on pakko tehdä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

18.03 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus kantaa perustellusti huolta julkisen talouden tasapainosta ja Suomen velkaantumistahdist. Hallituksen puheet eivät kuitenkaan kohtaa suunniteltujen toimien kanssa, sillä hallitus lisää Suomen velkaantumista huomattavasti seuraavien vuosien aikana. Huolestuttava velkakehitys jatkuu siitä huolimatta, että erityisesti nuorille, lapsille ja heikommassa asemassa oleville kohdistetaan merkittäviä sopeutustoimenpiteitä. Oikeudenmukaisempia keinoja julkisen talouden tasapainottamiseksi olisi, mutta niihin ei haluta tarttua.

Orpon hallituksen ilmasto- ja luontopolitiikasta ei löydy ratkaisuja ympäristökriisien ratkaisemiseksi. Hallituksen linjalla Suomi ei tule saavuttamaan tavoitteitaan ilmastomuutoksen hillinnässä ja luontokadon pysäyttämisessä. Tämä asettaa lisää kysymysmerkkejä myös julkisen talouden tavoitteiden saavuttamiselle.

Talouden suhdannetilanne on epävarma ja heikko. Mutta kuten julkisen talouden suunnitelmassa todetaan, investoinnit voivat yllättää myös positiivisesti, erityisesti energia- ja teknologiamurroksen osalta. Hallituksen olisikin vauhditettava vihreää siirtymää ja puhdasta energiamurrosta päättäväisesti. Hallituksen kaavailemat ajoneuvoveron ja polttoaineveron alennukset, jakeluvelvoitteen noston hidastaminen sekä energiaremonttitukien leikkaaminen toimivat kuitenkin päinvastoin. Ne lisäävät Suomen riippuvuutta fossiilien energiasta sekä antavat markkinoille aivan väärän signaalin. Suomi tarvitseekin vihreän

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

tuottavuuden ohjelman. Elinkeinopolitiikan tavoitteena tulisi olla työn tuottavuuden ja resurssitehokkuuden parantaminen pohjoismaiseen kärkeen. Tämä vaatii esimerkiksi kierto-talousasteen ja metsäteollisuuden jalostusasteen kasvattamista.

Orpon hallitus on toistuvasti todennut valinneensa työn linjan. Hallituksen toimista tätä ei ole nähtävissä, vaan hallitus omilla toimillaan pahimmillaan heikentää työllisyystilannetta. Hallituksen työllisyyspolitiikan suurin ongelma liittyy maahanmuuttoon. Kasvavalla työperäisellä maahanmuutolla olisi merkittävä positiivinen vaikutus niin talouden suotuisalle kehitykselle kuin julkisen talouden kestävyydelle. Työperäinen maahanmuutto ei kuitenkaan tapahdu itsestään, vaan se vaatii aktiivisia toimia. Nyt Orpon hallitus liikkuu täysin päinvastaiseen suuntaan vaikeuttamalla Suomeen töihin tai opiskelemaan tuloa. Tämän lisäksi hallitus leikkaa täsmätyökykyisten ja kotoutujien työllisyyden edistämisestä, nuorten ammatillisesta koulutuksesta sekä nuorten kuntoutustuesta. Hallitus myös vaikeuttaa osa-aikaisen työn vastaanottamista suojaosia leikkaamalla. Panostukset koulutustason nostamiseen korkeakoulujen aloituspaikkoja lisäämällä jäävät vaatimattomiksi.

Hallituksen leikkaukset kasautuvat lapsille, nuorille ja jo valmiiksi vaikeassa asemassa oleville ihmisille. Leikkaukset lastensuojelusta, nuorisotyöstä, kouluilta, kotoutumisesta ja perheiden toimeentulosta syventävät railoja ja murentavat tasa-arvoa yhteiskunnassa. Hallitus tulee sysäämään useampia lapsiperheitä toimeentulotuen varaan, mikä lisää paitsi kannustinongelmia myös sosiaali- ja terveystaloustalouksia. Hallituksen leikkaukset kohdistuvat erityisesti opiskelijoihin, kun se leikkaa asumistuesta ja jäädyttää etuuksien indeksitarkistukset.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinat kaipaavat uudistusta. Työmarkkinoita tulisi kuitenkin uudistaa reilusti ja tasapainoisesti, ei luottamuksen ja yhteiskuntarauhan kustannuksella. Suomi on liian pieni maa riitelemään keskenään. Ilmastonmuutos, luontokato ja talouden kestävyysvaje on mahdollista ratkaista ainoastaan yhdessä töitä tekemällä.

Hallituksen talouspolitiikan yksi suurimmista kompastuskivistä on kunnianhimoton ympäristö- ja ilmastopolitiikka. Globaalien ympäristöhaasteiden, kuten ilmastonmuutoksen, riskejä taloudelle ei voi olla korostamatta liikaa, sillä taloutemme on täysin riippuvaisista luontopääomasta. Orpon hallitus valitettavasti pakittaa ilmastotoimissa, kun se lisää liikenteen päästöjä, kun romahtaneille hiilinieluilta ei osoiteta korjaustoimenpiteitä ja maatalouden päästöjen vähentämisessä otetaan takapakkia. Tarvitaankin lisää toimia, jotta Suomi saavuttaa EU:n sille asettamat velvoitteet taakanjakosektorilla ja maankäyttösektorilla. Orpon hallituksen panostukset ilmastotoimissa näiden sektoreiden sijaan painottuvat päästökaupparektorille, jolla päästöjen vähentymistä markkinat ohjaavat jo nyt tehokkaasti. Vaarana on, että ilman lisätoimia Suomi joutuu ostamaan nieluyksiköitä muilta EU:n jäsenmailta maankäyttösektorin velvoitteiden täyttämiseksi. Myös taakanjakosektorin osalta riskinä on, että velvoitteiden saavuttamiseksi Suomen on ostettava päästövähennysyksiköitä muilta jäsenmailta. Päästöyksiköiden varaan laskeminen on paitsi ilmaston myös talouden kannalta riskialtista.

Vihreää siirtymää voidaan edistää vihreällä verouudistuksella. Vihreällä verouudistuksella voidaan parantaa samaan aikaan sekä valtiontaloutta että ympäristön tilaa. Elinkeinoelämän murrosta jarruttavat ympäristölle haitalliset verotuet tulisikin poistaa, ja luontohaitalle tulisi asettaa oikea hinta. Verotusta tulisi käyttää resurssitehokkuuden kannustimena ja kiertotalouden vauhdittajana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Jukkola.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

18.09 Janne Jukkola kok: Arvoisa puhemies! Tiedostamme kaikki, että Suomen talouskasvu on ollut haasteellista pitkään. Vaikka odotammekin kasvun kohoavan 1,2 prosenttiin vuonna 24, hintojen ja korkotason nousu on asettanut meille omat haasteensa. Kiitän hallitusta näiden haasteiden rohkeasta kohtaamisesta.

Ennusteet ovat synnyttäneet epävarmuutta, ja korkea työttömyysaste sekä julkisen talouden velkasuhteen odotettu nousu 81,6 prosenttiin vuoteen 27 mennessä ovat huolenaiheita. Kuitenkin valtiovarainministeriön arvio hallituksen esittämistä, vuonna 24 voimaan tulevista toimista ovat rohkaisevia, sillä ne lisäävät työllisyyttä noin 60 000 henkilöllä. Haluan korostaa vahvaa tukeani hallituksen rohkeille ja välttämättömille toimille.

Hallitus on asettanut selkeät tavoitteet: julkisen talouden vahvistaminen, velkaantumisen hillitseminen ja tehokkaat työllisyystoimet. Veronmaksajat odottavat ja suorastaan vaativat näitä toimia meiltä. Hallituksen suunnitelma sisältää kuuden miljardin euron pysyvät talouden vahvistamistoimet, joista noin neljä miljardia euroa säästetään menoista ja kaksi miljardia euroa tavoitellaan rakennepoliittisin toimin. Toimet ovat selkeitä ja välttämättömiä valtiontalouden kohentamiseksi.

Arvoisa puhemies! Vaikka valtion taloudelliset vastuut, erityisesti velan valtiontakauksien määrät, ovat kasvaneet, korostan hallituksen välttämättömien päätösten ja strategisten investointien tärkeyttä talouden tasapainottamiseksi. Yhteisöllisellä tuella sekä puoluerajat ylittävällä yhteistyöllä voimme luoda vahvemman talouden ja kestävämmän tulevaisuuden. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

18.11 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa julkisen talouden suunnitelmasta on ihan ymmärrettävästi puhuttu paljon menoista ja tuloista, koska ne ovat kuitenkin se keskeisin keino, jolla me vuositasaalla pyrimme sitten hillitsemään velkaantumista, ja ne ovat nyt ne keinot, joilla vuosittaiseen absoluuttiseen velkamäärään voidaan tehokkaasti vaikuttaa. Ja aivan varmasti tulevina vuosina ja vielä pitkälle eteenpäin tulemme vuosittain tätä keskustelua käymään, jossa toisaalta menotasoja pyrimme laskemaan, ainakin hillitsemään kustannusten nousupainetta, ja toisaalta myös tulopohjaa vahvistamaan, jotta tämä krooninen velkaantuminen saataisiin kuriin.

Arvoisa puhemies! Tämä julkinen talous ei kokonaisuudessaan kuitenkaan tervehdy pidemmällä aikavälillä pelkästään menojen ja tulojen säättämisellä, vaan tarvitaan nimenomaan talouden kasvua ja kasvavaa työllisyyttä, koska ne ovat pitkässä juoksussa kuitenkin se kestävin tapa kääntää velkasuhteemme laskuun. Ja jos nyt katsomme julkisen talouden velkaantumiskehitystä vaikkapa aina sieltä 90-luvun alusta saakka, niin toteamme, että varsinkin velkasuhteeseen vaikuttaa tosiasiallisesti eniten talouden kasvu. Ja niinä vuosina, kun talous on kasvanut, vaikka absoluuttisessa velkaantumisessa ei juurikaan hirveästi ole muutoksia tapahtunut, velkasuhdetta olemme kyenneet aikojen saatossa kuitenkin radikaalisti laskemaan. Senpä takia, arvoisa puhemies, toivoisi, että yhdessä käyttäisimme aikaa myös sen pohtimiseen, millä tavalla talouden kasvua parhaalla mahdollisella tavalla ruokitaan. Kaksi keskeisintä tekijää heikon talouskasvun taustalla viimeisen 15 vuoden aikana Suomen osalta ovat olleet tuottavuuden hidas kasvu ja sitten toisaalta osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet.

Arvoisa puhemies! Näihin kahteen kysymykseen meidän tulisi Suomessa löytää ratkaisuja: siihen, millä pystymme tuottavuutta parantamaan — ja tähän liittyvät myös ne tuo-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

tannolliset investoinnit, joista täällä on puhuttu — ja sitten toisaalta siihen, millä pystymme huolehtimaan siitä, että osaavaa työvoimaa on saatavilla. Tuottavuuden kasvun osalta keskeinen toimenpide, mikä meidän pitäisi pystyä tekemään, on painopisteen siirtäminen niistä tukimuodoista, joilla me tälläkin hetkellä sadoilla miljoonilla tuemme erilaista toimintaa, joka itse asiassa on enemmänkin talouttamme säilyttävää toimintaa, toisaalta ilmastolle haitallista toimintaa. Paljon vähemmän tuemme talouttamme uudistavaa toimintaa. Tässä olisi järkevää tehdä painopisteen siirto, missä esimerkiksi näistä säilyttävistä tuista luovuttaisiin ja siirrettäisiin painopistettä vaikkapa tki-panostuksiin ja siellä uuteen tki-verokannusteeseen, jolla huolehditaan siitä, että varsinkin tällaisessa vaikeassa suhdan-netilanteessa saataisiin liikkeelle yritysten resurssit, jotka kohdistuisivat tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, koska sillä saadaan ne parhaat mahdolliset ratkaisut löydettyä yrityksissä, tuottavuutta saadaan nousemaan ja sillä pystytään itse asiassa myös parhaiten vivuttamaan niitä yhteisesti sovittuja tki-panostuksia, jotka me olemme sopineet.

No, toinen kysymys, mikä liittyy sitten tämän osaavan työvoiman saatavuuteen: Siellä valitettava tosiasia, mikä on Suomessa eteen tullut johtuen siitä, että meidän ikärakenne on sellainen kuin on, on se, että meillä pienemmät ikäluokat, siis nuoremmat ikäluokat, jotka ovat pienempiä, ovat vielä alemmin koulutettuja kuin suuremmat ikäluokat. Ja tämä on se haaste, joka meidän pitää pystyä ratkaisemaan. Meidän korkeakoulutustaso, ikäluokittain kun katsellaan, on jämähtänyt aika lailla hieman päälle 40 prosenttiin ikäluokasta, kun se tulisi ihan yhteisesti sovittujen tavoitteiden mukaisesti nostaa 50:een. Tähän keskeinen keino on totta kai se, että pystymme lisäämään esimerkiksi korkeakoulutuksessa aloituspaikkoja niin niille aloille, joilla nyt tarvitaan akuutisti työvoimaa, kuin myös niille aloille, joilla on tulevaisuuden kasvua, ja vieläpä niin, että yhä useampi osa näistä aloituspaikoista kohdistuisi henkilöille, joilla ei ennestään korkeakoulututkintoa ole. Sen takia on keskeistä, että myös koulutussektorilla tehdään panostuksia. Niitä voitaisiin tehdä jopa kunnianhimoisemmin kuin mitä hallitus on tässä esittämässä, jotta ei todella kävisi niin, että Suomen historian koulutetuimmaksi ikäluokaksi jäisivät vuonna 77 syntyneet, niin kuin todella tänä päivänä on.

Sitten aivan viimeisenä, arvoisa puhemies, liittyen työvoiman saatavuuden takaamiseen: On erityisen keskeistä se, että emme ainakaan vähennä Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten osaajien silmissä. Valitettavasti tässä asiassa hallitus on kyllä vääriä ratkaisuita tehnyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, poissa. Edustaja Honkonen, poissa. — Edustaja Rintamäki paikalla.

18.17 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027. Valtiovarainvaliokunta tukee hallituksen finanssipoliittista linjaa. Mietinnössä katsotaan, että julkisen talouden velkaantumiskehityksen taittaminen on välttämätöntä. Suomi on elänyt yli varojensa jo pitkään, ja siitä syystä meidän on tehtävä toimia, joilla taloutta tasapainotetaan. Tosiasia on, että sopeutustoimien tekeminen ei saa jäädä vain tähän vaalikauteen, vaan työtä on jatkettava määrätietoisesti myös tulevilla vaalikausilla. Tämä on koko poliittisen kentän syytä pitää mielessä tulevien hallitusten kokoonpanoista ja poliittisista väreistä huolimatta.

Meillä on taloudessa rakenteellisia ongelmia, kuten heikko tuottavuuden kasvu ja vähäiset tuotannolliset investoinnit. Työllisyysaste on noussut, mutta siitä huolimatta työttö-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

myysaste on edelleen korkea. On hyvä huomata, että valtion vastuista valtionvelka on huiumat 151 miljardia euroa vuoden 2023 lopussa. Summa on sellainen, että sitä on ihmismielen jo vaikea ymmärtää ja hahmottaa. Velkaantumiskehityksen kääntämiseen eivät toki riitä pelkät leikkaukset, vaan avainasemassa on myös yleinen talouskasvu.

Arvoisa rouva puhemies! Opposition vastalauseissa maahanmuuttoa vaaditaan lisää. On selvää, että Suomi tarvitsee laadukasta maahanmuuttoa, todellisia osaajia, siis luku- ja kirjoitustaitoista työikäistä väkeä. Pyöräilyn osaaminen ei ole tässä meriitti, koska heikkotasoisesta maahanmuutosta ei ole talouskasvun kääntäjäksi, se on varmaa. Tämä hallitus ei vaikeuta aidosti julkistaloudelle positiivista maahanmuuttoa vaan keskittyy estämään julkistaloudelle negatiivista maahanmuuttoa, sellaista, jota vyöryy itärajamme yli kiihtyvällä tahdilla. Tämä on syytä huomata kritiikissä.

Huomattavaa on sekin, että opposition riveissä ollaan huolissaan valtiontalouden tilasta, mutta vastalauseissa on lähinnä menolisäyksiä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan finanssipolitiikka on vuosina 23 ja 24 elvyttävää, vuonna 25 neutraalia ja vasta sen jälkeen kiristävää. Tämä johtuu ennen kaikkea nykyisestä suhdannetilanteesta. On ihan selvää, että pääosan sopeutuksista on tultava leikkauksista. Meillä on jo nyt kansainvälistä kärkeä oleva verotuksen taso, joka ei ole pelastanut meitä velkaantumiselta. Tämä kortti on siis jo katsottu. Demareiden vastalauseessa kritisoidaan hallituksen veropolitiikkaa sanoilla ”kunnianhimotonta” ja ”niukkaa”. Se, että kokonaisveroaste laskee, tulee aiheuttamaan hurraa-huutoja kotitalouksissa sekä pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, eli heissä, jotka veroillaan pitävät pystyissä hyvinvointiyhteiskuntaa. On totta, että hallituksen linjauksissa menoleikkaukset kohdistuvat suurissa määrin sosiaaliturvaan ja terveystalouteen. Ikävä kyllä tätä on vaikeaa, ellei mahdotonta, välttää, koska nämä kattavat niin suuren osan julkisista menoista. Jotta näitä kuluja saataisiin hillittyä, on syytä tehdä sellaisia toimenpiteitä, joilla saadaan siirrettyä väkeä etenkin sosiaaliturvan parista pois. Tarvitsemme entistä enemmän heitä, jotka elävät tekemällänsä työllä sosiaaliturvan sijaan. Työn tekemisen tulee olla aina tuen varassa elämistä kannattavampi elämänmuoto. Se auttaa yksilöä kuulumaan johonkin, antaa arvoa ja näköalaa elämälle sekä antaa jälkikasvulle oikean mallin ajasta.

Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että leikkuria ei näin epävakaina maailmanaikana voi käyttää maanpuolustuksen tai sisäisen turvallisuuden menoihin, vaan siellä on enemmänkin nousupaineita. Näemme parasta aikaa Ukrainassa ja omalla itärajallamme, miksi näin on. Toivottavasti ainakin siitä voidaan olla yhtä mieltä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

18.22 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Uskon todella, että nyt me kaikki ymmärrämme, että on viimeinen aika puuttua valtion velkaantumiseen, sillä korkomenojen nousu on todella kestänyt. Salin vasen laita on kuitenkin kovin ahkeraan kritisoinut sopeutustoimia. Vasemman laidan ainoa ratkaisu on aina yksi ja sama: veronkorotukset. Veronkorotusten tie on loputon ja kestänyt. Jo nyt Suomi on verotuksen kärkeä. Jos emme tee muutoksia valtion kuluissa eli menoissa, kohta mitkään veronkorotuksetkaan eivät tulisi riittämään. Nyt tämä hallitus siivoaa edellisten hallitusten jälkiä leväperäisestä taloushoidosta pelastaakseen Suomen totaaliselta talouden romahtamiselta.

Toivon nyt tässä keskustelussa, että muistamme tämän, että hallituksen toimilla on positiivinen tai neutraali vaikutus 85 prosenttiin kotitalouksista. Toistan: näillä toimilla on

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

positiivinen tai neutraali vaikutus 85 prosenttiin kotitalouksista. Yli 10 prosentin tulojen lasku koskee ainoastaan kolmea prosenttia kotitalouksista. Suurin osa tästä kolmesta prosentista on sellaisia ihmisiä, joilla olisi mahdollisuus vaikuttaa siihen omaan tilanteeseen. Rakenteellisilla muutoksilla puretaan muun muassa kannustinloukkuja. Meille Suomeen on muodostunut järjestelmä, missä valtion tukia on saanut enemmän kuin työnteosta on jäänyt palkkaa käteen. Työnteon on oltava aina kannattavampaa kuin työttömyys. Tämä hallitus haluaa pitää huolta kaikista heikoimmassa asemassa olevista. Sen takia nämä indeksijäädetykset eivät tule koskemaan elatustukea eivätkä toimeentulotukea. Perheitä tuetaan monilla eri toimenpiteillä, kuten sillä, että alle kolmevuotiaiden lapsilisää korotetaan.

Arvoisa puhemies! Nyt hallituksen tärkeimpiä tavoitteita on tehdä työn vastaanottamisesta kannattavaa, koska sen myötä kansalaisten tulotilanne ja ostovoima kohenevat ja kokonaisvaltainen hyvinvointi lisääntyy. Sitä kohti nyt mennään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

18.25 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Vi måste få kakan att växa, inte bara skära den i mindre bitar. Det ekonomiska läget i den offentliga ekonomin är det mest utmanande sedan 90-talets djupa kris. Det är ändå viktigt att konstatera att det finns saker som är bättre nu. Då störtade östhandeln över en natt och Sovjetunionen upplöstes. Nu ser vi att exportföretagens orderböcker minskat, men inte kollapsat, samtidigt som inflationen också börjat falla tillbaka.

Problemet i dag är i stället att det inte finns tillräckligt med arbetskraft och att sysselsättningen, trots att den är rekordhög, ändå är för låg då den demografiska utvecklingen gjort att andelen av befolkningen som officiellt hör till arbetskraften börjat minska. Vi skulle behöva 150 000 fler finländare i arbete. Genom att höja sysselsättningen mycket minskar man behovet av nedskärningar och skattehöjningar för att balansera budgeten. Man gör helt enkelt kakan större så att inte en mindre kaka behöver skäras i flera delar.

Att lyfta sysselsättningsgraden till 80 procent kommer vara svårt, men det är inte omöjligt. På Åland och i Österbotten har vi redan en så hög sysselsättningsgrad. Andra nordiska länder visar också att det är möjligt även om det inte finns en enskild patentiösning. Vi behöver åtgärder som gör att de som blir arbetslösa får mer hjälp att snabbt hitta nytt jobb enligt dansk modell. Att öka välmåendet i arbetslivet för att minska sjukfrånvaron och utbrändhet är också en komponent samt att röja undan flitfällor för att alltid göra det lönsamt att ta emot ett jobb. Att hålla kvar äldre arbetstagare som vill fortsätta arbeta också efter pensioneringen är en stor potential, något som regeringen också tar en konkret åtgärd för genom att man inför ett nytt jobbskatteavdrag för 65 år fyllda. Dessutom behövs fortsatt arbetskraftsinvandring. För att lyckas med detta kommer massor med åtgärder behöva vidtas, men det är inte omöjligt.

Ärade talman! Vi behöver också tillsammans med näringslivet och arbetsmarknadsparterna utarbeta ett tillväxtprogram. I en nordisk jämförelse har Finlands tillväxt varit dålig. Vi klassar oss tillsammans med övriga Norden som ett exportberoende land, vilket är sant, men vi är ändå det enda nordiska landet som de senaste åren importerat mer än vi har exporterat. Vi har alltför länge haft en negativ handelsbalans och behöver därför stärka exporten, vilket också kräver olika åtgärder som skulle få hela kakan att växa.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Tuffa ekonomiska tider väntar statsekonomin. Det är ändå viktigt att man inte kastar yxan i sjön, utan att man verkligen försöker öka tillväxten och sysselsättningen för att minska behovet av anpassningsåtgärder som snabbt blir ett svårt nollsummespel.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää kasvattaa kakkua, jotta kakkua ei tarvitsisi leikata yhä pienempiin palasiin. Sen takia meidän on maamme talouden vahvistamiseksi ja viennin edistämiseksi vahvistettava Suomen kasvua, luotava lisää työpaikkoja ja annettava menestyville yrityksille mahdollisuus onnistua ja kansainvälistyä. Sillä tavoin turvaamme hyvinvointimme ja voimme tulevaisuudessa entistä paremmin pitää huolta yhteiskuntamme heikoimmista.

Talous ei lähde kasvuun itsestään. Sen takia hallitus panostaa koko hallituskautensa ajan tieteeseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Monet maailman maista panostavat valtavasti tutkimukseen, eikä Suomella ole varaa jäädä tässä jälkeen. Kuten myös talousvaliokunta huomauttaa, nämä panostukset tulee suunnata niin, että ne lisäävät mahdollisimman tehokkaasti yksityisiä investointeja. Yhteistyöllä voi syntyä kauan kaivattuja innovaatioita esimerkiksi uuteen energiateknologiaan, mikä siitä saatavien vientitulojen lisäksi edistäisi myös vihreää siirtymää Suomessa ja koko maailmassa. Keskeinen osatekijä kasvun lisäämisessä on myös se, että investointien tekemiseen Suomeen tulee olla houkuttelevaa sekä kotimaisille että ulkomaisille yrityksille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen.

18.30 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Olemme tässä talossa käsitelleet perusteellisesti Orpon hallituksen julkisen talouden suunnitelmaa. Lukuisten asiantuntijakuulemisten jälkeen alkaa olla selvää, ettei 15 vuotta jatkunut velkaantuminen taitu vielä tämänkään hallituksen aikana. Kuultavana olleet asiantuntijat ovat suoraan todenneet, että käytettävissä olevilla työkaluilla hallitus tuskin kykenee vakauttamaan velkasuhteen suunnittelemaan ajassa. Kyse on uskottavuudesta.

Esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvosto on huomauttanut painottaen, että valitun veropolitiikan johdosta Orpon hallitus joutuu tekemään jo nykyisten kovien leikkausten lisäksi merkittävästi uusia. Tämä puolestaan ei ole tarkoituksenmukaista ja osoittautuu herkästi myös käytännössä mahdottomaksi. Suora sitaatti kuuluu seuraavasti: ”Joustavampi suhtautuminen verotukseen parantaisi hallituksen uskottavuutta julkisen talouden tasapainottamisessa.” Toistan: kyse on siis uskottavuudesta.

Myös laaja-alaista arvostusta nauttiva taloustieteilijä Korkman painottaa verotuksen finanssipoliittista merkitystä. Hän on todennut varsin suorasukaisesti, ettei hallituksen linjasta alentaa verotusta tässä taloustilanteessa voi kuin ihmetellä. ”Syntyy vaikutelma, että verotuksen keventäminen on hallitukselle tärkeämpi tavoite kuin julkisen talouden alijäämän supistaminen.” Edelleen hän jatkaa: ”Verotuksen hyödyntäminen sopeutuskeinona toisi merkittävän ja tervetulleen muutoksen hallituksen talouspoliittiseen linjaan.” Hän perustelee jatkolla: ”Veronkorotusten sisällyttäminen talouspolitiikan työkalupakkiin sallisi sen, että julkisen talouden alijäämä supistettaisiin kaikkiin väestöryhmiin kohdistuvan ’kipupaketin’ avulla. Tämä olisi yhteiskunnallisesti reilumpaa kuin koko sopeutustaakan kaataminen vähävaraisten niskaan, kuten nyt on tapahtumassa.”

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Tämä on melkoisen painavasti sanottu, se on suoraa puhetta ja painavasti sanottu. Tätä taustaa vasten on erikoista, että hallitus väittää toistu-

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

vasti, ettei meillä ole kuin yksi vaihtoehto, kovat heikoimmassa asemassa oleviin kohdistuvat menoleikkaukset. Päätös olla lisäämättä verotusta sopeutuksen työkalupakkiin tarkoittaa käytännössä suomeksi sanottuna, että velka ei taitu mutta eriarvoisuus, pahoinvointi ja köyhyys suomalaisessa yhteiskunnassa kasvavat. Ja tätä pakettia hallitus on kuvannut täällä työn linjana. Kyse on myös arvovalinnoista.

Pääministeri Orpo lupasi aikaisemmin tänä vuonna, ettei talouden sopeuttaminen tule iskemään keneenkään kohtuuttomalla tavalla. Vähintä, mitä voitaisiin tehdä, olisi jakaa tuskaa talouden tasapainottamisesta oikeudenmukaisemmin ja vähemmän tuloeroja aiheuttavalla tavalla. Edelleen mainitsemani arvostettu asiantuntija on todennut: ”Sosiaalimenojen leikkauksissa soisi joka tapauksessa hallituksen budjettiesityksestä poiketen pyrittävän ainakin siihen, etteivät leikkaukset johda lapsiperheköyhyyden lisääntymiseen. Ei ole mitään pakkoa toistaa 1990-luvun laman aikana tehtyjä erehdyksiä.”

Arvoisa puhemies! Nyt tuhannet ja tuhannet kansalaiset tippuvat ensi vuonna toimeentulotuen varaan ja lapsiperheköyhyys kasvaa. Asiantuntija-arvioiden mukaan ensi vuonna lähes 17 000 lasta ja nuorta enemmän, siis 17 000, tippuu köyhyysrajan alapuolelle kuin mitä tänä vuonna näitä lapsia ja nuoria on. On pakko kysyä, onko tämä kohtuullista ja onko tämä tarpeen. Ei ole, eikä se myöskään ole välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Ensi viikolla me käsittelemme opposition vaihtoehtobudjettejä ja pääsemme siinä yhteydessä käsittelemään myös sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettia. Toivon vilpittömästi, että hallituspuolueissa te perehdytte siihen tarkasti, jos sieltä löytyisi jotain hyödynnettävää, jotta pääsisimme aidosti tasapainottamaan julkista taloutta mutta tarpeetonta kurjistamista välttäen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

18.35 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! En päässyt tuohon debattiin mukaan, niin että on pakko kommentoida tässä muutama asia siihen liittyen.

Ensinnäkin täällä vasemmasta laidasta tuotiin esiin paikallista sopimista ja sen tarvetta, että paikallinen sopiminen on tarpeetonta, koska nykyiselläänkin voidaan sopia paremmin. Ainakaan omakohtainen kokemus ei tätä tue. Eli pääluottamusmiehenä aikanaan neuvottelin paremmasta sopimuksesta matkustamiseen liittyen kuin mitä pääsopimukseen kuului, ja valitettavasti tämä peruuntui sillä, että se ei sitten käynyt näille pääsopijajärjestöille, mikä johti siihen, että työntekijöiltä se jäi saamatta ja työntekijöiden palkat jäivät siten pienemmiksi. Eli aina se paikallinen sopiminen ei tarkoita sitä, että voi sopia paremmin — ei voi.

Toinen seikka on tämä maahanmuuton lisääminen ja ennen kaikkea talouden korjaaminen työperäistä maahanmuuttoa lisäämällä. Minun yhtälööni se on vaikea sovittaa, jos ajattelee, että maan vieraskielisten työttömyysprosentti on tällä hetkellä noin 16 prosentin paikkeilla, mikä on vähän reilu tuplasti kantaväestöön verrattuna, samoin työllisyysaste laahaa merkittävästi perässä kantaväestöön verrattuna. Jos ajattelee pelkästään talouden näkökulmasta, niin on vaikea nähdä, että tästä tulisi se pelastava buusti Suomen kansantalouteen.

Sitten kolmas asia, minkä haluan nostaa esiin, on edustaja Hoskosen tuolta pöntöstä käyttämä puheenvuoro. Hän toi esiin juuri sen tärkeimmän asian tässä yhteiskunnassa, mikä meillä eniten mättää, ja se on byrokratia. Meidän pitäisi saattaa tämän yhteiskunnan byrokratian taso 15 vuoden päähän eli katsoa siihen hetkeen, paljonko meillä on hallintoa

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

ja byrokratiaa. Sen tämä yhteiskunta kestää, mutta ei tätä nykyistä tasoa. Suomihan on pitkään hoitanut kaikkia ongelmia sillä, että säädetään laki. Laki hoitaa ongelman, mutta laki ei tuo mitään muuta kuin lisää byrokratiaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Reijonen.

18.37 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme julkisen talouden suunnitelmaa ja vuosia 24—27, ja puhe on tietysti rahasta, kyse on euroista. Ajat ovat meillä nyt tiukat, ja rahat ja eurot ovat tiukassa. Sen takia tämä hallitus haluaa, että velkaantuminen loppuu, saadaan töitä ja talous kohenee. Tämä on kerta kaikkiaan pakko tehdä meidän kaikkien tulevaisuuden vuoksi. Aiemmat hallitukset ovat laittaneet rahaa paljon kaikenlaisiin ilmastotoimiin ja kehitysapuun, eikä ole aina edes vaadittu tuloksiakaan. Velka on lisääntynyt. Talousnäkyymiin on nyt pakko kiinnittää huomiota. Suomen on pakko toimia siten, että talous otetaan huomioon.

Tämä hallitus pitää huolta heikoimmista. Tämä hallitus panostaa Rajavartiolaitoksen toiminnan varoihin ja menoihin, rikollisuuden ennaltaehkäisyyn, verotuksen järkiperäistämiseen, ja panostamme myös puolustukseen ja maahanmuuttoon. Todellakin, maahanmuuton pitää olla järkiperäistä, ei tunneperäistä — järkiperäistä, ei tunneperäistä. Valtiovarainvaliokunnan jäsenenä olen aivan varma siitä, että tämä hallitus huolehtii suomalaisista ja pistää Suomen talouden kuntoon, mikä on erittäin järkevää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lindén.

18.38 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! En itse oikein paljon tykkää sellaisesta väittelystä täällä, että heitellään tämmöistä eräänlaista nokkapokkaa puolin ja toisin, vaan mieluummin perehdyn johonkin asiaan ja käytän siitä puheenvuoroja. Mutta kun niin paljon on nyt singottu tännepäin erilaista kommenttia tuolta salin oikealta laidalta, niin on nyt pakko tietyissä asioissa niin sanotusti antaa hieman takaisinpäin.

Minulla on tässä edessäni — iPadilla avasin — Suomen Uutiset, perussuomalaisten lehti siis, lokakuun 14. päivästä vuonna 2022, siis vuosi sitten. Silloinen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Tavio toteaa täällä muun muassa tällä tavalla: ”Pääministeri Sanna Marinin johtaman hallituksen talousarvioesitys” — jota siis silloin arvostelivat — ”vuodelle 2023 on peräti kahdeksan miljardia euroa alijäämäinen. Alijäämä katetaan ottamalla lisää velkaa.” No, talousarvio, jota me nyt täällä olemme käsitlemässä, on 11 miljardia euroa alijäämäinen, ja se katetaan kokonaan velalla.

Sitten kun tässä on hyvin usein sanottu, että tämä kaikki johtuu siitä edellisen hallituksen erittäin voimakkaasta velanotosta, niin täällä edelleen todetaan: ”Tavio kuitenkin huomautti, että hallitus on ottanut jopa 10 miljardia velkaa, joka ei liity koronaan tai Ukrainan sotaan.” Siis jopa 10 miljardia velkaa, joka ei liity koronaan tai Ukrainan sotaan. Eli käytännössä Marinin hallituksen aikana siitä velan kasvusta, joka oli 32 miljardia, reilusti yli 20 miljardia liittyi koronaan tai Ukrainan sotaan. Eli jos meillä tämä 10 miljardin velanotto olisi jäänyt velan kasvuksi — siis se, joka johtui muista eli erilaista yhteiskunnallisista uudistuksista — niin se olisi itse asiassa alentanut meidän velan suhdetta bruttokansantuotteen, koska bruttokansantuote kasvoi samana aikana niin reilusti, että tämä 10 miljardin velan kasvu oli prosentuaalisesti alhaisempi kuin se kasvu.

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

Edelleen täällä on mainintoja siitä, ja tämän nyt viimeisenä lainauksena tässä totean, että Tavio toteaa, että hyvinvoinnista ei leikata. Suora lainaus: ”Vaikka puolueet eivät haluaisi tinkiä omilta eturyhmiltään, näkisin, että kaikkien pitäisi nyt tehdä se ja olla valmiita tinkimään jostakin. Kaikkien pitäisi olla valmiita säästämään.”

Tähän lopetan nyt tämän siteeraamiseen, koska tästä asiasta olen täysin samaa mieltä. Koko keskustelu olisi paljon helpompaa, jos meillä tehtäisiin kaikkia koskevia säästöjä eikä kohdennettaisi niitä säästöjä vain kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ja köyhimpiin ihmisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

18.41 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Valtiontalouden vahvistaminen, se on tämän hallituksen linja. Velkaantumisen leikkaaminen ja pysäyttäminen, sekin on tämän hallituksen linja. Miten se tehdään? Tasapainottamalla ja sopeuttamalla, kohdentamalla rahaa välttämättömään, lisäämällä koulutusta ja työtä, lisäämällä talouskasvua ja lisäämällä työllisyyttä, keventämällä kokonaisveroastetta ja työn verotusta, lisäämällä kannusteita työn vastaanottamiseen ja purkamalla kannustinloukkuja. Ymmärrän, että oikeisto ja vasemmisto tekevät erilaista talouspolitiikkaa. Tämä hallitus tekee maltillisia toimenpiteitä, joilla päästään alkuun. Luotan valtiovarainministeriön virkamiesten laskelmiin ja valtiovarainministeriin, jotka ovat tiedon päällä siitä, mitä tässä maassa tarvitaan.

Suomessa on rakenteellisia ongelmia, jotka tulee korjata kestäviksi. Tarvitaan tahtotilaa tehdä monet uudistukset muun muassa etuusjärjestelmiin, jotta pystymme turvaamaan tulevaisuuden hyvinvointiyhteiskunnan mahdollisuudet auttaa heikommassa asemassa olevia ja turvata palvelut.

Täällä on nostettu nyt esille arvot ja valinnat. Sen tämä hallitus tekee. Se huolehtii tulevasta sukupolvista, siitä, että heillekin jäisi hyvinvointiyhteiskunnasta jotain perinnöksi.

Odotamme aidosti vaihtoehtobudjetteja nyt sitten sieltä vasemmalta puolelta. Toivottavasti ne sisältävät muutakin kuin erilaisia veroja ja niiden kiristyksiä tai lainaa lainan päälle korkoineen.

Mitä tulee perussuomalaisten ajatukseen siitä, että joudumme ottamaan lisää velkaa, niin kyllä, se oli todella keväällä jotain muuta, mitä kuvittelimme hallitusohjelmaa tehdesämme. Se kasvoi ja paisui siitä, että siellä oli tehty toimenpiteitä, jotka eivät olleet siinä keväisessä asetelmassa mukana. En kyllä syyllistäisi perussuomalaisia siitä. Meillä on hallitus, missä on neljä puoluetta, ja tämä on kompromissi. Aina voidaan ottaa se yksi ja syyllistää sieltä yhtä laitaa, mutta tosiaan puhumme neljän puolueen yhteisestä hallitusohjelmasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

18.44 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Se tässä keskustelussa on hyvää — ja paljon muutakin on, on tietysti ihan hyvä, että me täällä keskustelemme —, että perussuomalaisten taholta on nyt monta kertaa todettu, että ”me täällä oikealla”, ”me täällä oikeistossa” ja kun meillä nyt on ”oikeistohallitus”. Kun itse tulin tänne eduskuntaan silloin kevään 2019 vaaleissa, niin niitä ensimmäisiä asioita silloin oli tämä uusi istumajärjestys, jossa perussuomalaisten ryhmä siirrettiin tuosta aika keskeltä sinne oikealle. Ihan suora sitaatti löytyy tuolta eduskunnan pöytäkirjasta, kun silloinen kansanedustaja Mika Niikko totesi, että

Punkt i protokollet PR 60/2023 rd

perussuomalaiset ovat kyllä arvokonservatiiveja mutta talouspolitiikassa ovat vasemmalta. No näin ei nyt ole ollut enää pitkään aikaan. Te olette nyt niin moneen kertaan täällä itsekkin sitä alleviivanneet, että te olette oikeistossa ja te olette oikeistoa.

Tämä äskeinen puheenvuoro oli minusta sillä tavalla hieno, että kerroitte sitä neljän puolueen hallituksen sisäistä dynamiikkaa, ja näinhän se usein on. Minäkään en itse henkilökohtaisesti millään tavalla halua erityisesti teitä syyllistää hallituksen kaikesta linjasta. Kyllä siellä on kokoomuksen kovaa linjaa takana, ja tiedän, että te ette ehkä ihan niitä kaikkia asioita olisi mielellänne nielleet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

18.45 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Arvostan ja olen arvostanut tähänkin asti edustaja Lindénin puheenvuoroja ja sitä hyvää keskustelua, jota täällä on käyty.

Tähän hallituksen toimintaan liittyen ja ennen kaikkea perussuomalaisiin liittyen ja tähän sitaattiin, jota lainasitte, liittyen haluan todeta sen, että tämä hallitus erityisesti edellyttää sitä, että jokainen — huom., jokainen — tässä maassa kantaa kortensa kekoon tekemällä töitä. Ne toimet, joita tässä tehdään, eivät välttämättä tarkoita, että jokaiselta pitää leikata sitä rahaa pois, vaan näillä toimilla kannustetaan siihen, että jokainen tekisi töitä: ne, jotka tekevät nykyisellään töitä, tekisivät jopa hieman enemmän, ja ne, jotka eivät tee lainkaan, pääsisivät mukaan siihen työelämään.

Sitten toinen, mikä tästä unohtuu, jos puhutaan ihan kylmästi lukujen valossa, on tämä korkoa korolle -ilmiö, joka on tullut tässä koronan jälkeen, jota ei voinut kukaan myöskään ennakoida ja joka tarkoittaa miljarditason lisäystä sitten tähän budjettiin ja alijäämään.

Hiukan epäreiluna pidän yksittäisen lehtikirjoituksen yksittäisen lauseen nostamista tässä yhteydessä, mutta en halua lähteä tähän vastakkainasetteluun. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.